

ವಿಶ್ವಮಧ್ವಮಹಾಪರಿಷತ್ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ - ೪೮

ಮನ್ತ್ರಸ್ತೋತ್ರಸಂಘಃ

ಪ್ರಕಾಶಕ:

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಮೂಲಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಮ್

ಶ್ರೀಉತ್ತರಾದಿಮಠ:

ವಿಶ್ವಮಧ್ವಮಹಾಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು - ೪

Mantra Stotra Sangraha

Collection of Suktas and Stotras

Published by : Vishva Madhwa Maha Parishat

Copies : 2000

First Edition : February 2009

No.of Pages : 192

© : Reserved

Price. [In India] Rs. 40

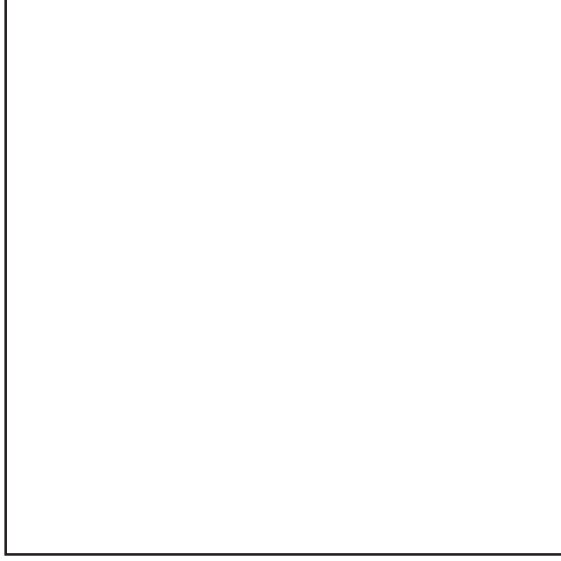
Copies can be had from :

Vishva Madhwa Maha Parishat
Research Center, #11, 2nd Floor,
Uttaradimath Building. Uttaradi Math Road,
Shankarapuram, Basavanagudi
BANGALORE – 4 Phone : 080 26603692
Web : uttaradimath.org

Type Setting : VMMP Research Center

Printed by :

VAGARTHA, 149, 8th Cross, N.R.Colony, Bangalore-4 Ph.22427677.

श्रीमज्जगद्गुरुश्रीमन्मध्वाचार्यमूलमहासंस्थानश्रीमदुत्तरादिमठाधीशानां
श्री श्री १००८ श्री सत्यात्मतीर्थानां
द्वादशवार्षिकपीठारोहणसमारम्भनिमित्तं समर्पितमिदं ग्रन्थकुसुमम्

विषयानुक्रमणिका

१	पुरुषसूक्तम्	७
२	मन्युसूक्तम्	९
३	अम्भृणीसूक्तम्	१२
४	श्रीसूक्तम्	१३
५	बळित्थासूक्तम्	१६
६	सरस्वतीसूक्तसङ्ग्रहः	१७
७	रात्रिसूक्तम्	२०
८	चतुःश्लोकी भागवतम्	२३
९	विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	२४
१०	हयग्रीवसम्पदास्तोत्रम्	३७
११	पुरुषोत्तमयोगः	३८
१२	भगवद्ध्यानम्	४०
१३	प्रार्थनापञ्चकम्	४२
१४	ब्रह्मसूत्राणुभाष्यम्	४३
१५	जितन्तेस्तोत्रम्	४७
१६	गजेन्द्रमोक्षणम्	५९
१७	द्वादशस्तोत्रम्	६०
१८	दधिवामनस्तोत्रम्	७२
१९	दामोदरस्तोत्रम्	७४
२०	वेङ्कटेशस्तोत्रम्	७५
२१	शनैश्चरकृता श्रीनृसिंहस्तुतिः	७७
२२	श्रीनृसिंहस्तुतिः	७९
२३	दशावतारस्तुतिः	८२
२४	विष्णुस्तुतिः	८९

२५ करावलम्बनस्तोत्रम्	९६
२६ म.भा.ता.नि.भावसङ्ग्रहः	१०३
२७ नारायणवर्म	१०९
२८ नारायणहृदयम्	११३
२९ लक्ष्मीहृदयम्	११८
३० दुर्गास्तोत्रम्	१३२
३१ लक्ष्मीद्वादशनामस्तोत्रम्	१३५
३२ लक्ष्म्यष्टकम्	१३६
३३ सुन्दरकाण्डम्	१३७
३४ नरसिंहनखस्तुतिः	१४३
३५ श्रीहरिवायुस्तुतिः	१४३
३६ यन्त्रोद्धारकहनूमत्स्तोत्रम्	१५१
३७ तारतम्यस्तोत्रम्	१५२
३८ नवग्रहस्तोत्राणि	१५३
३९ श्रीजयतीर्थस्तुतिः	१५४
४० श्रीरघूत्तमगुरुस्तोत्रम्	१६१
४१ श्रीराघवेन्द्रस्तोत्रम्	१६३
४२ गोपीगीतम्	१६७
४३ कृष्णाष्टकम्	१६९
४४ प्रातःप्रार्थनाक्रमः	१७१
४५ व्यासगद्यम्	१८०
४६ प्रातस्संकल्पगद्यम्	१८४
४७ गुरुपरम्पराचरमश्लोकाः	१८९

मन्त्रस्तोत्रसङ्ग्रहः

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ॐ ॥

॥ श्रीमद्भनुमद्भ्रीममध्वान्तर्गतरामकृष्णवेदव्यासात्मकश्रीलक्ष्मीहयग्रीवाय नमः ॥

अथ पुरुषसूक्तम्

सहस्रशीर्षेति षोडशर्चस्य सूक्तस्य नारायण ऋषिः । पुरुषो देवता । अनुष्टुप् छन्दः । अन्त्या त्रिष्टुप् । ऋ. १०-९०

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।

स भूमिं विश्वतो वृत्वाऽत्यतिष्ठदशाङ्गुलम् ॥१॥

पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यम् ।

उतामृतत्वस्येशानो यदन्नैनातिरोहति ॥२॥

एतावानस्य महिमाऽतो ज्यायाँश्च पूरुषः ।

पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥३॥

त्रिपादूर्ध्व उदैत् पुरुषः पादोऽस्येहाभवत् पुनः ।

ततो विष्वङ् व्यक्रामत् साशनानशने अभि ॥४॥

तस्माद्विराळजायत विराजो अधि पूरुषः ।

स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥५॥

यत् पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।

वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥६॥

तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः ।
 तेन देवा अयजन्त साध्या ऋषयश्च ये ॥७॥
 तस्माद्यज्ञात् सर्वहुतः संभृतं पृषदाज्यम् ।
 पशून् ताँश्चक्रे वायव्यानारण्यान् ग्राम्याश्च ये ॥८॥
 तस्माद्यज्ञात् सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे ।
 छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥९॥
 तस्मादश्वा अजायन्त ये के चौभयादतः ।
 गावो ह जज्ञिरे तस्मात् तस्माज्जाता अजावर्यः ॥१०॥
 यत् पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
 मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते ॥११॥
 ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः ।
 ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शुद्रो अजायत ॥१२॥
 चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षुः सूर्यो अजायत ।
 मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत ॥१३॥
 नाभ्या आसीदन्तरिक्षं शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ।
 पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात् तथा लोकाँ अकल्पयन् ॥१४॥
 सप्तास्यासन् परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
 देवा यद्यज्ञं तन्वाना अबध्नन् पुरुषं पशुम् ॥१५॥
 यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
 ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥१६॥

॥ इति पुरुषसूक्तम् ॥

अथ मन्युसूक्तम्

यस्ते मन्यो इति चतुर्दशर्चस्य सूक्तस्य तापसो मन्युः भीमसेनो वा ऋषिः । मन्युर्देवता।
 त्रिष्टुप् छन्दः । यस्ते मन्यो इत्यस्य, अन्त्यचतुर्णां च जगती छन्दः ॥ ऋ. १०. ८३-८४
 यस्तै मन्योऽविधद्वज्र सायक सह ओजः पुष्यति विश्वमानुषक् ।
 साह्याम दासमार्यं त्वया युजा सहस्कृतेन सहसा सहस्वता ॥१॥
 मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास देवो मन्युर्होता वरुणो जातवेदाः ।
 मन्युं विश ईळते मानुषीर्याः पाहि नो मन्यो तपसा सजोषाः ॥२॥
 अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान् तपसा युजा वि जहि शत्रून् ।
 अमित्रहा वृत्रहा दस्युहा च विश्वा वसून्या भरा त्वं नः ॥३॥
 त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयम्भूर्भामौ अभिमातिषाहः ।
 विश्वर्चषणिः सहुरिः सहावानस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ॥४॥
 अभागः सन्नप परेतो अस्मि तव क्रत्वा तविषस्यं प्रचेतः ।
 तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिहीळाहं स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ॥५॥
 अयं तै अस्म्युप मेह्यर्वाङ् प्रतीचीनः सहुरे विश्वधायः ।
 मन्यो वज्रिन्नभि मामा ववृत्स्व हनाव दस्यूरुत बोध्यापेः ॥६॥
 अभि प्रेहि दक्षिणतो भवा मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि ।
 जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्रमुभा उपांशु प्रथमा पिबाव ॥७॥
 त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः ।
 तिग्मेष्व आयुधा संशिशाना अभि प्र यन्तु नरो अग्रिरूपाः ॥८॥

अ॒ग्नि॒रिव॑ म॒न्यो त्वि॒षितः॑ स॒हस्व॑ से॒ना॒नी॒नः॑ स॒हुरे॑ हू॒त ए॒धि ।
 ह॒त्वाय॑ श॒त्रून् वि॑ भ॒जस्व॒ वेद॑ ओ॒जो मि॒मा॒नो वि॑ मृ॒धो नु॑दस्व ॥
 स॒हस्व॑ म॒न्यो अ॒भि॒मा॒ति॒म॒स्मे रु॒जन् मृ॒णन् प्र॑मृ॒णन् प्रे॒हि श॒त्रून् ।
 उ॒ग्रं ते॒ पा॒जो न॒न्वा रु॒ध्रे व॒शी व॒शं न॑यस॒ एक॒ज त्वम् ॥१०॥
 ए॒को ब॒हुना॑म॒सि म॒न्यवी॒ळितो॑ वि॒शं वि॒शं यु॒धये॒ सं शि॑शाधि ।
 अ॒कृ॒त्त॒रुक् त्वया॑ यु॒जा व॒यं यु॒मन्तं॑ घोषं वि॒ज॒याय॑ कृ॒ण्महे ॥११॥
 वि॒जे॒ष॒कृ॒दिन्द्र॑ इ॒वान॑व॒ब्र॒वो॒ऽऽस्माकं॑ म॒न्यो अ॒धि॒पा भ॑वे॒ह ।
 प्रि॒यं ते॒ नाम॑ स॒हुरे॑ गृ॒णी॒म॒सि वि॒द्या त॒मु॒त्सं यत॑ आ॒ब॒भूथ॑ ॥१२॥
 आ॒भू॒त्या स॒ह॒जा व॑ज्र सा॒यक॑ स॒हो बि॒भर्ष्य॑भि॒भूत॑ उत्त॑रम् ।
 क्र॒त्वा नो॑ म॒न्यो स॒ह मे॒घे॒धि म॒हा॒ध॒न॒स्य॑ पु॒रु॒हूत॑ सं॒सृ॒जि ॥१३॥
 सं॒सृष्टं॑ ध॒नं मु॒भयं॑ स॒मा॒कृ॒त॒म॒स्मभ्यं॑ दत्तां व॒रु॒णश्च॑ म॒न्युः ।
 भि॒यं द॒धाना॑ हृ॒दये॑षु श॒त्रवः॑ प॒रा॒जि॒ता॒सो अ॒प नि॑ ल॒यन्ता॑म् ॥१५॥
 ॥ इति॑ म॒न्यूसू॒क्तम् ॥

अथ मन्युसूक्तपुरश्चरणक्रमः

श्री गुरुभ्यो नमः। श्री परमगुरुभ्यो नमः। श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्येभ्यो नमः। श्री भारत्यै नमः। श्री सरस्वत्यै नमः। श्री वायवे नमः। श्री ब्रह्मणे नमः। श्री महालक्ष्म्यै नमः। श्री नारायणाय नमः। मन्युनामक श्रीनृसिंहाय नमः। मोक्षप्रद श्री वासुदेवाय नमः।

उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलन्तं सर्वतोमुखं । नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहम्। इति प्राणायामः।

ओं उग्रं वीरं महाविष्णुं हृदयाय नमः। ओं ज्वलन्तं सर्वतोमुखं शिरसे स्वाहा। ओं नृसिंहं भीषणं भद्रं शिखायै वौषट् । मृत्युमृत्युं नमाम्यहं कवचाय हुं । ओं उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलन्तं सर्वतोमुखं । नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहम् अस्त्राय फट् ।

अस्य श्री यस्तेमन्यो इति चतुर्दशर्चस्य सूक्तस्य ब्रह्मा भीमसेनो वा ऋषिः शिरसि । अद्या जगती । ततो नव त्रिष्टुभः । ततश्चतुस्रो जगत्यः छन्दांसि मुखे । मन्युनामक श्रीनृसिंहो देवता हृदये। पुरश्चरणाङ्ग जपे विनियोगः ।

ध्यानं-

वज्रकल्पं त्रिनयनं सर्वशत्रुनिषूदनम् ।

द्वात्रिंशदायुधोपेतं ध्याये त्वां मन्युरूषिणम् ॥

ध्यायेन्नृसिंहमुरुवृत्तरवित्रिनेत्रं

जानुप्रसक्तकरयुग्ममथापराभ्यां ।

चक्रं दरं च दधतं प्रियया समेतं

तिग्मांशुकोट्यधिकतेजसमग्रशक्तिम् ॥

॥ मन्युनामक श्रीनृसिंहप्रेरणया श्रीनृसिंहप्रीत्यर्थं

मन्युसूक्तपुरश्चरणजपं करिष्ये ॥

अथ अम्भृणीसूक्तम्

अहं रुद्रेभिरिति अष्टर्चस्य सूक्तस्य वाक् अम्भृणी ऋषिः । अम्भृणी देवता ।
त्रिष्टुप् छन्दः । द्वितीया जगती । ऋ. १०. १२५

अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुत विश्वदेवैः ।
अहं मित्रावरुणोभा बिभर्म्यहमिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा ॥१॥
अहं सोममाहनसं बिभर्म्यहं त्वष्टारमुत पूषणं भगम् ।
अहं दधामि द्रविणं हविष्मते सुप्रव्येऽ यजमानाय सुन्वते ॥२॥
अहं राष्ट्री सङ्गमनी वसूनां चिकितुषीं प्रथमा यज्ञियानाम् ।
तां मा देवा व्यदधुः पुरुत्रा भूरिस्थात्रां भूयविशयन्तीम् ॥३॥
मया सो अन्नमन्ति यो विपश्यति यः प्राणिति य ईं शृणोत्युक्तम् ।
अमन्तवो मां त उप क्षियन्ति श्रुधि श्रुत श्रद्धिवं ते वदामि ॥४॥
अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं देवेभिरुत मानुषेभिः ।
यं कामये तंतमुग्रं कृणोमि तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥५॥
अहं रुद्राय धनुरा तनोमि ब्रह्मद्विषे शरवे हन्तवा उ ।
अहं जनाय समदं कृणोम्यहं द्यावापृथिवी आ विवेश ॥६॥
अहं सुवे पितरमस्य मूर्धन् मम योनिरप्स्वश्रन्तः संमुद्रे ।
ततो वि तिष्ठे भुवनानु विश्वेतामूं द्यां वर्ष्मणोप स्पृशामि ॥७॥
अहमेव वातं इव प्र वाम्यारभमाणो भुवनानि विश्वा ।
परो दिवा पर एना पृथिव्यैतावती महिना सं बभूव ॥८॥
॥ इति अम्भृणीसूक्तम् ॥

अथ श्रीसूक्तम्

हिरण्यवर्णा इति पञ्चदशर्चस्य सूक्तस्य आनन्द-कर्म-श्रीद-चिह्नीताः ऋषयः ।
श्रीदेवता । अनुष्टुप्-बृहती(४)-त्रिष्टुप्(५-६)-आस्तारपङ्क्तयः(१५) छन्दांसि

हिरण्यवर्णा हरिणीं सुवर्णरजतस्त्रजाम् ।

चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आ वह ॥१॥

तां म आ वह जातवेदो लक्ष्मीमनपगाभिनीम् ।

यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम् ॥२॥

अश्वपूर्वा रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम् ।

श्रियं देवीमुप ह्वये श्रीमां देवीर्जुषताम् ॥३॥

कां सोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् ।

पद्मेस्थितां पद्मवर्णां तामिहोष ह्वये श्रियम् ॥४॥

चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम् ।

तां पद्मिनीमीं शरणमहं प्र पद्येऽलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणे ॥५॥

आदित्यवर्णे तपसोऽधि जातो वनस्पतिस्तव वृक्षोऽथ बिल्वः ।

तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मा याऽन्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः॥६॥

उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह ।

प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥७॥

क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नाशयाम्यहम् ।

अभूतिमसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ॥८॥

गन्धद्वारां दुराधर्षा नित्यपुष्टां करीषीणीम् ।	
ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोषं ह्वये श्रियम्	॥९॥
मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमंशीमहि ।	
पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रयतां यशः	॥१०॥
कर्दमेन प्रजा भूता मयि संभव कर्दम ।	
श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्	॥११॥
आपः सृजन्तु स्निग्धानि चिकीत् वसं मे गृहे ।	
नि च देवीं मातरं श्रियं वासयं मे कुले	॥१२॥
आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम् ।	
चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आ वह	॥१३॥
आर्द्रां यःकरिणीं यष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम् ।	
सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आ वह	॥१४॥
तां म आ वह जातवेदो लक्ष्मीमनपगाभिनीम् ।	
यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान् विन्देयं पुरुषानहम्	॥१५॥
यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्यमन्वहम् ।	
श्रियः पञ्चदशर्चं च श्रीकामः सततं जपेत्	॥१६॥
पद्मानने पद्मऊरु पद्माक्षि पद्मसंभवे ।	
तन्मै भजसि पद्माक्षि येन सौख्यं लभाम्यहम्	॥१७॥
अश्वदायि गोदायि धनदायि महार्धने ।	
धनं मे जुषतां देवि सर्वकामार्थसिद्धये	॥१८॥

पुत्रपौत्रधनं धान्यं हस्त्यश्वादिगवा रथम् ।
 प्रजानां भवसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम् ॥१९॥
 धनमग्निर्धनं वायुर्धनं सूर्यो धनं वसुः ।
 धनमिन्द्रो बृहस्पतिर्वरुणं धनमशुते ॥२०॥
 वैनतेय सोमं पिब सोमं पिबतु वृत्रहा ।
 सोमं धनस्य सोमिनो मह्यं ददातु सोमिनः ॥२१॥
 न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।
 भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां श्रीसूक्तं जपेत्सदा ॥२२॥
 चन्द्राभां लक्ष्मीमीशानां सूर्याभां श्रियमीश्वरीम् ।
 चन्द्रसूर्याग्निवर्णाभां महालक्ष्मीमुपास्महे ॥२३॥
 वर्षतु ते विभावरि दिवो अभ्रस्य विद्युतः ।
 रोहंतु सर्वबीजाण्यव ब्रह्मद्विषो जहि ॥२४॥
 पद्मप्रिये पद्मिनि पद्महस्ते पद्मानने पद्मदलायताक्षी ।
 विश्वप्रिये विष्णुमनोनुकूले त्वत्पादपद्मं मयि सन्निधत्स्व ॥२५॥
 (या सा पद्मासनस्था विपुलकटितटीपद्मपत्रायताक्षी
 गम्भीरावर्तनाभिस्तनुरनमिता शुभ्रवस्त्रोत्तरीया
 लक्ष्मीर्दिव्यैर्गजेन्द्रैर्मणिगणखचितैः स्नापिता हेमकुम्भै-
 र्नित्यं सा पद्महस्ता मम वसतु गृहे सर्वमाङ्गल्ययुक्ता ॥२६॥)
 सिद्धलक्ष्मीर्मोक्षलक्ष्मीर्जयलक्ष्मीः सरस्वती ।
 श्रीलक्ष्मीर्वरलक्ष्मीश्च प्रसन्ना मम सर्वदा ॥२७॥

वराङ्कुशापाशमभीतिमुद्रां करैर्वहन्तीं कमलासनस्थाम् ।
 बालार्ककोटिप्रतिभां त्रिनेत्रां भजेहमाद्यां जगदीश्वरीं ताम् ॥२८॥
 सर्वमङ्गलमाङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ।
 शरण्ये त्र्यम्बके देवि नारायणि नमोस्तुते ॥२९॥
 महालक्ष्म्यै च विद्महे विष्णुपत्न्यै च धीमहि ।
 तन्नो लक्ष्मीः प्र चोदयात् ॥
 ॥ इति श्रीसूक्तम् ॥

अथ बळित्थासूक्तम्

बळित्थेति पञ्चर्चस्य सूक्तस्य दीर्घतमा ऋषिः । वायुर्देवता । जगती छन्दः ।
 बळित्था तद्वपुषे धायि दर्शतं देवस्य भर्गः सहसो यतो जनिं ।
 यदीमुप ह्वरते साधते मतिर्ऋतस्य धेना अनयन्त ससुतः ॥१॥
 पृक्षो वपुः पितुमान् नित्य आ शये द्वितीयमा सप्तशिंवासु मातृपुं ।
 तृतीयमस्य वृषभस्य दोहसे दशप्रमतिं जनयन्त योषणः ॥२॥
 निर्यदीं बुध्नान्महिषस्य वर्षस ईशानासः शवसा क्रन्तं सूर्यः ।
 यदीमनु प्रदिवो मध्वं आधवे गुहा सन्तं मातरिश्वा मथायति ॥
 प्र यत् पितुः परमाप्नीयते पर्या पृक्षुधो वीरुधो दंसु रोहति ।
 उभा यदस्य जनुषं यदिन्वत आदिद् यविष्ठो अभवद् घृणा शुचिः ॥
 आदिन्मातृराविशद् यास्वा शुचिरहिंस्यमान उर्विया वि बावृधे ।
 अनु यत् पूर्वा अरुहत् सनाजुवो नि नव्यसीष्ववरासु धावते ॥५॥
 ॥ इति बळित्थासूक्तम् ॥

अथ सरस्वतीसूक्तसङ्ग्रहः

पा॒व॒का नः सर॑स्वती॒ वाजें॑भिर्वा॒जिनी॑वती । य॒ज्ञं व॑ष्टु धि॒याव॑सुः ॥
 चो॒दयि॑त्री सु॒नृता॑नां चे॒तन्ती॑ सु॒मती॑नाम् । य॒ज्ञं द॑धे सर॑स्वती ॥
 म॒हो अ॒र्णः सर॑स्वती॒ प्र चै॑तयति के॒तुना॑ । धियो॒ विश्वा॒ वि रा॑जति ॥
 या गु॒ङ्गूया॑ सी॒नीवा॑ली या रा॒का या सर॑स्वती ।
 इन्द्रा॑णीम॒ह उ॒तये॑ वरु॒णा॒नी स्व॒स्तये॑ ॥४॥
 अ॒म्बित॑मे नदी॒तमे॒ देवी॑तमे सर॑स्वति ।
 अ॒प्र॒शस्ता॑ इ॒व स्म॑सि प्र॒शस्ति॑म॒म्ब न॑स्कृ॒धि ॥५॥
 त्वे विश्वा॑ सर॑स्वति श्रि॒तायू॑षि दे॒व्याम् ।
 शु॒नहो॑त्रेषु म॒त्स्व प्र॒जां दै॒वि दि॑दि॒ष्टि नः ॥६॥
 इ॒मा ब्र॑ह्म सर॑स्वति जु॒षस्वं॑ वा॒जिनी॑वति ।
 या ते म॒न्म गृ॑त्सम॒दा क॑तावरि प्रि॒या दे॒वेषु॑ जुह॒ति ॥७॥
 प्रेतां॑ य॒ज्ञस्य॑ शं॒भुवा॑ यु॒वामि॑दा वृ॒णीम॑हे । अ॒ग्निं च॑ ह॒व्यवा॑ह॒नम् ॥
 द्यावा॑ नः पृथि॒वी इ॒मं सि॒ध्रम॑द्य दि॒विस्पृ॑शम् । य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ य॒च्छता॑म् ॥
 आ वा॑मुप॒स्थम॑द्रुहा दे॒वाः सी॑दन्तु य॒ज्ञियाः॑ । इ॒हाद्य॑ सोम॒पीत॑ये ॥
 इ॒यम॑ददाद् रभ॒समृ॑ण॒च्युतं॑ दि॒वौदा॑सं व॒ध्यश्वा॑य द॒शुषे॑ ।
 या श॒श्वन्त॑मा॒च॒खादा॑व॒सं प॒णिं ता ते॑ दा॒त्राणि॑ तवि॒षा सर॑स्वति ॥
 इ॒यं शु॒ष्मेभि॑र्वि॒स॒खा इ॒वारु॑जत् सानु॑ गिरी॒णां त॑वि॒षेभि॑रू॒र्मिभिः॑ ।
 पा॒रा॒वत॑घ्नीम॒वसे॑ सुवृ॒क्तिभिः॑ सर॑स्वती॒मा वि॑वासेम धी॒तिभिः॑ ॥१२॥

सरस्वति देवि नो नि बर्हय प्रजां विश्वस्य बृहस्यस्य मायिनः ।
 उत क्षितिभ्योऽवनीरविन्दो विषमैभ्यो अस्रवो वाजिनीवति ॥१३॥
 प्र णो देवी सरस्वती वाजैर्भाजिनीवती । धीनामवित्र्यवतु ॥१४॥
 यस्त्वा देवि सरस्वत्युपब्रूते धनं हिते । इन्द्रं न वृत्रतूयै ॥१५॥
 त्वं देवि सरस्वत्यवा वाजेषु वाजिनि । रदा पूषेवं नः सनिम् ॥१६॥
 उत स्या नः सरस्वती घोरा हिरण्यवर्तनिः । वृत्रघ्नी वंष्टि सुष्टुतिम् ॥
 यस्यां अनन्तो अहुतस्त्वेषश्चरिष्णुरर्णवः । अमश्चरति रोरुवत् ॥१७॥
 सा नो विश्वा अति द्विषः स्वसूरन्या क्रतावरी । अतन्नहैव सूर्यः ॥
 उत नः प्रिया प्रियासु सप्तस्वसा सुजुष्टा । सरस्वती स्तोम्या भूत् ॥
 आपपुषी पार्थिवान्युरु रजो अन्तरिक्षम् । सरस्वती निदस्पातु ॥२०॥
 त्रिषधस्था सप्तधातुः पञ्च जाता वर्धयन्ती । वाजैवाजे हव्या भूत् ॥
 प्र या महिम्ना महिनासु चेकिते युष्मेभिर्न्या अपसामपस्तमा ।
 रथं इव बृहती विभ्वनै कृतोपस्तुत्यां चिकितुषा सरस्वती ॥२२॥
 सरस्वत्यभि नो नेषि वस्यो मापं स्फरीः पयसा मा न आ धक् ।
 जुषस्व नः सख्या वेश्यां च मा त्वत् क्षेत्राण्यरणानि गन्म ॥२३॥
 प्र क्षोदसा धारयसा सस्र एषा सरस्वती धरुणमारयसी पूः ।
 प्रबाबधाना रथ्यैव याति विश्वा अपो महिना सिन्धुरन्याः ॥२४॥
 एकाचेतत् सरस्वती नदीनां शुचिर्यती गिरिभ्य आ समुद्रात् ।
 रायश्चेतन्ती भुवनस्य भूरैर्घृतं पयो दुदुहे नाहुषाय ॥२५॥

स वावृधे नयो योषणासु वृषा शिशुर्वृषभो यज्ञियासु ।
 स वाजिनं मधवद्भ्यो दधाति वि सातये तन्वं मामृजीत ॥२६॥
 उत स्या नः सरस्वती जुषाणोषं श्रवत् सुभगां यज्ञे अस्मिन् ।
 मितञ्जुभिर्नमस्यैरियाणा राया युजा चिदुत्तरा सखिभ्यः ॥२७॥
 इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
 तव शर्मन् प्रियतमे दधाना उपं स्थेयाम शरणं न वृक्षम् ॥२८॥
 अयमुं ते सरस्वति वसिष्ठो द्वारावृतस्य सुभगे व्यावः ।
 वर्धं शुभ्रे स्तुवते रासि वाजान् यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥२९॥
 बृहदु गायिषे वचोऽसुर्या नदीनाम् ।
 सरस्वतीमिन्महया सुवृक्तिभिः स्तोमैर्वसिष्ठ रोदसी ॥३०॥
 उभे यत् तै महिना शुभ्रे अन्धसी अधिक्षियन्ति पूरवः ।
 सा नो बोध्यवित्री मरुत्सखा चोद राधो मघोनाम् ॥३१॥
 भद्रमिद् भद्रा कृणवत् सरस्वत्यकवारी चेतति वाजिनीवती ।
 गृणाना जमदग्निवत् स्तुवाना च वसिष्ठवत् ॥३२॥
 जनीयन्तो न्वग्रवः पुत्रीयन्तः सुदानवः । सरस्वन्तं हवामहे ॥३३॥
 ये तै सरस्व उर्मयो मधुमन्तो घृतश्रुतः । तेभिर्नोऽविता भव ॥३४॥
 पीपीवांसं सरस्वतः स्तनं यो विश्वदर्शतः । भक्षीमहि प्रजामिषम् ॥
 देवीं वाचमजनयन्त देवास्तां विश्वरूपाः पशवो वदन्ति ।
 सा नो मन्द्रेषुमूर्जं दुहाना धेनुर्वागस्मानुप सुष्टुतैतु ॥३६॥

॥ इति सरस्वतीसूक्तसङ्ग्रहः ॥

अथ रात्रिसूक्तम्

रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्यश्रक्षभिः । विश्वा अधिश्रियोऽधित ॥
 ओर्वप्रा अमर्त्या निवतो देव्यश्रद्वतः । ज्योतिषा बाधते तमः ॥
 निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्यायती । अपेदु हासते तमः ॥
 सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्नविक्षमहि । वृक्षे न वसति वयः॥
 नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वन्तो नि पक्षिणः ।
 नि श्येनासंश्चिदर्थिनः ॥
 यावया वृक्यंश्र वृकं यवयं स्तेनमूर्म्ये । अथा नः सुतरा भव ॥
 उप मा पेपिशत् तमः कृष्णं व्यक्तमस्थित । उप ऋणेवं यातय ॥
 उप ते गा इवाकरं वृणीष्व दुहितदिवः । रात्रि स्तोमं न जिग्युषे ॥१॥
 आ रात्रि पार्थिवं रजः पितरः प्रायु धामभिः ।
 दिवः सदांसि बृहती वि तिष्ठस आ त्वेषं वर्तते तमः ॥
 ये ते रात्री नृचक्षसो युक्तासौ नवतिर्नव ।
 अशीतिः सन्त्वष्टा उतो ते सप्त सप्ततीः ॥
 रात्री प्रपद्ये जननीं सर्वभूतनिवेवेशनी ।
 भद्रां भगवतीं कृष्णां विश्वस्य जगतो निशाम् ॥
 संवेशनीं संयमनीं ग्रहनक्षत्रमालिनीम् ।
 प्रपन्नोऽहं शिवां रात्री भद्रे पारमशीमहि ॥
 भद्रे पारमशीमह्यो नमः ॥

स्तो॒ष्यामि॒ प्रयतो॒ देवीं॑ श॒रण्यां॑ बहु॒चप्रि॒याम् ।
 स॒हस्र॑संमितां दुर्गां जा॒तवे॑दसे सु॒नुवाम् सोम॑म् ॥१॥
 शा॒न्त्यर्थं॑ तद् द्विजातीना॑मृषिभिः सोम॑पाश्रिताः ।
 ऋग्वे॑दे त्वं संमु॒त्पन्नाऽरा॑तीयतो नि द॒हाति॒ वेदः ॥
 ये त्वां दे॒वि प्र॒ पद्य॑न्ति ब्रा॒ह्मणा॑ हव्य॒वाह॑नीम् ।
 अ॒विद्या॒ बहु॑विद्या॒ वा स नः॑ पर्ष॒दति॑ दुर्गाणि॒ विश्वा॑ ॥
 ये अ॒ग्निव॑र्णां शु॒भां सौ॒म्यां की॒र्तयि॑ष्यन्ति॒ ये द्वि॑जाः ।
 ताँस्तार॑यति॒ दुर्गा॑णि ना॒वेव॒ सिन्धुं॑ दुरि॒तात्य॑ग्निः ॥२॥
 दुर्गेषु॑ वि॒षमे॒ घोरं॑ स॒ङ्ग्रामे॑ रिपुसङ्क॒टे ।
 अ॒ग्निचो॒रनि॑पातेषु॒ सर्व॑ग्र॒हनि॑वारिणि ॥ सर्व॑ग्र॒हनि॑वारि॒ण्योनमः॑ ॥
 दुर्गेषु॑ वि॒षमे॒षु त्वं स॒ङ्ग्रामे॑षु व॒नेषु॑ च ।
 मोह॑यित्वा प्र॒ पद्य॑न्ते ते॒षां मे॑ अ॒भयं॑ कुरु । ते॒षां मे॑ अ॒भयं॑ कुर्वो॒ नमः॑ ।
 के॒शिनीं॑ सर्व॑भू॒तानां॑ प॒ञ्चमी॑ति च॒ नामं॑ च ।
 सा मां स॒मा नि॒शा दे॒वी सर्व॑तः परि॒ रक्ष॑तु ॥ सर्व॑तः परि॒ रक्ष॑त्वो॒ नमः॑ ।
 ताम॒ग्निव॑र्णां तप॑सा ज्वल॒न्तीं वैरो॑च॒नीं कर्म॑फलेषु जुष्टां ।
 दुर्गां॑ दे॒वी शरण॑म॒हं प्र॒ पद्ये॑ सु॒तर॑सि तरसे॒ नमः॑ सु॒तर॑सि तरसे॒ नमः॑ ॥
 दुर्गां॑ दुर्गेषु॑ स्था॒नेषु॑ शं नो दे॒वीर॒भिष्ट॑ये ।
 य इ॒मं दुर्गा॑स्त॒वं पु॒ण्यं रा॒त्रौ रा॒त्रौ स॒दा प॑ठेत् ॥

रात्रीसूक्तं जपेन्नित्यं तत्कालमुपपद्यते ।
 न योनिं पुनरायाति सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
 उलूकयातुं शुशुलोकयातुं जहि श्रयातुमुत कोकयातुम् ।
 सुपर्णयातुमुत गृध्रयातुं दृषदेव प्रमृण रक्ष इन्द्र ॥
 पिशाङ्गभृष्टिमम्भृणं पिशाचिमिन्द्र सं मृण । सर्व रक्षो निर्बर्हय ॥
 हिमस्यत्वा जरायुणा शाले परिव्ययामसि ।
 उतहृदो हि नो धियोऽग्निर्ददातु भेषजम् ॥
 अन्तिकामग्निमजनयदूर्वातः शिशुलागमत् ॥
 अजातपुत्रपक्षायां हृदयं मम दूयते ।
 विपुलं वनं बह्वाकाशं चरं जातवेदः कामाय ॥
 मां च रक्ष पुत्राँश्च शरणमभूत्तव ।
 पिङ्गाक्ष लोहितग्रीव कृष्णवर्ण नमोऽस्तुते ॥
 अस्मान्निबर्हणस्येनां सागरस्योर्मयो यथा ।
 इन्द्रः क्षत्रं ददातु वरुणमभिषिञ्चतु ॥
 शत्रवो निधनं यान्तु जय त्वं ब्रह्मतेजसा ॥
 कपिल जटीं सर्वभक्ष्यं चाग्निं प्रत्यक्षदैवतम् ॥
 वरुणं च वशाम्यग्रे मम पुत्राँश्च रक्षतु मम पुत्राँश्च रक्षत्वोन्नमः ॥
 साग्रं वर्षशतं जीव पिब खाद च मोद च ॥
 दुःखिताँश्च द्विजाँश्चैव प्रजां च पशु पालय ॥

यावदादित्यस्तपति यावद्भाजति चन्द्रमाः ।
 यावद्वायुः प्लवायति तावज्जीव जया जय ॥
 येन केन प्रकारेण कोहिना मनुजीवति ।
 परेषामुपकारार्थं यज्जीवति स जीवति ।
 एतां वैश्वानरीं सर्वदेवान्नमोऽस्तुते ॥
 न चौरभयं न च सर्पभयं न च व्याघ्रभयं न च मृत्युभयम् ।
 यस्यापमृत्युर्न च मृत्युः सर्वं लभते सर्वं जयते ॥
 ॥ इति रात्रिसूक्तम् ॥

अथ चतुःश्लोकी भागवतम्

ज्ञानं परमगुह्यं मे यद् विज्ञानसमन्वितम् ।
 सरहस्यं तदङ्गं च गुहाण गदितं मया ॥१॥
 यावानहं यथाभावः यद्रूपगुणकर्मकः ।
 तथैव तत्त्वविज्ञानं अस्तु ते मदनुग्रहात् ॥२॥
 अहमेवास(मग्रे च)मेवाग्रे नान्यद् यत् सदसत्परम् ।
 पश्चादहं त्वमेतच्च योऽवशिष्येत सोऽस्म्यहम् ॥३॥
 ऋतेऽर्थं यत्प्रतीयेत न प्रतीयेत चात्मनि ।
 तद्विद्यादात्मनो मायां यथाऽभासो यथा तमः ॥४॥
 यथा महान्ति भूतानि भूतेषूच्चावचेषु तु(च) ।
 प्रविष्टान्यप्रविष्टानि तथा तेषु न तेष्वहम् ॥५॥
 एतावदेव जिज्ञास्यं तत्त्वजिज्ञासुनाऽऽत्मनः ।
 अन्वयव्यतिरेकाभ्यां यत् स्यात् सर्वत्र सर्वदा ॥
 एतन्मतं ममातिष्ठ परमेण समाधिना ।
 भवान् कल्पविकल्पेषु न विमुह्यति कर्हिचित् ॥
 ॥ इति चतुःश्लोकीभागवतम् ॥

अथ विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात् ।	
विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे	॥१॥
नमः समस्तभूतानामादिभूताय भूभूते ।	
अनेकरूपरूपाय विष्णवे प्रभविष्णवे	॥२॥
वैशम्पायन उवाच-	
श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः ।	
युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषत	॥३॥
युधिष्ठिर उवाच -	
किमेकं दैवतं लोके किं वाऽप्येकं परायणम् ।	
स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम्	॥४॥
को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः ।	
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात्	॥५॥
भीष्म उवाच-	
जगत्प्रभुं देवदेवमनन्तं पुरुषोत्तमम् ।	
स्तुवन्नामसहस्रेण पुरुषः सततोत्थितः	॥६॥
तमेव चार्चयन् नित्यं भक्त्या पुरुषमव्ययम् ।	
ध्यायन् स्तुवन् नमस्यैश्च यजमानस्तमेव च	॥७॥
अनादिनिधनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम् ।	
लोकाध्यक्षं स्तुवन् नित्यं सर्वदुःखातिगो भवेत्	॥८॥
ब्रह्मण्यं सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम् ।	
लोकनाथं महद्भूतं सर्वभूतभवोद्भवम्	॥९॥

एष मे सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः ।	
यद्भक्त्या पुण्डरीकाक्षं स्तवैरर्चयन्नरः सदा	॥९॥
परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तपः ।	
परमं यो महद्ब्रह्म परमं यः परायणम्	॥१०॥
पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम् ।	
दैवतं देवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता	॥११॥
यतः सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे ।	
यस्मिँश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये	॥१२॥
तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते ।	
विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापभयापहम्	॥१३॥
यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः ।	
ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये	॥१४॥
(ऋषिर्नाम्नां सहस्रस्य वेदव्यासो महामुनिः ।	
छन्दोऽनुष्टुप् तथा देवो भगवान् देवकीसुतः	॥१५॥)
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।	
ॐ विश्वं विष्णुर्वषट्कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः ।	
भूतकृद्भूतभृद्भावो भूतात्मा भूतभावनः	॥१॥
पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः ।	
अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च	॥२॥
योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः ।	
नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः	॥३॥
सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भूतादिर्निधिरव्ययः ।	
सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः	॥४॥

स्वयम्भूः शम्भुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः ।	
अनादिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः	॥५॥
अप्रमेयो हृषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।	
विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः	॥६॥
अग्राह्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः ।	
प्रभूतस्त्रिककुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम्	॥७॥
ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः ।	
हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः	॥८॥
ईश्वरो विक्रमी धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः ।	
अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान्	॥९॥
सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेताः प्रजाभवः ।	
अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः	॥१०॥
अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः ।	
वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः	॥११॥
वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्मा सम्मितः समः ।	
अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषकृतिः	॥१२॥
रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः ।	
अमृतः शाश्वतः स्थाणुर्वरारोहो महातपाः	॥१३॥
सर्वगः सर्वविद्भानुर्विष्वक्सेनो जनार्दनः ।	
वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित् कविः	॥१४॥
लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः ।	
चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः	॥१५॥

भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सहिष्णुर्जगदादिजः ।	
अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः	॥१६॥
उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोघः शुचिरूर्जितः ।	
अतीन्द्रः सङ्ग्रहः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः	॥१७॥
वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः ।	
अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः	॥१८॥
महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः ।	
अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिधृक्	॥१९॥
महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतां गतिः ।	
अनिरुद्धः सदानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः	॥२०॥
मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः ।	
हिरण्यनाभः सुतपाः पद्मनाभः प्रजापतिः	॥२१॥
अमृत्युः सर्वदृक् सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः ।	
अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा	॥२२॥
गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः ।	
निमिषोऽनिमिषः स्रग्वी वाचस्पतिरुदारधीः	॥२३॥
अग्रणीर्ग्रामणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः ।	
सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात्	॥२४॥
आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः सम्प्रमर्दनः ।	
अहः संवर्तको वह्निरनिलो धरणीधरः	॥२५॥
सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्विश्वभुग्विभुः ।	
सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जन्हुर्नारायणो नरः	॥२६॥

असङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छुचिः ।	
सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः	॥२७॥
वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषपर्वा वृषोदरः ।	
वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः	॥२८॥
सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः ।	
नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः	॥२९॥
ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।	
ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः	॥३०॥
अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः ।	
औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः	॥३१॥
भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः ।	
कामहा कामकृत् कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः	॥३२॥
युगादिकृद्युगावर्तो नैकमायो महाशनः ।	
अदृश्योऽव्यक्तरूपश्च सहस्रजिदनन्तजित्	॥३३॥
इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः ।	
क्रोधहा क्रोधकृत् कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः	॥३४॥
अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः ।	
अपांनिधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः	॥३५॥
स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।	
वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः	॥३६॥
अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः ।	
अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्मनिभेक्षणः	॥३७॥

पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् ।	
महर्द्धिर्ऋद्धो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः	॥३८॥
अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः।	
सर्वलक्षणलक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः	॥३९॥
विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदरः सहः ।	
महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः	॥४०॥
उद्भवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः ।	
करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः	॥४१॥
व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदोऽध्रुवः ।	
परर्द्धिः परमः स्पष्टस्तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः	॥४२॥
रामो विरामो विरजो मार्गो नेयो नयोऽनयः।	
वीरः शक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविदुत्तमः	॥४३॥
वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः।	
हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्याप्तो वायुरधोक्षजः	॥४४॥
ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः।	
उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः	॥४५॥
विस्तारः स्थावरः स्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम् ।	
अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभागो महाधनः	॥४६॥
अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर्धर्मयूपो महामखः ।	
नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः	॥४७॥
यज्ञ इज्यो महेज्यश्च ऋतुः सत्रं सतां गतिः।	
सर्वदर्शी विमुक्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम्	॥४८॥

सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत् ।	
मनोहरो जितक्रोधो वीरबाहुर्विदारणः	॥४९॥
स्वापनः स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत् ।	
वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः	॥५०॥
धर्मकृद् धर्मगुब् धर्मी सदसत्क्षरमक्षरम् ।	
अविज्ञाता सहस्रांशुर्विधाता कृतलक्षणः	॥५१॥
गभस्तिनेमिः सत्त्वस्थः सिंहो भूतमहेश्वरः ।	
आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद्गुरुः	॥५२॥
उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः ।	
शरीरभूतभृद्भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः	॥५३॥
सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित् पुरुसत्तमः ।	
विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्हः सात्वतां पतिः	॥५४॥
जीवो विनयिता साक्षी मुकुन्दोऽमितविक्रमः ।	
अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधिशयोऽन्तकः	॥५५॥
अजो महार्हः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः ।	
आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः	॥५६॥
महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपतिः ।	
त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो महाशृङ्गः कृतान्तकृत्	॥५७॥
महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी ।	
गुह्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चक्रगदाधरः	॥५८॥
वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः ।	
वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः	॥५९॥

भगवान् भगहाऽऽनन्दी वनमाली हलायुधः । आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिसत्तमः	॥६०॥
सुधन्वा खण्डपरशुर्दारुणो द्रविणप्रदः । दिवःस्पृक् सर्वदृग्व्यासो वाचस्पतिरयोनिजः	॥६१॥
त्रिसामा सामगः साम निर्वाणं भेषजं भिषक् । सन्ध्यासकृच्छमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणम्	॥६२॥
शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलयेशयः । गोहितो गोपतिर्गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः	॥६३॥
अनिवर्ती निवृत्तात्मा संक्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः । श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतांवरः	॥६४॥
श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः । श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमान् लोकत्रयाश्रयः	॥६५॥
स्वक्षः स्वङ्गः शतानन्दो नन्दिर्जोतिर्गणेश्वरः । विजितात्मा विधेयात्मा सत्कीर्तिश्छिन्नसंशयः	॥६६॥
उदीर्णः सर्वतश्चक्षुरनीशः शाश्वतः स्थिरः । भूशयो भूषणो भूतिर्विशोकः शोकनाशनः	॥६७॥
अर्चिष्मानर्चितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः । अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः	॥६८॥
कालनेमिनिहा वीरः शौरिः शूरजनेश्वरः । त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः	॥६९॥
कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः । अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्वीरोऽनन्तो धनञ्जयः	॥७०॥

ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद् ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः ।	
ब्रह्मविद् ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ।	॥७१॥
महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः ।	
महाक्रतुर्महायज्वा महायज्ञो महाहविः ।	॥७२॥
स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियः ।	
पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्यकीर्तिरनामयः ।	॥७३॥
मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः ।	
वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्वसुमना हविः ।	॥७४॥
सद्गतिः सत्कृतिः सत्ता सद्भूतिः सत्परायणः ।	
शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः ।	॥७५॥
भूतावासो वासुदेवः सर्वासुनिलयोऽनलः ।	
दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्धरोऽथापराजितः ।	॥७६॥
विश्वमूर्तिमहामूर्तिर्दीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् ।	
अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शताननः ।	॥७७॥
एको नैकः सवः कः किं यत्तत्पदमनुत्तमम् ।	
लोकबन्धुर्लोकनाथो माधवो भक्तवत्सलः ।	॥७८॥
सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी ।	
वीरहा विषमः शून्यो घृताशीरचलश्चलः ।	॥७९॥
अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृक् ।	
सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ।	॥८०॥
तेजो वृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्रभृतां वरः ।	
प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकशृङ्गो गदाग्रजः ।	॥८१॥

चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यूहश्चतुर्गतिः ।	
चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदविदेकपात्	॥८२॥
समावर्तोऽनिवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः ।	
दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा	॥८३॥
शुभाङ्गो लोकसारङ्गः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।	
इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः	॥८४॥
उद्भवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः ।	
अर्को वाजसनः शृङ्गी जयन्तः सर्वविज्जयी	॥८५॥
सुवर्णबिन्दुरक्षोभ्यः सर्ववागीश्वरेश्वरः ।	
महाह्रदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः	॥८६॥
कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जन्यः पावनोऽनिलः ।	
अमृतांशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः	॥८७॥
सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः ।	
न्यग्रोधोदुम्बरोऽश्वत्थश्चाणूरान्ध्रनिषूदनः	॥८८॥
सहस्रार्चिः सप्तजिह्वः सप्तैधाः सप्तवाहनः ।	
अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो भयकृद् भयनाशनः	॥८९॥
अणुर्वृहत् कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् ।	
अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः	॥९०॥
भारभृत् कथितो योगी योगीशः सर्वकामदः ।	
आश्रमः श्रमणः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः	॥९१॥
धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः ।	
अपराजितः सर्वसहो नियन्ता नियमो यमः	॥९२॥

सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः ।	
अभिप्रायः प्रियार्होऽर्हः प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः	॥९३॥
विहायसगतिज्योतिः सुरुचिर्हुतभुग्विभुः ।	
रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः	॥९४॥
अनन्तो हुतभुग्भोक्ता सुखदो नैकजोऽग्रजः ।	
अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानमद्भुतः	॥९५॥
सनात्सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः ।	
स्वस्तिदः स्वस्तिकृत् स्वस्ती स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः	॥९६॥
अरौद्रः कुण्डली चक्री विक्रम्यूर्जितशासनः ।	
शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः	॥९७॥
अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणांवरः ।	
विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः	॥९८॥
उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः ।	
वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः	॥९९॥
अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्जितमन्युर्भयापहः ।	
चतुरस्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः	॥१००॥
अनादिर्भूवो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः ।	
जननो जनजन्मादिर्भीमो भीमपराक्रमः	॥१०१॥
आधारनिलयो धाता पुष्पहासः प्रजागरः ।	
ऊर्ध्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः	॥१०२॥
प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणजीवनः ।	
तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजरातिगः	॥१०३॥

भूर्भुवः स्वस्तरुस्तारः सविता प्रपितामहः ।	
यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः	॥१०४॥
यज्ञभृद्यज्ञकृद्यज्ञी यज्ञभुग्यज्ञसाधनः ।	
यज्ञान्तकृद्यज्ञगुह्यमन्नमन्नाद एव च	॥१०५॥
आत्मयोनिः स्वयञ्जातो वैखानः सामगायनः ।	
देवकीनन्दनः स्रष्टा क्षितीशः पापनाशनः	॥१०६॥
शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदाधरः ।	
रथाङ्गपाणिरक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः	॥१०७॥
सर्वप्रहरणायुध ॐ नम इति	
इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः ।	
नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम्	॥१०८॥
य इदं शृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।	
नाशुभं प्राप्नुयात्किञ्चित् सोऽमुत्रेह च मानवः	॥१०९॥
वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात् क्षत्रियो विजयी भवेत् ।	
वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रः सुखमवाप्नुयात्	॥११०॥
धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थी चार्थमाप्नुयात् ।	
कामानवाप्नुयात् कामी प्रजार्थी प्राप्नुयात् प्रजाम्	॥१११॥
भक्तिमान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः ।	
सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत् प्रकीर्तयेत्	॥११२॥
यशः प्राप्नोति विपुलं ज्ञातिप्राधान्यमेव च ।	
अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम्	॥११३॥

न भयं कचिदाप्नोति वीर्यं तेजश्च विन्दति ।	
भवत्यरोगो द्युतिमान् बलरूपगुणान्वितः	॥११४॥
रोगार्तो मुच्यते रोगाद्बद्धो मुच्येत बन्धनात् ।	
भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः	॥११५॥
दुर्गाण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम् ।	
स्तुवन् नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः	॥११६॥
वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः ।	
सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम्	॥११७॥
न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते कचित् ।	
जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते	॥११८॥
इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।	
युज्येतात्मसुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः	॥११९॥
न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।	
भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे	॥१२०॥
द्यौःसचन्द्रार्कनक्षत्रा खं दिशो भूर्महोदधिः ।	
वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः	॥१२१॥
ससुरासुरगन्धर्व सयक्षोरगराक्षसम् ।	
जगद् वशे वर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम्	॥१२२॥
इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः ।	
वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च	॥१२३॥
सर्वागमानामाचारः प्रथमं परिकल्पते ।	
आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः	॥१२४॥

ऋषयः पितरो देवा महाभूतानि धातवः ।
जङ्गमाजङ्गमं चेदं जगन्नारायणोद्भवम् ॥१२५॥
योगो ज्ञानं तथा साङ्ख्यं विद्याः शिल्पादिकर्म च ।
वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत् सर्वं जनार्दनात् ॥१२६॥
एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ।
त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥१२७॥
इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम् ।
पठेद्य इच्छेत् पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥१२८॥
विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभवाप्ययम् ।
भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम् ॥१२९॥

॥ न ते यान्ति पराभवम् ॐ नम इति ॥

॥ इति श्रीमन्महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्यां आनुशासनिके
दानधर्मपर्वणि भीष्मयुधिष्ठिरसंवादे श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

हयग्रीवसम्पदास्तोत्रम्

हयग्रीव हयग्रीव हयग्रीवेति यो वदेत् ।
तस्य निःसरते वाणी जलुकन्याप्रवाहवत् ॥१॥
हयग्रीव हयग्रीव हयग्रीवेति वादिनम् ।
नरं मुञ्चन्ति पापानि दरिद्रमिव योषितः ॥२॥
हयग्रीव हयग्रीव हयग्रीवेति यो ध्वनिः ।
विशोभते तु वैकुण्ठकवाटोद्घाटनध्वनिः ॥३॥
श्लोकत्रयमिदं पुण्यं पठतां सम्पदां पदम् ।
वादिराजयतिप्रोक्तं हयग्रीवपदाङ्कितम् ॥४॥

॥ इति वादिराजतीर्थविरचितं हयग्रीवसम्पदास्तोत्रम् ॥

अथ पुरुषोत्तमयोगः

ऊर्ध्वमूलमधः शाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययम् ।
 छन्दांसि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित् ॥१॥
 अधश्चोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाखा गुणप्रवृद्धा विषयप्रवालाः ।
 अधश्च मूलान्यनुसन्ततानि कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके ॥२॥
 न रूपमस्येह तथोपलभ्यते नान्तो न चादिर्न च सम्प्रतिष्ठा ।
 अश्वत्थमेनं सुविरूढमूलमसङ्गशस्त्रेण दृढेन छित्वा ॥३॥
 ततः परं तत्परिमार्गितव्यं यस्मिन् गता न निवर्तन्ति भूयः ।
 तमेव चाद्यं पुरुषं प्रपद्ये यतः प्रवृत्तिः प्रसृता पुराणि ॥४॥
 निर्मानमोहा जितसङ्गदोषा अध्यात्मविद्या विनिवृत्तकामाः ।
 द्वन्द्वैर्विमुक्ताः सुखदुःखसञ्ज्ञैर्गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययम् तत् ॥
 न तद्भासयते सूर्यो न शशाङ्को न पावकः ।
 यद्गत्वा न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ॥६॥
 ममैवांशो जीवलोके जीवभूतः सनातनः ।
 मनःषष्ठानीन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षति ॥७॥
 शरीरं यदवाप्नोति यच्चाप्युत्क्रामतीश्वरः ।
 गृहीत्वैतानि संयाति वायुर्गन्धानिवाशयात् ॥८॥
 श्रोत्रं चक्षुः स्पर्शनं च रसनं घ्राणमेव च ।
 अधिष्ठाय मनश्चायं विषयानुपसेवते ॥९॥
 उत्क्रामन्तं स्थितं वापि भुञ्जानं वा गुणान्वितम् ।
 विमूढा नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः ॥१०॥

यतन्तो योगिनश्चैनं पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम् ।	
यतन्तोऽप्यकृतात्मानो नैनं पश्यन्त्यचेतसः	॥११॥
यदादित्यगतं तेजो जगद्भासयतेऽखिलम् ।	
यच्चन्द्रमसि यचाग्नौ तत्तेजो विद्धि मामकम्	॥१२॥
गामाविश्य च भूतानि धारयाम्यहमोजसा ।	
पुष्णामि चोषधीः सर्वाः सोमो भूत्वा रसात्मकः	॥१३॥
अहं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रितः ।	
प्राणापानसमायुक्तः पचाम्यन्नं चतुर्विधम्	॥१४॥
सर्वस्य चाहं हृदि संनिविष्टो मत्तः स्मृतिज्ञानमपोहनं च ।	
वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यो वेदान्तकृद्वेदविदेव चाहम्	॥१५॥
द्वाविमौ पुरुषौ लोके क्षरश्चाक्षर एव च ।	
क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते	॥१६॥
उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।	
यो लोकत्रयमाविश्य बिभर्त्यव्यय ईश्वरः	॥१७॥
यस्माद् क्षरमतीतोहमक्षरादपि चोत्तमः ।	
अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः	॥१८॥
यो मामेवमसम्मूढो जानाति पुरुषोत्तमम् ।	
स सर्वविद्भजति मां सर्वभावेन भारत	॥१९॥
इति गुह्यतमं शास्त्रमिदमुक्तं मयानघ ।	
एतद्बुद्ध्वा बुद्धिमान् स्यात् कृतकृत्यश्च भारत	॥२०॥

॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतासु उपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे

श्रीकृष्णार्जुनसंवादे पुरुषोत्तमयोगो नाम पञ्चदशोऽध्यायः ॥

अथ

भगवद्भयानम्

सञ्चिन्तयेद्भगवतश्चरणारविन्दं
 वज्राङ्कुशध्वजसरोरुहलाञ्छनाढ्यम् ।
 उत्तुङ्गरक्तविलसन्नखचक्रवाल-
 ज्योत्स्नाभिराहतमहद्बृदयान्धकारम् ॥१॥

यच्छौचनिःसृतसरित्प्रवरोदकेन
 तीर्थेन मूर्ध्न्यधिधृतेन शिवः शिवोऽभूत् ।
 ध्यातुर्मनःशमलशैलनिसृष्टवज्रं
 ध्यायेच्चिरं भगवतश्चरणारविन्दम् ॥२॥

ऊरू सुपर्णभुजयोरधिशोभमाना-
 वोजोनिधी स्वतसिकाकुसुमावभासौ ।
 व्यालम्बिपीतवरवाससि वर्तमान-
 काञ्चीकलापपरिरम्भि नितम्बमम्ब ॥३॥

नाभिहृदं भुवनकोशगुहोदरस्थं
 यत्रात्मयोनिधिषणाखिललोकपद्मम् ।
 व्यूढं हरिन्मणिमुषस्तनयोरमुष्य
 ध्यायेद् द्वयं विततहारमयूखगौरम् ॥४॥

वक्षोऽधिवासमृषभस्य महाविभूतेः
 पुंसां मनोनयननिर्वृतिमादधानम् ।
 कण्ठं च कौस्तुभमणेरधिभूषणार्थं

कुर्यान्मनस्यखिललोकनमस्कृतस्य ॥५॥

बाहूश्च मन्दरगिरेः परिवर्तनेन
निर्णिक्तबाहुवलयाधिलोकपालान् ।

सञ्चिन्तयेद्दशशतारमसह्यतेजः
शङ्खं च तत्करसरोरुहराजहंसम् ॥६॥

कौमोदकीं भगवतो दयितां स्मरेत
दिग्धामरातिभटशोणितकर्दमेन ।

मालां मधुव्रतवरूथगिरोपघुष्टां
चैत्यस्य तत्त्वममलं मणिमस्य कण्ठे ॥७॥

भृत्यानुकम्पितधियेह गृहीतमूर्तेः
सञ्चिन्तयेद् भगवतो वदनारविन्दम् ।

यद्विस्फुरन्मकरकुण्डलवल्गितेन
विद्योतितामलकपोलमुदारहासम् ॥८॥

यच्छ्रीनिकेतमलिभिः परिसेव्यमानं
भूत्या स्वया कुटिलकुन्तलवृन्दजुष्टम् ।

मीनद्वयश्रियमधिक्षिपदब्जनेत्रं
ध्यायेन्मनोमयमन्दिरं उल्लसद्भु ॥९॥

तस्यावलोकमधिकं कृपयाऽतिधोर-
तापत्रयोपशमनाय निसृष्टमक्ष्णोः ।

स्निग्धस्मितानुगुणितं विपुलप्रसादं
ध्यायेच्चिरं विततभावनया गुहायाम् ॥१०॥

हासं हरेरवनताखिललोकतीव्र-

शोकाश्रुसागरविशोषणमत्युदारम् ।
संमोहनाय रचितं निजमाययाऽस्य
भ्रूमण्डलं मनुसुते मकरध्वजस्य

॥११॥

ध्यानायनं रहसि तद्बहुलाधरोष्ठ-
भासाऽरुणायिततनुद्विजकुन्दपङ्क्ति ।
ध्यायेत्स्वहृत्कुहरकेऽवसितस्य विष्णोः
भक्त्याऽर्द्रयाऽर्पितमना न पृथग् दिदृक्षेत्

॥१२॥

॥ इति श्रीमद्भागवते तृतीयस्कन्धे एकोनत्रिंशाध्याये(२९)भगवद्भयानम् - ॥ - -

अथ प्रार्थनापञ्चकम्

शरीरचेष्टा मम ते प्रणामः स्तुतिस्तु वागिन्द्रियवृत्तिरस्तु ।
सर्वा मनोवृत्तिरनुस्मृतिस्ते सर्वं तवाराधनमेव भूयात् ॥१॥
गुरोः सुसंगोऽस्तु दया च सेवा जन्मान्तरे तस्य गृहे जनिश्च ।
श्रीमध्वशास्त्रश्रवणं मम स्यादनंतकालेन सुपुण्यहेतोः ॥२॥
दारेषु पुत्रेषु सुहृत्समित्रजनेषु शिष्येषु गुरौ प्रियेषु ।
प्रीतिर्मम स्यात्सततं गरीयसी प्रियेतरं प्रीतिविपर्ययः स्यात् ॥
कोपो गुरूणां मयि नैव भूयाद्दया गुरूणां मम सर्वदा स्यात् ।
निर्मायसेवा सततं मयि स्यान्निरूपमा पूर्णदया मयि स्यात् ॥
पिता च माता च सुहृत्सुबन्धु-
भ्राता सखा मे परदेवता च ।
भक्तिं प्रदेहि भगवंस्त्वयि निश्चलां मे
नित्यं त्वदीयपदपद्मनिषेवणं च ॥५॥

॥ इति यादवार्थविरचितं प्रार्थनापञ्चकम् ॥

अथ ब्रह्मसूत्राणुभाष्यम्

प्रथमोऽध्यायः

नारायणं गुणैः सर्वैरुदीर्णं दोषवर्जितम् ।	
ज्ञेयं गम्यं गुरुञ्चापि नत्वा सूत्रार्थ उच्यते	॥१॥
विष्णुरेव विजिज्ञास्यः सर्वकर्तागमोदितः ।	
समन्वयादीक्षतेश्च पूर्णानन्दोन्तरः खवत्	॥२॥
प्रणेता ज्योतिरित्याद्यैः प्रसिद्धैरन्यवस्तुषु ।	
उच्यते विष्णुरेवैकः सर्वैः सर्वगुणत्वतः	॥३॥
सर्वगोत्ता नियन्ता च दृश्यत्वाद्युज्झितः सदा ।	
विश्वजीवान्तरत्वाद्यैर्लिङ्गैः सर्वैर्युतः स हि	॥४॥
सर्वाश्रयः पूर्णगुणः सोऽक्षरः सन् हृदब्जगः ।	
सूर्यादिभासकः प्राणप्रेरको दैवतैरपि	॥५॥
ज्ञेयो न वेदैः शूद्राद्यैः कम्पकोन्यश्च जीवतः ।	
पतित्वादिगुणैर्युक्तस्तदन्यत्र च वाचकैः	॥६॥
मुख्यतः सर्वशब्दैश्च वाच्य एको जनार्दनः ।	
अव्यक्तः कर्मवाक्यैश्च वाच्य एकोऽमितात्मकः	॥७॥
अवान्तरं कारणं च प्रकृतिः शून्यमेव च ।	
इत्याद्यन्यत्रनियतैरपि मुख्यतयोदितः	॥
शब्दैरतो नन्तगुणो यच्छब्दा योगवृत्तयः	॥८॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते

ब्रह्मसूत्राणुभाष्ये प्रथमोऽध्यायः ॥

द्वितीयोऽध्यायः

श्रौतस्मृतिविरुद्धत्वात् स्मृतयो न गुणान् हरेः ।	
निषेद्धं शक्रयुर्वेदा नित्यत्वान्मानमुत्तमम्	॥१॥
देवतावचनादापो वदन्तीत्यादिकं वचः ।	
नायुक्तवाद्यसन्नैव कारणं दृश्यते क्वचित्	॥२॥
असज्जीवप्रधानादिशब्दा ब्रह्मैव नापरम् ।	
वदन्ति कारणत्वेन कापि पूर्णगुणो हरिः	॥३॥
स्वातन्त्र्यात् सर्वकर्तृत्वान्नायुक्तं तद्वदेच्छ्रुतिः ।	
भ्रान्तिमूलतया सर्वसमयानामयुक्तितः	॥४॥
न तद्विरोधाद्वचनं वैदिकं शङ्क्यतां व्रजेत् ।	
आकाशदिसमस्तं च तज्जं तेनैव लीयते	॥५॥
सोनुत्पत्तिलयः कर्ता जीवस्तद्वशागः सदा ।	
तदाभासो हरिः सर्वरूपेष्वपि समः सदा	॥६॥
मुख्यप्राणश्चेन्द्रियाणि देहश्चैव तदुद्भवः ।	
मुख्यप्राणवशे सर्वं स विष्णोर्वशागः सदा	॥७॥
सर्वदोषोज्झितस्तस्माद् भगवान् पुरुषोत्तमः ।	
उक्ता गुणाश्चाविरुद्धास्तस्य वेदेन सर्वशः	॥८॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते

ब्रह्मसूत्राणुभाष्ये द्वितीयोऽध्यायः ॥

तृतीयोऽध्यायः

शुभेन कर्मणा स्वर्गं निरयं च विकर्मणा ।	
मिथ्याज्ञानेन च तमो ज्ञानेनैव परं पदम्	॥१॥
याति तस्माद्विरुद्धः सन् ज्ञानमेव समाश्रयेत् ।	
सर्वावस्थाप्रेरकश्च सर्वरूपेष्वभेदवान्	॥२॥
सर्वदेशेषु कालेषु स एकः परमेश्वरः ।	
तद्भक्तितारतम्येन तारतम्यं विमुक्तिगम्	॥३॥
सच्चिदानन्द आत्मेति मानुषैस्तु सुरेश्वरैः ।	
यथाक्रमं बहुगुणैः ब्रह्मणा त्वखिलैर्गुणैः	॥४॥
उपास्यः सर्ववेदैश्च सर्वैरपि यथाबलम् ।	
ज्ञेयो विष्णुर्विशेषास्तु ज्ञाने स्यादुत्तरोत्तरम्	॥५॥
सर्वेपि पुरुषार्थाः स्युर्ज्ञानादेव न संशयः ।	
न लिप्यते ज्ञानवांश्च सर्वदोषैरपि क्वचित्	॥६॥
गुणदौषैः सुखस्यापि वृद्धिहासौ विमुक्तिगौ ।	
नृणां सुराणां मुक्तौ तु सुखं क्लृप्तं यथाक्रमम्	॥७॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते

ब्रह्मसूत्राणुभाष्ये तृतीयोऽध्यायः ॥

चतुर्थोऽध्यायः

विष्णुर्ब्रह्म तथा दातेत्येवं नित्यमुपासनम् ।	
कार्यमापद्यपि ब्रह्म तेन यात्यपरोक्षताम्	॥१॥
प्रारब्धकर्मणोऽन्यस्य ज्ञानादेव परिक्षयः ।	
अनिष्टस्योभयस्यापि सर्वस्यान्यस्य भोगतः	॥२॥
उत्तरेषूत्तरेष्वेवं यावद्वायुं विमुक्तिगाः ।	
प्रविश्य भुञ्जते भोगांस्तदन्तर्बहिरेव वा	॥३॥
वायुर्विष्णुं प्रविश्यैव भोगश्चैवोत्तरोत्तरम् ।	
उत्क्रम्य मानुषा मुक्तिं यान्ति देहक्षयात् सुराः	॥४॥
अर्चिरादिपथा वायुं प्राप्य तेन जनार्दनम् ।	
यान्त्युत्तमा नरोच्चाद्या ब्रह्मलोकात् सहामुना	॥५॥
यथासङ्कल्पभोगाश्च चिदानन्दशरीरिणः ।	
जगत्सृष्ट्यादिविषये महासामर्थ्यमप्यृते	॥६॥
यथेष्टशक्तिमन्तश्च विना स्वाभाविकोत्तमान् ।	
अनन्यवशगाश्चैव वृद्धिहासविवर्जिताः	॥
दुःखादिरहिता नित्यं मोदन्तेऽविरतं सुखम्	॥७॥
पूर्णप्रज्ञेन मुनिना सर्वशास्त्रार्थसङ्ग्रहः ।	
कृतोऽयं प्रीयतां तेन परमात्मा रमापतिः	॥८॥
नमो नमोशेषदोषदूरपूर्णगुणात्मने ।	
विरिञ्चिर्षर्वपूर्वेड्य वन्द्याय श्रीवराय ते	॥९॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते

ब्रह्मसूत्राणुभाष्ये चतुर्थोऽध्यायः ॥

अथ जितन्तेस्तोत्रम्

प्रथमोऽध्यायः

ब्रह्मोवाच

जितं ते पुण्डरीकाक्ष पूर्णषाड्गुण्यविग्रह ।	
परानन्द परब्रह्मन् नमस्ते चतुरात्मने	॥१॥
नमस्ते पीतवसन नमः कटकहारिणे ।	
नमो नीलालकाबद्ध वेणीसुन्दरपुङ्गव	॥२॥
स्फुरद्बलयकेयूरनूपुराङ्गदभूषणैः ।	
शोभनैर्भूषिताकार कल्याणगुणराशये	॥३॥
करुणापूर्णहृदय शङ्खचक्रगदाधर ।	
अमृतानन्दपूर्णाभ्यां लोचनाभ्यां विलोकय	॥४॥
कृशं कृतघ्नं दुष्कर्मकारिणं पापभाजनम् ।	
अपराधसहस्राणां आकरं करुणाकर	॥५॥
कृपया मां केवलया गृहाण मथुराधिप ।	
विषयार्णवमग्नं मामुद्धर्तुं त्वमिहार्हसि	॥६॥
पिता माता सुहृद्वन्धुर्भ्राता पुत्रस्त्वमेव मे ।	
विद्या धनं च कामश्च नान्यत् किञ्चित् त्वया विना	॥७॥
यत्र कुत्र स्थले वासो येषु केषु भवोऽस्तु मे ।	
तव दास्यैकभावे स्यात् सदा सर्वत्र मे रतिः	॥८॥
मनसा कर्मणा वाचा शिरसा वा कथञ्चन ।	
त्वां विना नान्यमुद्दिश्य करिष्ये किञ्चिदप्यहम्	॥९॥

पाहि पाहि जगन्नाथ कृपया भक्तवत्सल ।	
अनाथोऽहमधन्योऽहमकृतार्थो ह्यकिञ्चनः	॥१०॥
नृशंसः पापकृत् क्रूरो वञ्चको निष्ठुरः सदा ।	
भवार्णवे निमग्नं मामनन्यकरुणोदधे	॥११॥
करुणापूर्णदृष्टिभ्यां दीनं मामवलोकय ।	
त्वदग्रे पतितं त्यक्तुं तावकं नार्हसि प्रभो	॥१२॥
मया कृतानि पापानि विविधानि पुनः पुनः ।	
त्वत्पादपङ्कजं प्राप्तुं नान्यत् त्वत्करुणां विना	॥१३॥
साधनानि प्रसिद्धानि यागादीन्यब्जलोचन ।	
त्वदाज्ञया प्रवृत्तानि त्वामुद्दिश्य कृतानि वै	॥१४॥
भक्त्यैकल्यः पुरुषोत्तमो हि जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतुः ।	
अकिञ्चनं नान्यगतिं शरण्यं गृहाण मां क्लेशिनमम्बुजाक्ष ॥	
धर्मार्थकाममोक्षेषु नेच्छा मम कदाचन ।	
त्वत्पादपङ्कजस्याधो जीवितं मम दीयताम्	॥१६॥
कामये तावद्वत्त्वेन परिचर्यासु वर्तनम् ।	
नित्यं किङ्करभावेन परिगृह्णीष्व मां विभो	॥१७॥
लोकं वैकुण्ठनामानं दिव्यं षाड्गुण्यसंयुतम् ।	
अवैष्णवानामप्राप्यं गुणत्रयविवर्जितम्	॥१८॥
नित्यं सिद्धैः समाकीर्णं त्वन्मयैः पाञ्चकालिकैः ।	
सभाप्रासादसंयुक्तं वनैश्चोपवनैः शुभैः	॥१९॥
वापीकूपतटाकैश्च वृक्षखण्डैश्च मण्डितम् ।	
अप्राकृतं सुरैर्वन्द्यमयुतार्कसमप्रभम्	॥२०॥

प्रकृष्टसत्त्वराशिं त्वां कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।	
क्रीडन्तं रमया सार्धं लीलाभूमिषु केशवम्	॥२१॥
मेघश्यामं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।	
उन्नसं चारुदशनं बिम्बोष्ठं शोभनाननम्	॥२२॥
विशालवक्षसं श्रीशं कम्बुग्रीवं जगद्गुरुम् ।	
आजानुबाहुपरिधमुन्नतांसं मधुद्विषम्	॥२३॥
तनूदरं निम्ननाभिमापीनजघनं हरिम् ।	
करभोरं श्रियःकान्तं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा	॥२४॥
शङ्खचक्रगदापद्मैरङ्कितं पादपङ्कजम् ।	
शरच्चन्द्रशताक्रान्तनखराजिविराजितम्	॥२५॥
सुरासुरैर्वन्द्यमानमृषिभिर्वन्दितं सदा ।	
मूर्धानं मामकं देव तावकं मण्डयिष्यति	॥२६॥
कदा गम्भीरया वाचा श्रिया युक्तो जगत्पतिः ।	
चामरव्यग्रहस्तं मामेवं कुर्विति वक्ष्यति	॥२७॥
कदाऽहं राजराजेन गणनाथेन चोदितः ।	
चरेयं भगवत्पादपरिचर्यासु वर्तनम्	॥२८॥
शान्ताय सुविशुद्धाय तेजसे परमात्मने ।	
नमः सर्वगुणातीतषाड्गुण्यायादिवेधसे	॥२९॥
सत्यज्ञानानन्तगुणब्रह्मणे चतुरात्मने ।	
नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवामितयुते	॥३०॥
चतुःपञ्चनवव्यूहदशद्वादशमूर्तये ।	
नमोऽनन्ताय विश्वाय विश्वातीताय चक्रिणे	॥३१॥

नमस्ते पञ्चकालज्ञ पञ्चकालपरायण ।	
पञ्चकालैकमनसां त्वमेव गतिरव्ययः	॥३२॥
स्वमहिम्नि स्थितं देवं निरनिष्टं निरञ्जनम् ।	
अप्रमेयमजं विष्णुं शरणं त्वां गतोऽस्म्यहम्	॥३३॥
वागतीतं परं शान्तं कञ्जनाभं सुरेश्वरम् ।	
तुरीयाद्यतिरक्तं त्वां कौस्तुभोद्भासिवक्षसम्	॥३४॥
विश्वरूपं विशालाक्षं कदा द्रक्ष्यामि चक्षुषा ।	
मोक्षं सालोक्यसारूप्यं प्रार्थये न कदाचन	॥३५॥
इच्छाम्यहं महाभाग कारुण्यं तव सुव्रत ।	
सकलावरणातीत किङ्करोऽस्मि तवानघ	॥३६॥
पुनः पुनः किङ्करोऽस्मि तवाहं पुरुषोत्तम ।	
आसनाद्यनुयागान्तमर्चनं यन्मया कृतम्	॥३७॥
भोगहीनं क्रियाहीनं मन्त्रहीनमभक्तिकम् ।	
तत्सर्वं क्षम्यतां देव दीनं मामत्मसात् कुरु	॥३८॥
इति स्तोत्रेण देवेशं स्तुत्वा मधुनिघातिनम् ।	
यागावसानसमये देवदेवस्य चक्रिणः ।	
नित्यं किङ्करभावेन स्वात्मानं विनिवेदयेत्	॥३९॥
॥ इति जितन्तेस्तोत्रे प्रथमोऽध्यायः ॥	

द्वितीयोऽध्यायः

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषिकेश महापुरुषपूर्वज	॥१॥

विज्ञापनमिदं देव शृणुष्व पुरुषोत्तम ।	
नरनारायणाभ्यां च श्वेतद्वीपनिवासिभिः	॥२॥
नारदाद्यैर्मुनिगणैः सनकाद्यैश्च योगिभिः ।	
ब्रह्मेशाद्यैः सुरगणैः पञ्चकालपरायणैः	॥३॥
पूज्यसे पुण्डरीकाक्ष दिव्यैर्मन्त्रैर्महात्मभिः ।	
पाषण्डधर्मसङ्कीर्णैर्भगवद्भक्तिवर्जिते	॥४॥
कलौ जातोऽस्मि देवेश सर्वधर्मबहिष्कृते ।	
कथं त्वामसमा(दा)चारः पापप्रसवभूरुहः	॥५॥
अर्चयामि दयासिन्धो पाहि मां शरणागतम् ।	
तापत्रयदवाग्नौ मां दह्यमानं सदा विभो	॥६॥
पाहि मां पुण्डरीकाक्ष केवलं कृपया तव ।	
जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखसन्तप्तदेहिनम्	॥७॥
पालयाशु दृशा देव तव कारुण्यगर्भया ।	
इन्द्रियाणि मया जेतुमशक्यं पुरुषोत्तम	॥८॥
शरीरं मम देवेश व्याधिभिः परिपीडितम् ।	
मनो मे पुण्डरीकाक्ष विषयानेव धावति	॥९॥
वाणी मम हृषिकेश मिथ्यापारुष्यदूषिता ।	
एवं साधनहीनोऽहं किं करिष्यामि केशव	
रक्ष मां कृपया कृष्ण भवाब्धौ पतितं सदा	॥१०॥
अपराधसहस्राणां सहस्रमयुतं तथा ।	
अर्बुदं चाप्यसङ्ख्येयं करुणाब्धे क्षमस्व मे	॥११॥
यं चापराधं कृतवान् अज्ञानात् पुरुषोत्तम ।	
अज्ञस्य मम देवेश तत् सर्वं क्षन्तुमर्हसि	॥१२॥

अज्ञत्वादल्पशक्तित्वादालस्यादुष्टभावनात् ।
 कृतापराधं कृपणं क्षन्तुमर्हसि मां विभो ॥१३॥
 अपराधसहस्राणि क्रियन्तेऽहर्निशं मया ।
 तानि सर्वाणि मे देव क्षमस्व मधुसूदन ॥१४॥
 यज्जन्मनः प्रभृति मोहवशं गतेन
 नानापराधशतमाचरितं मया ते ।
 अन्तर्बहिश्च सकलं तव पश्यतो हि
 क्षन्तुं त्वमर्हसि हरे करुणावशेन ॥१५॥
 कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।
 केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥१६॥

॥ इति जितन्तेस्तोत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥

तृतीयोऽध्यायः

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।
 नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥१॥
 नमस्ते वासुदेवाय शान्तानन्दचिदात्मने ।
 अध्यक्षाय स्वतन्त्राय निरपेक्षाय शाश्वते ॥२॥
 अच्युतायाविकाराय तेजसां निधये नमः ।
 क्लेशकर्माद्यसंस्पृष्टपूर्णषाड्गुण्यमूर्तये ॥३॥
 त्रिभिर्ज्ञानबलैश्वर्यवीर्यशक्त्योजसां युगैः ।
 त्रिगुणाय नमस्तेऽस्तु नमस्ते चतुरात्मने ॥४॥
 प्रधानपुरुषेशाय नमस्ते पुरुषोत्तम ।
 चतुःपञ्चनवव्यूहदशद्वादशमूर्तये ॥५॥

अनेकमूर्तये तुभ्यममूर्तायैकमूर्तये । नारायण नमस्तेऽस्तु पुण्डरीकायतेक्षण	॥६॥
सुभ्रूललाट सुमुख सुस्मिताधरविद्रुम । पीनवृत्तायतभुज श्रीवत्सकृतभूषण	॥७॥
तनुमध्यमहावक्षः पद्मनाभ नमोऽस्तु ते । विलासविक्रमाक्रान्तत्रैलोक्यचरणाम्बुज	॥८॥
नमस्ते पीतवसन स्फुरन्मकरकुण्डल । स्फुरत्किरीटकेयूर नूपुराङ्गदभूषण	॥९॥
पञ्चायुध नमस्तेऽस्तु नमस्ते पाञ्चकालिक । पञ्चकालरतानां त्वं योगक्षेमं वह प्रभो	॥१०॥
नित्यज्ञानबलैश्वर्यभोगोपकरणाच्युत । नमस्ते ब्रह्मरुद्रादिलोकयात्राप्रवर्तक	॥११॥
जन्मप्रभृति दासोऽस्मि शिष्योऽस्मि तनयोऽस्मि ते । त्वं च स्वामी गुरुर्माता पिता च मम बान्धवः	॥१२॥
अयि त्वां भगवन् ब्रह्मशिवशक्रमहर्षयः । द्रष्टुं यष्टुमभिष्टोतुमद्यापीश नहीशते	॥१३॥
तापत्रयमहाग्राहभीषणे भवसागरे । मज्जतां नाथ नौरैषा प्रणतिस्तु त्वदर्पिता	॥१४॥
अनाथाय जगन्नाथ शरण्य शरणार्थिने । प्रसीद सीदते मह्यं मुह्यते भक्तवत्सल	॥१५॥
मन्त्रहीनं क्रियाहिनं भक्तिहीनं यदर्चनम् । तत् क्षन्तव्यं प्रपन्नानामपराधसहो ह्यसि	॥१६॥

सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत ।
 किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः ॥१७॥
 एकत्रिचतुरत्यन्तचेष्टायेष्टकृते सदा ।
 व्यक्तषाड्गुण्यतत्त्वाय चतुरात्मात्मने नमः ॥१८॥
 कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।
 केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥१९॥

॥ इति जितन्तेस्तोत्रे तृतीयोऽध्यायः ॥

चतुर्थोऽध्यायः

जितं ते पुण्डरीकाक्ष पूर्णषाड्गुण्यविग्रह ।
 नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥१॥
 देवानां दानवानां च सामान्यमधिदैवतम् ।
 सर्वदा चरणद्वन्द्वं ब्रजामि शरणं तव ॥२॥
 एकस्त्वमस्य लोकस्य स्रष्टा संहारकस्तथा ।
 अध्यक्षश्चानुमन्ता च गुणमायासमावृतः ॥३॥
 संसारसागरं घोरमनन्तक्लेशभाजनम् ।
 त्वामेव शरणं प्राप्य निस्तरन्ति मनीषिणः ॥४॥
 न ते रूपं न चाकारो नायुधानि न चास्पदम् ।
 तथाऽपि पुरुषाकारो भक्तानां त्वं प्रकाशसे ॥५॥
 नैव किञ्चित्परोक्षं ते प्रत्यक्षोऽसि न कस्यचित् ।
 नैव किञ्चिदसिद्धं ते न च सिद्धोऽसि कर्हिचित् ॥६॥
 कार्याणां कारणं पूर्वं वचसां वाच्यमुत्तमम् ।
 योगानां परमां सिद्धिं परमं ते पदं विदुः ॥७॥

अहं भीतोऽस्मि देवेश संसारेऽस्मिन् भयावहे ।	
पाहि मां पुण्डरीकाक्ष न जाने शरणं परम्	॥८॥
कालेष्वपि च सर्वेषु दिक्षु सर्वासु चाच्युत ।	
शरीरे च गतौ चास्य वर्तते मे महद्भयम्	॥९॥
त्वत्पादकमलादन्यत्र मे जन्मान्तरेष्वपि ।	
निमित्तं कुशलस्यास्ति येन गच्छामि सद्गतिम्	॥१०॥
विज्ञानं यदिदं प्राप्तं यदिदं ज्ञानमूर्जितम् ।	
जन्मान्तरेऽपि देवेश मा भूदस्य परिक्षयः	॥११॥
दुर्गतावपि जातायां त्वद्गतो मे मनोरथः ।	
यदि नाशं न बिन्देत तावताऽस्मि कृती सदा	॥१२॥
न कामकलुषं चित्तं मम ते पादयोः स्थितम् ।	
कामये वैष्णवत्वं च सर्वजन्मसु केवलम्	॥१३॥
अज्ञानाद्यदि वा ज्ञानादशुभं यत्कृतं मया ।	
क्षन्तुमर्हसि देवेश दास्येन च गुहाण माम्	॥१४॥
सर्वेषु देशकालेषु सर्वावस्थासु चाच्युत ।	
किङ्करोऽस्मि हृषीकेश भूयो भूयोऽस्मि किङ्करः	॥१५॥
इत्येवमनया स्तुत्या स्तुत्वा देवं दिने दिने ।	
किङ्करोऽस्मीति चात्मानं देवाय विनिवेदयेत्	॥१६॥
मादृशो न परः पापी त्वादृशो न दयापरः ।	
इति मत्वा जगन्नाथ रक्ष मां गरुडध्वज	॥१७॥
यच्चापरार्थं कृतवानज्ञानात् पुरुषोत्तम ।	
अज्ञस्य मम देवेश तत्सर्वं क्षन्तुमर्हसि	॥१८॥

अहङ्कारार्थकामेषु प्रीतिरद्यैव नश्यतु ।
 त्वां प्रपन्नस्य मे सैव वर्धतां श्रीपते त्वयि ॥१९॥
 काहमत्यन्तदुर्बुद्धिः क नु चात्महितेक्षणम् ।
 यद्धितं मम देवेश तदाज्ञापय माधव ॥२०॥
 सोऽहं ते देव देवेश नार्चनादौ स्तुतौ न च ।
 सामर्थ्यवान् कृपामात्रमनोवृत्तिः प्रसीद मे ॥२१॥
 उपचारापदेशेन क्रियन्तेऽहर्निशं मया ।
 अपचारानिमान् सर्वान् क्षमस्व पुरुषोत्तम ॥२२॥
 न जाने कर्म यत्किञ्चिन्नापि लौकिकवैदिके ।
 न निषेधविधी विष्णो तव दासोऽस्मि केवलम् ॥२३॥
 स त्वं प्रसीद भगवन् कुरु मय्यनाथे
 विष्णो कृपां परमकारुणिकः किल त्वम् ।
 संसारसागरनिमग्नमनन्तदीनम्
 उद्धर्तुमर्हसि हरे पुरुषोत्तमोऽसि ॥२४॥
 करचरणकृतं वा कायजं कर्मजं वा
 श्रवणमननजं वा मानसं वाऽपराधम् ।
 विहितमविहितं वा सर्वमेतत् क्षमस्व
 जय जय करुणाब्धे श्रीपते श्रीमुकुन्द ॥२५॥
 कर्मणा मनसा वाचा या चेष्टा मम नित्यशः ।
 केशवाराधने सा स्याज्जन्मजन्मान्तरेष्वपि ॥२६॥
 ॥ इति जितन्तेस्तोत्रे चतुर्थोऽध्यायः ॥

पञ्चमोऽध्यायः

जितं ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ।	
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज	॥१॥
नमस्ते वासुदेवाय शान्तानन्दचिदात्मने ।	
अजिताय नमस्तुभ्यं षाड्गुण्यनिधये नमः	॥२॥
अध्यक्षाय स्वतन्त्राय निरपेक्षाय शाश्वते ।	
महाविभूतिसंस्थाय नमस्ते पुरुषोत्तम	॥३॥
सहस्रशिरसे तुभ्यं सहस्रचरणाय ते ।	
सहस्रबाहवे तुभ्यं सहस्रनयनाय ते	॥४॥
प्रधानपुरुषेशाय नमस्ते पुरुषोत्तम ।	
अमूर्तये नमस्तुभ्यमेकमूर्ताय ते नमः	॥५॥
अनेकमूर्तये तुभ्यमक्षराय च ते नमः ।	
व्यापिने वेदवेद्याय नमस्ते परमात्मने	॥६॥
चिन्मात्ररूपिणे तुभ्यं नमस्तुर्यादिमूर्तये ।	
अणिष्ठाय स्थविष्ठाय महिष्ठाय च ते नमः	॥७॥
वरिष्ठाय वसिष्ठाय कनिष्ठाय नमो नमः ।	
नेदिष्ठाय यविष्ठाय क्षेपिष्ठाय च ते नमः	॥८॥
पञ्चात्मने नमस्तुभ्यं सर्वान्तर्यामिणे नमः ।	
कलाषोडशरूपाय सृष्टिस्थित्यन्तहेतवे	॥९॥
नमस्ते गुणरूपाय गुणरूपानुवर्तिने ।	
व्यस्ताय च समस्ताय समस्तव्यस्तरूपिणे	॥१०॥

लोकयात्राप्रसिध्यर्थं सृष्टब्रह्मादिरूपिणे ।	
नमस्तुभ्यं नृसिंहादिमूर्तिभेदाय विष्णवे	॥११॥
आदिमध्यान्तशून्याय तत्त्वज्ञाय नमो नमः ।	
प्रणवप्रतिपाद्याय नमः प्रणवरूपिणे	॥१२॥
विपाकैः कर्मभिः क्लेशैरस्पृष्टवपुषे नमः ।	
नमो ब्रह्मण्यदेवाय तेजसां निधये नमः	॥१३॥
नित्यासाधारणानेकलोकरक्षापरिच्छदे ।	
सच्चिदानन्दरूपाय वरेण्याय नमो नमः	॥१४॥
यजमानाय यज्ञाय यष्टव्याय नमो नमः ।	
इज्याफलात्मने तुभ्यं नमः स्वाध्यायशालिने	॥१५॥
नमः परमहंसाय नमः सत्त्वगुणाय ते ।	
स्थिताय परमे व्योम्नि भूयो भूयो नमो नमः	॥१६॥
हरिर्देहभृतामात्मा परप्रकृतिरीश्वरः ।	
त्वत्पादमूलं शरणं यतः क्षेमो नृणामिह	॥१७॥
संसारसागरे घोरे विषयावर्तसङ्कुले ।	
अपारे दुस्तरेऽगाधे पतितं कर्मभिः स्वकैः	॥१८॥
अनाथमगतिं भीरुं दयया परया हरे ।	
मामुद्धर दयासिन्धो सिन्धोरस्मात् सुदुस्तरात्	॥१९॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं यदर्चितम् ।	
तत् क्षन्तव्यं प्रपन्नानामपराधसहो ह्यसि	॥२०॥
अपराधसहस्रभाजनं पतितं भीमभवार्षाबोदरे ।	
अगतिं शरणागतं हरे कृपया केवलमात्मसात् कुरु	॥२१॥

जन्मप्रभृति दासोऽस्मि शिष्योऽस्मि तनयोऽस्मि ते ।
 त्वं च स्वामी गुरुर्माता पिता च मम बान्धवः ॥२२॥
 नाहं हि त्वा प्रजानामि त्वां भजाम्येव केवलम् ।
 बुद्ध्वैवं मम गोविन्द मुक्त्युपायेन मां हरे ॥२३॥
 त्वमेव यच्छ मे श्रेयो नियमेऽपि दमेऽपि च ।
 बुद्धियोगं च मे देहि येन त्वामुपयाम्यहम् ॥२४॥
 प्रियो मे त्वां विना नान्यो नेदं नेदमितीति च ।
 बुद्धिं नीतिं च मे देहि येन त्वामुपयाम्यहम् ॥२५॥
 इति विज्ञाप्य देवेशं वैश्वदेवं स्वधामनि ।
 कुर्यात् पञ्चमहायज्ञानपि गृह्योक्तवर्त्मना ॥२६॥
 इत्यादिसमये तस्य प्रोवाच कमलासनः ।
 वेदानां सारमुद्धृत्य सर्वागमसमृद्धये ॥२७॥

॥ इति जितन्तेस्तोत्रे पञ्चमोऽध्यायः ॥

॥ इति श्रीपञ्चरात्रागमे महोपनिषदि ब्रह्मतन्त्रे श्रीमदष्टाक्षरकल्पे
 हंस-ब्रह्मसंवादे जितन्तेस्तोत्रम् ॥

अथ गजेन्द्रमोक्षणम्

अन्तस्सरस्युरुबलेन पदे गृहीतो ग्राहेण यूथपतिरम्बुजहस्त आर्तः ।
 आहेदमादिपुरुषाखिललोकनाथ तीर्थश्रवः श्रवणमङ्गलनामधेय ॥१॥
 स्मृत्वा हरिस्तमरणार्थिनमप्रमेयः चक्रायुधः पतगराजभुजाधिरूढः ।
 चक्रेण नक्रवदनं विनिपाट्य तस्माद् हस्ते प्रगृह्य भगवान् कृपयोज्ज्वल ॥

अथ द्वादशस्तोत्रम्

प्रथमोऽध्यायः

वन्दे वन्द्यं सदानन्दं वासुदेवं निरञ्जनम् ।	
इन्दिरापतिमाद्यादिवरदेशवरप्रदम्	॥१॥
नमामि निखिलाधीशकिरीटाघृष्टपीठवत् ।	
हृत्तमःशमनेऽर्काभं श्रीपतेः पादपङ्कजम्	॥२॥
जाम्बूनदाम्बराधारं नितम्बं चिन्त्यमीशितुः ।	
स्वर्णमञ्जीरसंवीतमारूढं जगदम्बया	॥३॥
उदरं चिन्त्यमीशस्य तनुत्वेऽप्यखिलम्भरम् ।	
बलित्रयाङ्कितं नित्यमुपगूढं श्रियैकया	॥४॥
स्मरणीयमुरो विष्णोरिन्दिरावासमीशितुः ।	
अनन्तमन्तवदिव भुजयोरन्तरं गतम्	॥५॥
शङ्खचक्रगदापद्मधराश्रिन्त्या हरेर्भुजाः ।	
पीनवृत्ता जगद्रक्षाकेवलयोगिनोऽनिशम्	॥६॥
सन्ततं चिन्तयेत् कण्ठं भास्वत्कौस्तुभभासकम् ।	
वैकुण्ठस्याखिला वेदा उद्दीर्यन्तेऽनिशं यतः	॥७॥
स्मरेत् यामिनीनाथसहस्रामितकान्तिमत् ।	
भवतापापनोदीड्यं श्रीपतेर्मुखपङ्कजम्	॥८॥
पूर्णानन्यसुखोद्भासि मन्दस्मितमधीशितुः ।	
गोविन्दस्य सदा चिन्त्यं नित्यानन्दपदप्रदम्	॥९॥
स्मरामि भवसन्तापहानिदामृतसागरम् ।	
पूर्णानन्दस्य रामस्य सानुरागावलोकनम्	॥१०॥

ध्यायेदजस्रमीशस्य पद्मजादिप्रतीक्षितम् ।
 भूभङ्गं पारमेष्ठ्यादिपददायि विमुक्तिदम् ॥११॥
 सन्ततं चिन्तयेऽनन्तमन्तकाले विशेषतः ।
 नैवोदापुर्गृणन्तोऽन्तं यद्गुणानामजादयः ॥१२॥
 ॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे प्रथमोऽध्यायः ॥

द्वितीयोऽध्यायः

सुजनोदधिसंवृद्धिपूर्णचन्द्रो गुणार्णवः ।
 अमन्दानन्दसान्द्रो नः प्रीयतामिन्दिरापतिः ॥१॥
 रमाचकोरीविधवे दुष्टदर्पोदबह्वये ।
 सत्पान्थजनगेहाय नमो नारायणाय ते ॥२॥
 चिदचिद्भेदमखिलं विधायाधाय भुञ्जते ।
 अव्याकृतगृहस्थाय रमाप्रणयिने नमः ॥३॥
 अमन्दगुणसारोऽपि मन्दहासेन वीक्षितः ।
 नित्यमिन्दिरयाऽऽनन्दसान्द्रो यो नौमि तं हरिम् ॥४॥
 वशी वशे न कस्यापि योऽजितो विजिताखिलः ।
 सर्वकर्ता न क्रियते तं नमामि रमापतिम् ॥५॥
 अगुणाय गुणोद्रेकस्वरूपायादिकारिणे ।
 विदारितारिसङ्घाय वासुदेवाय ते नमः ॥६॥
 आदिदेवाय देवानां पतये सादितारये ।
 अनाद्यज्ञानपाराय नमो वरवराय ते ॥७॥
 अजाय जनयित्रेऽस्य विजिताखिलदानव ।
 अजादिपूज्यपादाय नमस्ते गरुडध्वज ॥८॥

इन्दिरामन्दसान्द्राष्टयकटाक्षप्रेक्षितात्मने ।

अस्मदिष्टैककार्याय पूर्णाय हरये नमः ॥९॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥

तृतीयोऽध्यायः

कुरु भुङ्क्ष्व च कर्म निजं नियतं हरिपादविनम्रधिया सततम् ।

हरिरेव परो हरिरेव गुरुर्हरिरेव जगत्पितृमातृगतिः ॥१॥

न ततोऽस्त्यपरं जगतीड्यतमं परमात्परतः पुरुषोत्तमतः ।

तदलं बहुलोकविचिन्तनया प्रवणं कुरु मानसमीशपदे ॥२॥

यततोऽपि हरेः पदसंस्मरणे सकलं ह्यधमाशु लयं व्रजति ।

स्मरतस्तु विमुक्तिपदं परमं स्पृष्टमेष्यति तत्किमपाक्रियते ॥३॥

शृणुतामलसत्यवचः परमं शपथेरितमुच्छ्रितबाहुयुगम् ।

न हरेः परमो न हरेः सदृशः परमः स तु सर्वचिदात्मगणात् ।

यदि नाम परो न भवेत् स हरिः कथमस्य वशे जगदेतदभूत् ।

यदि नाम न तस्य वशे सकलं कथमेव तु नित्यसुखं न भवेत् ॥

न च कर्माविमामलकालगुणप्रभृतीशमचित्तनु तद्धि यतः ।

चिदचित्तनु सर्वमसौ तु हरिर्यमयेदिति वैदिकमस्ति वचः ॥

व्यवहारभिदाऽपि गुरोर्जगतां न तु चित्तगता स हि चोद्यपरम् ।

बहवः पुरुषाः पुरुषप्रवरो हरिरित्यवदत् स्वयमेव हरिः ॥७॥

चतुराननपूर्वविमुक्तगणा हरिमेत्य तु पूर्ववदेव सदा ।

नियतोच्चविनीचतयैव निजां स्थितिमापुरिति स्म परं वचनम् ॥

आनन्दतीर्थसन्नाम्ना पूर्णप्रज्ञाभिधायुजा ।

कृतं हर्यष्टकं भक्त्या पठतः प्रीयते हरिः ॥९॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे तृतीयोऽध्यायः ॥

चतुर्थोऽध्यायः

निजपूर्णसुखामितबोधतनुः परशक्तिरनन्तगुणः परमः ।
 अजरामरणः सकलार्तिहरः कमलापतिरीड्यतमोऽवतु नः ॥१॥
 यदसुप्तिगतोऽपि हरिः सुखवान् सुखरूपिणमाहुरतो निगमाः ।
 स्वमतिप्रभवं जगदस्य यतः परबोधतनुं च ततः खपतिम् ॥२॥
 बहुचित्रजगद्बहुधा करणात् परशक्तिरनन्तगुणः परमः ।
 सुखरूपममुष्य पदं परमं स्मरतस्तु भविष्यति तत्सततम् ॥३॥
 स्मरणे हि परेशितुरस्य विभोर्मलिनानि मनांसि कुतः करणम् ।
 विमलं हि पदं परमं स्वरतं तरुणार्कसवर्णमजस्य हरेः ॥४॥
 विमलैः श्रुतिशाणनिशाततमैः सुमनोऽसिभिराशु निहत्य दृढम् ।
 बलिनं निजवैरिणमात्मतमोऽभिधमीशमनन्तमुपास्व हरिम् ॥५॥
 स हि विश्वसृजो विभुशम्भुपुरन्दरसूर्यमुखानपरानमरान् ।
 सृजतीड्यतमोऽवति हन्ति निजं पदमापयति प्रणतान् सुधिया ॥
 परमोऽपि रमेशितुरस्य समो न हि कश्चिदभून्न भविष्यति च ।
 कचिदद्यतनोऽपि न पूर्णसदागणितेड्यगुणानुभवैकतनोः ॥७॥
 इति देववरस्य हरेः स्तवनं कृतवान् मुनिरुत्तममादरतः ।
 सुखतीर्थपदाभिहितः पठतस्तदिदं भवति ध्रुवमुचसुखम् ॥८॥
 ॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे चतुर्थोऽध्यायः ॥

पञ्चमोऽध्यायः

वासुदेवापरिमेयसुधामन् शुद्धसदोदित सुन्दरिकान्त ।
 धराधरधारणवेधुरधर्तः सौधृतिदीधितिवेधृविधातः ॥१॥
 अधिकबन्धं रन्धय बोधाच्छिन्धि पिधानं बन्धुरमद्धा ।
 केशव केशव शासक वन्दे पाशधरार्चित शूरवरेण ॥२॥

नारायणामलकारण वन्दे कारणकारण पूर्णवरेण्य ।
 माधव माधव साधक वन्दे बाधक बोधक शुद्धसमाधे ॥३॥
 गोविन्द गोविन्द पुरन्दर वन्दे स्कन्दसुनन्दनवन्दितपाद ।
 विष्णो सृजिष्णो ग्रसिष्णो विवन्दे कृष्ण सदुष्णवधिष्णो सुधृष्णो ॥
 मधुसूदन दानवसादन वन्दे दैवतमोदित वेदितपाद ।
 त्रिविक्रम निष्क्रम विक्रम वन्दे सुक्रम सङ्क्रमहुङ्कृतवक्त्र ॥५॥
 वामन वामन भामन वन्दे सामन सीमन शामन सानो ।
 श्रीधर श्रीधर शन्धर वन्दे भूधर वार्धर कन्धरधारिन् ॥६॥
 हृषीकेश सुकेश परेश विवन्दे शरणेश कलेश बलेश सुखेश ।
 पद्मनाभ शुभोद्भव वन्दे सम्भृतलोकभराभर भूरे
 दामोदर दूरतरान्तर वन्दे दारितपारगपार परस्मात् ॥७॥
 आनन्दतीर्थमुनीन्द्रकृता हरिगीतिरियं परमादरतः ।
 परलोकविलोकनसूर्यनिभा हरिभक्तिविवर्धनशौण्डतमा ॥८॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे पञ्चमोऽध्यायः ॥

षष्ठोऽध्यायः

मत्स्यकरूप लयोदविहारिन् वेदविनेत्र चतुर्मुखवन्द्य ।
 कूर्मस्वरूपक मन्दरधारिन् लोकविधारक देववरेण्य ॥१॥
 सूकररूपक दानवशत्रो भूमिविधारक यज्ञवराङ्ग ।
 देव नृसिंह हिरण्यकशत्रो सर्वभयान्तक दैवतबन्धो ॥२॥
 वामन वामन माणववेष दैत्यवरान्तक कारणरूप ।
 राम भृगूद्ग्रह सूर्जितदीप्ते क्षत्रकुलान्तक शम्भुवरेण्य ॥३॥
 राघव राघव राक्षसशत्रो मारुतिवल्लभ जानकिकान्त ।
 देवकिनन्दन सुन्दररूप रुक्मिणिवल्लभ पाण्डवबन्धो ॥४॥

देवकिनन्दन नन्दकुमार वृन्दावनाञ्चन गोकुलचन्द्र ।
 कन्दफलाशन सुन्दररूप नन्दितगोकुलवन्दितपाद ॥५॥
 इन्द्रसुतावक नन्दकहस्त चन्दनचर्चित सुन्दरिनाथ ।
 इन्दीवरोदरदलनयन मन्दरधारिन् गोविन्द वन्दे ॥६॥
 चन्द्रशतानन कुन्दसुहास नन्दितदैवतानन्दसुपूर्ण ।
 दैत्यविमोहक नित्यसुखादे देवसुबोधक बुद्धस्वरूप ॥७॥
 दुष्टकुलान्तक कल्किस्वरूप धर्मविवर्धन मूलयुगादे ।
 नारायणामलकारणमूर्ते पूर्णगुणार्णव नित्यसुबोध ॥८॥
 आनन्दतीर्थमुनीन्द्रकृता हरिगाथा पापहरा शुभा नित्यसुखार्था ॥
 ॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे षष्ठोऽध्यायः ॥

सप्तमोऽध्यायः

विश्वस्थितिप्रलयसर्गमहाविभूति
 वृत्तिप्रकाशनियमावृतिबन्धमोक्षाः ।
 यस्या अपाङ्गलवमात्रत ऊर्जिता सा
 श्रीर्यत्कटाक्षबलवत्यजितं नमामि ॥१॥
 ब्रह्मेशशक्ररविधर्मशशाङ्कपूर्व-
 गीर्वाणसन्ततिरियं यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य विश्वविजयं विसृजत्यचिन्त्या श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥२॥
 धर्मार्थकामसुमतिप्रचयाद्यशेष-
 सन्मङ्गलं विदधते यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य तत्प्रणतसत्प्रणता अपीड्या श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥३॥

षड्वर्गनिग्रहनिरस्तसमस्तदोषा
 ध्यायन्ति विष्णुमृषयो यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य यानपि समेत्य न याति दुःखं श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥४॥
 शेषाहिवैरिशिवशक्रमनुप्रधान-
 चित्रोरुर्मरचनं यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य विश्वमखिलं विदधाति धाता श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥५॥
 शक्रोग्रदीधितिहिमाकरसूर्यसूनु-
 पूर्वं निहत्य निखिलं यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य नृत्यति शिवः प्रकटोरुशक्तिः श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥६॥
 तत्पादपङ्कजमहासनतामवाप
 शर्वादिवन्द्यचरणो यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य नागपतिरन्यसुरैर्दुरापां श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥७॥
 नागारिरुग्रबलपौरुष आप विष्णो-
 र्वाहत्वमुत्तमजवो यदपाङ्गलेशम् ।
 आश्रित्य शक्रमुखदेवगणैरचिन्त्यं श्रीर्यत्कटाक्ष... ॥८॥
 आनन्दतीर्थमुनिसन्मुखपङ्कजोत्थं
 साक्षाद्रमाहरिमनःप्रियमुत्तमार्थम् ।
 भक्त्या पठत्यजितमात्मनि सन्निधाय
 यः स्तोत्रमेतदभियाति तयोरभीष्टम् ॥९॥
 ॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे सप्तमोऽध्यायः॥

अष्टमोऽध्यायः

वन्दिताशेषवन्द्योरुवृन्दारकं चन्दनाचर्चितोदारपीनांसकम् ।
इन्दिराचञ्चलापाङ्गनीराजितं मन्दरोद्धारिवृत्तोद्भुजाभोगिनम् ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥१॥

सृष्टिसंहारलीलाविलासाततं पुष्टषाड्गुण्यसद्विग्रहोल्लासिनम् ।
दुष्टनिशेषसंहारकर्मोद्यतं हृष्टपुष्टानुशिष्टप्रजासंश्रयम् ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥२॥

उन्नतप्रार्थिताशेषसंसाधकं सन्नतालौकिकानन्ददश्रीपदम् ।
भिन्नकर्माशयप्राणिसम्प्रेरकं तन्न किं नेति विद्वत्सु मीमांसितम्॥
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥३॥

विप्रमुख्यैः सदा वेदवादोन्मुखैः सुप्रतापैः क्षितीशेश्वरैश्चार्चितम् ।
अप्रतर्क्यैरुसंविद्रुणं निर्मलं सप्रकाशाजरानन्दरूपं परम् ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥४॥

अत्ययो यस्य केनापि न कापि हि प्रत्ययो यद्गुणेषूत्तमानां परः ।
सत्यसङ्कल्प एको वरेण्यो वशी मत्यनूनैः सदा वेदवादोदितः ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥५॥

पश्यतां दुःखसन्ताननिर्मूलनं दृश्यतां दृश्यतामित्यजेशार्चितम् ।
नश्यतां दूरगं सर्वदाऽप्यात्मगं वश्यतां स्वेच्छया सज्जनेष्वागतम् ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥६॥

अग्रजं यः ससर्जाजमग्राकृतिं विग्रहो यस्य सर्वे गुणा एव हि ।
उग्र आयोऽपि यस्यात्मजाग्रात्मजः सद्गृहीतः सदा यः परं दैवतम् ।
प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥७॥

अच्युतो यो गुणैर्नित्यमेवाखिलैः प्रच्युतोऽशेषदोषैः सदा पूर्णितः ।
 उच्यते सर्ववेदोरुवादैरजः स्वर्चितो ब्रह्मरुद्रेन्द्रपूर्वैः सदा ।
 प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥८॥

धार्यते येन विश्वं सदाऽजादिकं वार्यतेऽशेषदुःखं निजध्यायिनाम् ।
 पार्यते सर्वमन्यैर्न यत्पार्यते कार्यते चाखिलं सर्वभूतैः सदा ।
 प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥९॥

सर्वपापानि यत्संस्मृतेः सङ्क्षयं सर्वदा यान्ति भक्त्या विशुद्धात्मनाम् ।
 शर्वगुर्वादिगीर्वाणसंस्थानदः कुर्वते कर्म यत्प्रीतये सज्जनाः ।
 प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥१०॥

अक्षयं कर्म यस्मिन् परे स्वर्पितं प्रक्षयं यान्ति दुःखानि यन्नामतः ।
 अक्षरो योऽजरः सर्वदैवामृतः कुक्षिगं यस्य विश्वं सदाऽजादिकम् ।
 प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥११॥

नन्दितीर्थोरुसन्नामिनो नन्दिनः सन्दधानाः सदानन्ददेवे मतिम् ।
 मन्दहासारुणापाङ्गदत्तोन्नतिं नन्दिताशेषदेवादिवृन्दं सदा ।
 प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥१२॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे अष्टमोऽध्यायः ॥

नवमोऽध्यायः

अतिमत तमोगिरिसमिति विभेदन पितामहभूतिद गुणगणनिलय ।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा ॥
 विधिभवमुखसुरसततसुवन्दित रमामनोबल्लभ भव मम शरणम् ।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा ॥
 अगणितगुणगणमयशरीर हे विगतगुणेतर भव मम शरणम् ।

शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 अपरिमितसुखनिधिविमलसुदेह हे विगतसुखेतर भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 प्रचलितलयजलविहरण शाश्वत सुखमय मीन हे भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 सुरदितिजसुबलविलुलितमन्दरधर परकूर्म हे भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 सगिरिवरधरातलवह सुसूकर परम विबोध हे भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 अतिबलदितिसुतहृदयविभेदन जय नृहरेऽमल भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 बलिमुखदितिसुतविजयविनाशन जगदवनाजित भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 अविजितकुनृपतिसमितिविखण्डन रमावर वीरप भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 खरतरनिशिचरदहन परामृत रघुवर मानद भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 सुललिततनुवर वरद महाबल यदुवर पार्थप भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 दितिसुतमोहन विमलविबोधन परगुण बुद्ध हे भव मम शरणम्।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 कलिमलहुतवह सुभगमहोत्सवशरणदकल्कीश हे भव मम शरणम्।

शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 अखिलजनविलय परसुखकारण पर पुरुषोत्तम भव मम शरणम् ।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 इति तव नुतिवरसततरतेर्भव सुशरणमुरुसुखतीर्थमुनेर्भगवन् ।
 शुभतमकथाशय परम सदोदित जगदेककारण राम रमारमणा॥
 ॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे नवमोऽध्यायः ॥

दशमोऽध्यायः

अव नः श्रीपतिरप्रतिरधिकेशादिभवादे ।
 करुणापूर्णं वरप्रदं चरितं ज्ञापय मे ते ॥१॥
 सुरवन्द्याधिप सद्भिरभरिताशेषगुणालम् । करुणापूर्ण... ॥२॥
 सकलध्वान्तविनाशक परमानन्दसुधाहो । करुणापूर्ण... ॥३॥
 त्रिजगत्पोत सदैर्वितचरणाशापतिधातो । करुणापूर्ण... ॥४॥
 त्रिगुणातीत विधारक परितो देहि सुभक्तिम् । करुणापूर्ण... ॥५॥
 शरणं कारणभावन भव मे तात सदाऽलम् । करुणापूर्ण... ॥६॥
 मरणप्राणद पालक जगदीशव सुभक्तिम् । करुणापूर्ण... ॥७॥
 तरुणादित्यसवर्णकचरणाब्जामलकीर्ते । करुणापूर्ण... ॥८॥
 सलिलप्रोत्थसरागकमणिवर्णोच्चनखादे । करुणापूर्ण... ॥९॥
 खजतूणीनिभपावनवरजङ्घामितशक्ते । करुणापूर्ण... ॥१०॥
 इभहस्तप्रभशोभनपरमोरुस्थरमाले । करुणापूर्ण... ॥११॥
 असनोत्फुल्लसुपुष्पकसमवर्णावरणान्ते । करुणापूर्ण... ॥१२॥
 शतमोदोद्भवसुन्दरवरपद्मोत्थितनाभे । करुणापूर्ण... ॥१३॥
 जगदागूहकपल्लवसमकुक्षे शरणादे । करुणापूर्ण... ॥१४॥
 जगदम्बामलसुन्दरगृहवक्षोवरयोगिन् । करुणापूर्ण... ॥१५॥

दितिजान्तप्रद चक्रदरगदायुगवरबाहो । करुणापूर्ण... ॥१६॥
 परमज्ञानमहानिधिबदनश्रीरमणेन्दो । करुणापूर्ण... ॥१७॥
 निखिलाघौघविनाशक परसौख्यप्रददृष्टे । करुणापूर्ण... ॥१८॥
 परमानन्दसुतीर्थसुमुनिराजो हरिगाथाम् ।
 कृतवान्नित्यसुपूर्णकपरमानन्दपदैषी ॥१९॥
 ॥ इतिश्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे दशमोऽध्यायः ॥

एकादशोऽध्यायः

उदीर्णमजरं दिव्यममृतस्यन्धधीशितुः ।
 आनन्दस्य पदं वन्दे ब्रह्मेन्द्राद्यभिवन्दितम् ॥१॥
 सर्ववेदपदोद्गीतमिन्दिराधारमुत्तमम् । आनन्दस्य पदं... ॥२॥
 सर्वदेवादिदेवस्य विदारितमहत्तमः । आनन्दस्य पदं... ॥३॥
 उदारमादरान्नित्यमनिन्द्यं सुन्दरीपतेः । आनन्दस्य पदं... ॥४॥
 इन्दीवरोदरनिभं सुपूर्णं वादिमोहदम् । आनन्दस्य पदं... ॥५॥
 दातृसर्वार्थैश्वर्यविमुक्त्यादेरहो वरम् । आनन्दस्य पदं... ॥६॥
 दूरादूरतरं यत्तु तदेवान्तिकमन्तिकात् । आनन्दस्य पदं... ॥७॥
 पूर्णसर्वगुणैकार्णमनाद्यन्तं सुरेशितुः । आनन्दस्य पदं... ॥८॥
 आनन्दतीर्थमुनिना हरैरानन्दरूपिणः ।
 आनन्दस्य पदं वन्दे ब्रह्मेन्द्राद्यभिवन्दितम् ॥९॥
 ॥ इतिश्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे एकादशोऽध्यायः ॥

द्वादशोऽध्यायः

आनन्द मुकुन्द अरविन्दनयन । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद ॥१॥
 सुन्दरिमन्दिर गोविन्द वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद ॥२॥

चन्द्रकमन्दिरनन्दक वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥३॥
चन्द्रसुरेन्द्रसुवन्दित वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥४॥
मन्दारस्यन्दकस्यन्दन वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥५॥
वृन्दारकवृन्दसुवन्दित वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥६॥
मन्दारस्यन्दितमन्दिर वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥७॥
मन्दिरस्यन्दनस्यन्दक वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥८॥
इन्दिरानन्दकसुन्दर वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥९॥
आनन्दचन्द्रिकास्यन्दन वन्दे । आनन्दतीर्थपरानन्दवरद	॥१०॥
॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते द्वादशस्तोत्रे द्वादशोऽध्यायः ॥	

अथ दधिवामनस्तोत्रम्

हेमाद्रिशिखराकारं शुद्धस्फटिकसन्निभम् ।	
पूर्णचन्द्रनिभं देवं द्विभुजं वामनं स्मरेत्	॥१॥
पद्मासनस्थं देवेशं चन्द्रमण्डलमध्यगम् ।	
ज्वलत्कालानलप्रख्यं तटित्कोटिसमप्रभम्	॥२॥
सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोटिसुशीतलम् ।	
चन्द्रमण्डलमध्यस्थं विष्णुमव्ययमच्युतम्	॥३॥
श्रीवत्सकौस्तुभोरस्कं दिव्यरत्नविभूषितम् ।	
पीताम्बरमुदाराङ्गं वनमालाविभूषितम्	॥४॥
सुन्दरं पुण्डरीकाक्षं किरीटेन विराजितम् ।	
षोडशस्त्रीपरिवृतं अप्सरोगणसेवितम्	॥५॥

ऋग्यजुःसामाथर्वाद्यैर्गीयमानं जनार्दनम् ।
 चतुर्मुखाद्यैर्देवेशैः स्तोत्राराधनतत्परैः ॥६॥
 सनकाद्यैर्मुनिगणैः स्तूयमानमहर्निशम् ।
 त्रि(त्र्य)यम्बको महादेवो नृत्यते यस्य सन्निधौ ॥७॥
 दधिमिश्रान्नकवलं रुक्मपात्रं च दक्षिणे ।
 करे तु चिन्तयेद्दामे पीयूषममलं सुधीः ॥८॥
 साधकानां प्रयच्छन्तमन्नपानमनुत्तमम् ।
 ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय ध्यायेद्देवमधोक्षजम् ॥९॥
 अतिसुविमलगात्रं रुक्मपात्रस्थमन्नं
 सुललितदधिखण्डं पाणिना दक्षिणेन ।
 कलशममृतपूर्णं वामहस्ते दधानं
 तरति सकलदुःखाद्दामनं भावयेद्यः ॥१०॥
 क्षीरमन्नमन्नदाता लभेदन्नाद एव च ।
 पुरस्तादन्नमाप्नोति पुनरावर्तिवर्जितम् ।
 आयुरारोग्यमैश्वर्यं लभते चान्नसम्पदः ॥११॥
 इदं स्तोत्रं पठेद्यस्तु प्रातःकाले द्विजोत्तमः ।
 अक्लेशादन्नसिद्ध्यर्थं ज्ञानसिद्ध्यर्थमेव च ॥१२॥
 अभ्रश्यामः शुभ्रयज्ञोपवीती सत्कौपीनः पीतकृष्णाजिनश्रीः ।
 छत्री दण्डी पुण्डरीकायताक्षः पायाद्देवो वामनो ब्रह्मचारी ॥१३॥
 अजिनदण्डकमण्डलुमेखलारुचिरपावनवामनमूर्तये ।
 मितजगत्त्रितयाय जितारये निगमवाक्पटवे बटवे नमः ॥१४॥
 श्रीभूमिसहितं दिव्यं मुक्तामणिविभूषितम् ।
 नमामि वामनं विष्णुं भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥१५॥

वामनो बुद्धिदाता च द्रव्यस्थो वामनः स्मृतः ।

वामनस्तारकोभाभ्यां वामनाय नमो नमः ॥१६॥

॥ इति श्रीदधिवामनस्तोत्रम् ॥

अथ दामोदरस्तोत्रम्

मत्स्याकृतिधर जय देवेश वेदविबोधक कूर्मस्वरूप ।

मन्दरगिरिधर सूकररूप भूमिविधारक जय देवेश ॥१॥

काञ्चनलोचन नरहरिरूप दुष्टहिरण्यकभञ्जन जय भो ।

जय जय वामन बलिविध्वंसिन् दुष्टकुलान्तक भार्गवरूप ॥२॥

जय विश्रवसःसुतविध्वंसिन् जय कंसारे यदुकुलतिलक ।

जय वृन्दावनचर देवेश देवकिनन्दन नन्दकुमार ॥३॥

जय गोवर्धनधर वत्सारे धेनुकभञ्जन जय कंसारे ।

रुक्मिणिनायक जय गोविन्द सत्यावल्लभ पाण्डवबन्धो ॥४॥

खगवरवाहन जय पीठारे जय मुरभञ्जन पार्थसखे त्वम् ।

भौमविनाशक दुर्जनहारिन् सज्जनपालक जय देवेश ॥५॥

शुभगुणपूरित जय विश्वेश जय पुरुषोत्तम नित्यविबोध ।

भूमिभरान्तकारणरूप जय खरभञ्जन देववरेण्य ॥६॥

विधिभवमुखसुरसततसुवन्दितसच्चरणाम्बुज कञ्जसुनेत्र ।

सकलसुरासुरनिग्रहकारिन् पूतनिमारण जय देवेश ॥७॥

यद्भूविभ्रममात्रात्तदिदमाकमलासनशम्भुविपाद्यम् ।

सृष्टिस्थितिलयमृच्छति सर्वं स्थिरचरवल्लभ स त्वं जय भो ॥८॥

जययमलार्जुनभञ्जनमूर्ते जय गोपीकुचकुङ्कुमाङ्किताङ्ग ।
 पाञ्चालीपरिपालन जय भो जय गोपीजनरञ्जन जय भो ॥९॥
 जय रासोत्सवरत लक्ष्मीश सततसुखार्णव जय कञ्जाक्ष ।
 जय जननीकरपाशसुबद्ध हरणान्नवनीतस्य सुरेश ॥१०॥
 बालक्रीडनपर जय भो त्वं मुनिवरवन्दितपदपद्मेश ।
 कालियफणिफणमर्दन जय भो द्विजपद्म्यर्पितमत्सि विभोऽन्नम् ॥
 क्षीराम्बुधिकृतनिलयन देव वरद महाबल जय जय कान्त ।
 दुर्जनमोहक बुद्धस्वरूप सज्जनबोधक कल्किस्वरूप ।
 जय युगकृद्दुर्जनविध्वंसिन् जय जय जय भो जय विश्वात्मन् ॥
 इति मन्त्रं पठन्नेव कुर्यान्नीराजनं बुधः ।
 घटिकाद्वयशिष्टायां स्नानं कुर्याद्यथाविधि ॥
 (अन्यथा नरकं याति यावदिन्द्राश्चतुर्दश)
 ॥ इति दामोदरस्तोत्रम् ॥

अथ वेङ्कटेशस्तोत्रम्

वेङ्कटेशो वासुदेवः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ।
 सङ्कर्षणोऽनिरुद्धश्च शेषाद्रिपतिरेव च ॥१॥
 जनार्दनः पद्मनाभो वेङ्कटाचलवासनः ।
 सृष्टिकर्ता जगन्नाथो माधवो भक्तवत्सलः ॥२॥
 गोविन्दो गोपतिः कृष्णः केशवो गरुडध्वजः ।
 वराहो वामनश्चैव नारायण अधोक्षजः ॥३॥
 श्रीधरः पुण्डरीकाक्षः सर्वदेवस्तुतो हरिः ।
 श्रीनृसिंहो महासिंहः सूत्राकारः पुरातनः ॥४॥

रमानाथो महीभर्ता भूधरः पुरुषोत्तमः ।	
चोलपुत्रप्रियः शान्तो ब्रह्मादीनां वरप्रदः	॥५॥
श्रीनिधिः सर्वभूतानां भयकृद्भयनाशनः ।	
श्रीरामो रामभद्रश्च भवबन्धैकमोचकः	॥६॥
भूतावासो गिरावासः श्रीनिवासः श्रियःपतिः ।	
अच्युतानन्तगोविन्दो विष्णुर्वेङ्कटनायकः	॥७॥
सर्वदैवैकशरणं सर्वदैवैकदैवतम् ।	
समस्तदेवकवचं सर्वदेवशिखामणिः	॥८॥
इतीदं कीर्तितं यस्य विष्णोरमिततेजसः ।	
त्रिकाले यः पठेन्नित्यं पापं तस्य न विद्यते	॥९॥
राजद्वारे पठेद् घोरे सङ्ग्रामे रिपुसङ्कटे ।	
भूतसर्पपिशाचादिभयं नास्ति कदाचन	॥१०॥
अपुत्रो लभते पुत्रान् निर्धनो धनवान् भवेत् ।	
रोगार्तो मुच्यते रोगाद् बद्धो मुच्येत बन्धनात्	॥११॥
यद्यदिष्टतमं लोके तत् तत् प्राप्नोत्यसंशयः ।	
ऐश्वर्यं राजसन्मानं भुक्तिमुक्तिफलप्रदम्	॥१२॥
विष्णोर्लोकैकसोपानं सर्वदुःखैःकनाशनम् ।	
सर्वैश्वर्यप्रदं नृणां सर्वमङ्गलकारकम्	॥१३॥
मायावी परमानन्दं त्यक्त्वा वैकुण्ठमुत्तमम् ।	
स्वामिपुष्करणीतीरे रमया सह मोदते	॥१४॥
कल्याणाद्भुतगात्राय कामितार्थप्रदायिने ।	
श्रीमद्वेङ्कटनाथाय श्रीनिवासाय ते नमः	॥१५॥

वेङ्कटाद्रिसमं स्थानं ब्रह्माण्डे नास्ति किञ्चन ।
 वेङ्कटेशसमो देवो न भूतो न भविष्यति ॥
 एतेन सत्यवाक्येन सर्वार्थान् साधयाम्यहम् ॥१६॥
 ॥ इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे ब्रह्मनारदसंवादे श्रीवेङ्कटेशस्तोत्रम् ॥

अथ शनैश्चरकृता श्री नृसिंहस्तुतिः

यत्पादपङ्कजरजः परमादरेण
 संसेवितं सकलकल्मषराशिनाशम् ।
 कल्याणकारणमशेषनिजानुगानां
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥१॥
 सर्वत्रचञ्चलतया स्थितयाऽपि लक्ष्म्या
 ब्रह्मादिवन्द्यपदया स्थिरया न्यसेवि ।
 पादारविन्दयुगलं परमादरेण
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥२॥
 यद्रूपमागमशिरःप्रतिपाद्यमाद्य-
 माध्यात्मिकादिपरितापहरं विचिन्त्यम् ।
 योगीश्वरैरपगताखिलदोषसङ्घैः
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥३॥
 प्रह्लादभक्तवचसा हरिराविरास
 स्तम्भे हिरण्यकशिपुं य उदारभावः ।
 ऊर्वोर्निधाय तदुरो नखरैर्ददार
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥४॥

यो नैजभक्तमनलम्बुधिभूधरोग्र-
 भग्ङ्गप्रघातविषदन्तिसरीसृपेभ्यः ।
 सर्वात्मकः परमकारुणिको ररक्ष
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥५॥
 यन्निर्विकारपररूपविचिन्तनेन
 योगीश्वरा विषयवीतसमस्तरागाः ।
 विश्रान्तिमापुरविनाशवतीं पराख्यां
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥६॥
 यद्रूपमुग्रमरिर्मर्दनभावशालि
 सञ्चिन्तनेन सकलाघविनाशकारि ।
 भूतज्वरग्रहसमुद्भवभीतिनाश
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥७॥
 यस्योत्तमं यश उमापतिपद्मजन्म-
 शक्रादिदैवतसभासु समस्तगीतम् ॥८॥
 शक्त्यैवसर्वशमलप्रशमैकदक्षं
 स त्वं नृसिंह मयि धेहि कृपावलोकम् ॥९॥
 एवं श्रुत्वा स्तुतिं देवः शनिना कल्पितां हरिः ।
 उवाच ब्रह्मवृन्दस्थं शनिं सद्भक्तवत्सलम् ॥१०॥
 नरसिंह उवाच-
 प्रसन्नोऽहं शने तुभ्यं वरं वरय शोभनम् ।
 यं वाञ्छसि तमेव त्वं सर्वलोकहितावहम् ॥११॥

शानिरुवाच-

नरसिंह त्वं मयि कृपां कुरु देव दयानिधे ।
 मद्भासरस्तव प्रीतिकरस्स्यादेवतापते ॥१२॥
 मत्कृतं त्वत्परं स्तोत्रं शृण्वन्ति च पठन्ति च ।
 सर्वान्कामान्पूरय तां त्वं तेषां लोकभावन ॥१३॥
 तथैवास्तु शऽनेहं वै रक्षोभुवनमास्थितः ।
 भक्तकामान्पूरयिष्ये त्वं ममैकं वचः शृणु ॥१५॥
 त्वत्कृतं मत्परं स्तोत्रं यः पठेच्छृणुयाच्च यः ।
 द्वादशाष्टमजन्मस्थात् त्वद्भयं मास्तु तस्य वै ॥१६॥
 ॥ इति शनैश्चरकृतनरसिंहस्तुतिः ॥

अथ श्रीनृसिंहस्तुतिः

उदयरविसहस्रद्योतितं रूक्षवीक्षं
 प्रलयजलधिनादं कल्पकृद्ब्रह्मिवक्त्रम् ।
 सुरपतिरुपवक्षश्छेदरक्तोक्षिताङ्गं
 प्रणतभयहरं तं नारसिंहं नमामि ॥१॥
 प्रलयरविकरालाकाररुक्चक्रवालं
 विरलयदुरोचीरोचिताशान्तराल ।
 प्रतिभयतमकोपात्युत्कटोच्चाट्टहासिन्
 दह दह नरसिंहासह्यवीर्याहितं मे ॥२॥
 सरसरभसपादापातभाराभिराव-
 प्रचकितचलसप्तद्वन्द्वलोकस्तुतस्त्वम् ।
 रिपुधिरनिषेकेणेव शोणाङ्घ्रिशालिन्
 दह दह नरसिंहासह्यवीर्याहितं मे ॥३॥

तव घनघनघोषो घोरमाघ्राय जङ्घा- परिघमलधुमूरुव्याजतेजोगिरिं च । घनविघटितमागादैत्यजङ्घालसङ्घो दह दह...	॥४॥
कटकिकटकराजद्धाटकाग्र्यस्थलाभा प्रकटपटतटिते सत्कटिस्थाऽतिपट्वी । कटुककटुकदुष्टाटोपट्टिप्रमुष्टौ दह दह...	॥५॥
प्रखरनखरवज्रोत्खातरूक्षारिवक्षः शिखरिशिखररक्तैराक्तसन्दोहदेह । सुवलिभ शुभकुक्षे भद्रगम्भीरनाभे दह दह...	॥६॥
स्पुरयति तव साक्षात् सैव नक्षत्रमाला क्षपितदितिजवक्षोव्याप्तनक्षत्रमार्गम् । अरिदरधर जान्वासक्तहस्तद्वयाहो दह दह...	॥७॥
कटुविकटसटौघोद्धट्टनाद्धष्टभूयो घनपटलविशालाकाशलब्धावकाशम् । करपरिघविमर्दप्रोद्यमं ध्यायतस्ते दह दह...	॥८॥
हठलुठदलधिष्टोत्कण्ठ दष्टोष्ठ विद्युत्- सट शठकठिनोरः पीठभित्सुष्ट निष्ठाम् । पठति नु तव कण्ठाधिष्ठघोरान्त्रमाला दह दह...	॥९॥
हृतबहुमिहिराभासह्यसंहाररंहो- हुतवहबहुहेतिहेषिकानन्तहेति । अहितविहितमोहं संवहन् सैहमास्यं दह दह...	॥१०॥
गुरुगुरुगिरिराजत्कन्दरान्तर्गते वा दिनमणिमणिशृङ्गे वान्तवह्निप्रदीप्ते । दधदतिकटुदंष्ट्रे भीषणोज्जिह्ववक्त्रे दह दह...	॥११॥

अधरितविबुधाब्धिध्यानधैर्यं विदीध्य-
 द्विविधविबुधधीश्रद्धापितेन्द्रारिनाशम् ।
 विदधदतिकटाहोद्धट्टनेच्छाट्टहासम् दह दह... ॥१२॥
 त्रिभुवनतृणमात्रत्राणतृष्णं तु नेत्र-
 त्रयमतिलघितार्चिर्विष्टपाविष्टपादम् ।
 नवतररविताम्रं धारयन् रूक्षवीक्षं दह दह... ॥१३॥
 भ्रमदभिभवभूभृद्भूरि भूभारसद्भिद्-
 भिदनवविभवभ्रूविभ्रमादभ्रशुभ्र ।
 ऋभुभवभयभेत्तर्भासि भो भो विभाभिः दह दह... ॥१४॥
 श्रवणखचितचञ्चत्कुण्डलोल्लासिगण्ड-
 भ्रुकुटिकटुललाट श्रेष्ठनासारुणोष्ठ ।
 वरद सुरद राजत्केसरोत्सारितारे दह दह... ॥१५॥
 प्रविकचकचराजद्रत्नकोटीरशालिन्
 गलगतगलदुस्त्रोदाररत्नाङ्गदाड्य ।
 कनककटककान्चीसिञ्जिनीमुद्रिकावन् दह दह... ॥१६॥
 अरिदरमसिखेटौ चापबाणे गदां सन्-
 मुसलमपि कराभ्यामङ्कुशं पाशवर्यम् ।
 करयुगलधृतान्त्रस्रग्विभिन्नारिवक्षो दह दह... ॥१७॥
 चट चट चट दूरं मोहय भ्रामयारीन्
 कडि कडि कडि कायं ज्वारय स्फोटयस्व ।
 जहि जहि जहि वेगं शात्रवं सानुबन्धं दह दह... ॥१८॥
 विधिभवविबुधेशभ्रामकाग्निस्फुलिङ्ग-
 प्रसविविकटदंष्ट्रोजिह्ववक्त्र त्रिनेत्र ।
 कल कल कल कामं पाहि मां ते सुभक्तं दह दह... ॥१९॥

कुरु कुरु करुणां तां साङ्कुरां दैत्यपोते
दिश दिश विशदां मे शाश्वतीं देव दृष्टिम् ।
जय जय जयमूर्तेऽनार्त जेतव्यपक्षं दह दह... ॥२०॥

स्तुतिरियमहितघ्नी सेविता नारसिंही
तनुरिव परिशान्ता मालिनी साऽभितोऽलम् ।
तदखिलगुरुमाग्न्यश्रीदरूपा लसद्भिः
सुनियमनयकृत्यैः सद्गुणैर्नित्ययुक्ता ॥२१॥

(उदयरविसहस्रद्योतितं रूक्षवीक्षं
प्रलयजलधिनादं कल्पकृद्बह्विवक्त्रम् ।
सुरपतिरुपवक्षश्छेदरक्तोक्षिताङ्गं
प्रणतभयहरं तं नारसिंहं नमामि)
लिकुचतिलकसूनुः सद्भितार्थानुसारी
नरहरिनुतिमेतां शत्रुसंहारहेतुम् ।
अकृत सकलपापध्वंसिनीं यः पठेत्तां
ब्रजति नृहरिलोकं कामलोभाद्यसक्तः ॥२२॥

॥ इति श्रीमत्कविकुलतिलकश्रीत्रिविक्रमपण्डिताचार्यविरचितनृसिंहस्तुतिः ॥

अथ दशावतारस्तुतिः

प्रोष्ठीशविग्रह, सुनिष्ठीवनोद्धतवि-शिष्टाम्बुचारिजलधे
कोष्ठान्तराहितवि-चेष्टागमौघ पर-मेष्ठीडित त्वमव माम् ।
प्रेष्ठार्कसूनुमनु-चेष्टार्थमात्मविद-तीष्टो युगान्तसमये
स्थेष्टात्मभृङ्गधृत-काष्ठाम्बुवाहन, वराष्टापदप्रभतनो ॥१॥

खण्डीभवद्वहुल-डिण्डीरजृम्भणसु-चण्डीकृतोदधिमहा-
काण्डातिचित्रगति-शौण्डाद्य हैमरद-भाण्डाप्रमेयचरित ।
चण्डाश्वकण्ठमद-शुण्डालदुर्हृदय-गण्डाभिखण्डकरदो-
श्रण्डामरेश हय-तुण्डाकृते दृश-मखण्डामलं प्रदिश मे ॥२॥

कूर्माकृते त्ववतु, नर्मात्मपृष्ठधृत-भर्मात्ममन्दरगिरे
धर्मावलम्बन सु-धर्मासदा कलित-शर्मा सुधावितरणात् ।
दुर्मानराहुमुख-दुर्मायिदानवसु-मर्माभिभेदनपटो
घर्मार्ककान्तिवर-वर्मा भवान् भुवन-निर्माणधूतविकृतिः ॥३॥

धन्वन्तरेऽङ्गरुचि-धन्वन्तरेऽरितरु-धन्वँस्तरीभव सुधा-
भान्वन्तरावसथ, मन्वन्तराधिकृत-तन्वन्तरौषधनिधे ।
दन्वन्तरङ्गशुगु-दन्वन्तमाजिषु वि-तन्वन् ममाब्धितनया
सून्वन्तकात्महृद-तन्वन्तरावयव-तन्वन्तरार्तिजलधौ ॥४॥

या क्षीरवार्धिमथ-नाक्षीणदर्पदिति-जाक्षोभितामरगणा
प्रेक्षासयेऽजनि, वलक्षांशुबिम्बजिद-तीक्ष्णालकावृतमुखी ।
सूक्ष्मावलग्रवस-नाऽऽक्षेपकृत्कुच-कटाक्षाक्षमीकृतमनो-
दीक्षासुराहत-सुधाऽक्षाणि नोऽवतु, सुरूक्षेक्षणाद्धरितनुः ॥५॥

शीक्षादियुङ्निगम-दीक्षासुलक्षण-परीक्षाक्षमा विधिसती
दाक्षायणी क्षमति, साक्षाद्रमाऽपि न य-दाक्षेपवीक्षणविधौ ।
प्रेक्षाक्षिलोभकर-लाक्षारसोक्षित-पदाक्षेपलक्षितधरा
साऽक्षारितात्मतनु-भूक्षारकारिनिटि-लाक्षाऽक्षमानवतु नः ॥६॥

नीलाम्बुदाभ शुभ-शीलाद्रिदेहधर, खेलाहतोदधिधुनी-
शैलादियुक्तनिखि-लेलाकटाद्यसुर-तूलाटवीदहन ते ।

कोलकृते जलधि-कालाचलावयव-नीलाब्जदंष्ट्रधरणी-
लीलास्पदोरुतल-मूलाशियोगिवर-जालाभिवन्दित नमः ॥७॥

दम्भोलितीक्ष्णनख-सम्भेदितेन्द्ररिपु-कुम्भीन्द्र पाहि कृपया
स्तम्भार्भकासहन, डिम्भाय दत्तवर गम्भीरनादनृहरे ।
अम्भोधिजानुसर-णाम्भोजभूषवन-कुम्भीनसेशखगराट्-
कुम्भीन्द्रकृत्तिधर-जम्भारिषण्मुख-मुखाम्भोरुहाभिनुत माम् ॥८॥

पिङ्गाक्षविक्रम-तुरङ्गादिसैन्यचतु-रङ्गावलिप्तदनुजा
साङ्गाध्वरस्थबलि-साङ्गावपातहृषि-ताङ्गामरालिनुत ते ।
शृङ्गारपादनख-तुङ्गाग्रभिन्नकन-काङ्गाण्डपातितटिनी
तुङ्गातिमङ्गल-तरङ्गाभिभूतभज-काङ्गाघ वामन नमः ॥९॥

ध्यानार्हवामनत-नो नाथ पाहि- यजमानासुरेशवसुधा-
दानाय याचनिक, लीनार्थवाग्वशित-नानासदस्यदनुज ।
मीनाङ्कनिर्मल-निशानाथकोटि-लसमानात्ममौञ्जिगुणकौ-
पीनाच्छसूत्रपद-यानातपत्रकर-कानम्यदण्डवरभृत् ॥१०॥

धैर्याम्बुधे परशु-चर्याधिकृत्तखल-वर्यावनीश्वर महा-
शौर्याभिभूत कृत-वीर्यात्मजातभुज-वीर्यावलेपनिकर ।
भार्यापराधकुपि-तार्याज्ञया गलित-नार्यात्मसूगलतरो
कार्याऽपराधमवि-चार्यार्थमौघजयि-वीर्यामिता मयि दया ॥११॥

श्रीराम लक्ष्मण-शुकारामभूरवतु गौरामलामितमहो-
हारामरस्तुत-यशो रामकान्तिसुत-नो रामलब्धकलह ।
स्वारामवर्यरिपु-वीरामयर्द्धिकर, चीरामलावृतकटे
स्वारामदर्शनज-मारामयागत-सुघोरामनोरथहर ॥१२॥

श्रीकेशव प्रदिश, नाकेशजातकपि-लोकेशभग्नरविभू-
स्तोकेतरार्तिहर-णाकेवलार्थसुख-धीकेकिकालजलद ।
साकेतनाथ वर-पाकेरमुख्यसुत-कोकेन भक्तिमतुलां
राकेन्दुबिम्बमुख, काकेक्षणापह हृषीकेश तेऽङ्घ्रिकमले ॥१३॥

रामे नृणां हृदभिरामे, नराशिकुलभीमे, मनोऽद्य रमतां
गोमेदिनीजयित-पोऽमेयगाधिसुत-कामे निविष्टमनसि ।
श्यामे सदा त्वयि, जितामेयतापसज-रामे गताधिकसमे
भीमेशचापदल-नामेयशौर्यजित-वामेक्षणे विजयिनि ॥१४॥

कान्तारगेहखल-कान्तारटद्वदन-कान्तालकान्तकशरं
कान्ताऽऽर याम्बुजनि-कान्तान्ववायविधु-कान्ताश्मभाधिप हरे।
कान्तालिलोलदल-कान्ताभिषोभितिल-कान्ता भवन्तमनु सा
कान्तानुयानजित-कान्तारदुर्गकट-कान्ता रमा त्ववतु माम्॥१५॥

दान्तं दशानन-सुतान्तं धरामधि-वसन्तं प्रचण्डतपसा
क्लान्तं समेत्य विपि-नान्तं त्ववाप यम-नन्तं तपस्विपटलम् ।
यान्तं भवारति-भयान्तं ममाशु भग-वन्तं भरेण भजतात्
स्वान्तं सवारिदनु-जान्तं धराधरनिशान्तं, सतापसवरम्॥१६॥

शम्पाभचापलव-कम्पास्तशत्रुबल-सम्पादितामितयशाः
शं पादतामरस-सम्पातिनोऽलमनु-कम्पारसेन दिश मे ।
सम्पातिपक्षिसह-जं पापरावणह-तं पावनं यदकृथा-
स्त्वं पापकूपपति-तं पाहि मां तदपि, पम्पासरस्तटचर ॥१७॥

लोलाक्ष्यपेक्षित-सुलीलाकुरङ्गवध-खेलाकुतूहलगते
स्वालापभूमिजनि-बालापहार्यनुज-पालाय भो जय जय ।

बालाग्रिदग्धपुर-शालानिलात्मजनि-फालात्तपत्तलरजो
नीलाङ्गदादिकपि-मालाकृताल्लिपथ-मूलाभ्यतीतजलधे ॥१८॥

तूणीरकार्मुक-कृपाणीकिणाङ्कभुज-पाणी रविप्रतिमभाः
क्षोणीधरालिनिभ-घोणीमुखादिघन-वेणीसुरक्षणकरः ।
शोणीभवन्नयन-कोणीजिताम्बुनिधि-पाणीरितार्हणिमणि-
श्रेणीवृताङ्घ्रिरिह, वाणीशसूनुवर-वाणीस्तुतो विजयते ॥१९॥

हुङ्कारपूर्वमथ-टङ्कारनादमति-पङ्काऽवधार्यचलिता
लङ्का शिलोच्चय-विशङ्का पतद्भिदुर-शङ्काऽऽस यस्य धनुषः ।
लङ्काधिपोऽमनुत, यं कालरात्रिमिव, शङ्काशताकुलधिया
तं कालदण्डशत-सङ्काशकार्मुक-शराङ्कान्वितं भज हरिम् ॥२०॥

धीमानमेयतनु-धामाऽऽर्तमङ्गलद-नामा रमाकमलभू-
कामारिपन्नगप-कामाहिवैरिगुरु-सोमादिवन्द्यमहिमा ।
स्थेमादिनाऽपगत-सीमाऽवतात् सखल-सामाजरावणरिपू
रामाभिधो हरिर-भौमाकृतिः प्रतन-सामादिवेदविषयः ॥२१॥

दोषाऽऽत्मभूवशतु-राषाडतिक्रमज-रोषात्मभर्तृवचसा
पाषाणभूतमुनि-योषावरात्मतनु-वेषादिदायिचरणः ।
नैषादयोषिदशु-भेषाकृदण्डजनि-दोषाचरादिशुभदो
दोषाऽग्रजन्ममृति-शोषापहोऽवतु सु-दोषाङ्घ्रिजातहननात् ॥२२॥

वृन्दावनस्थपशु-वृन्दावनं विनुत-वृन्दारकैकशरणं
नन्दात्मजं निहत-निन्दाकृदासुरज-नं दामबद्धजठरम् ।
वन्दामहे वयम-मन्दावदातरुचि-मन्दाक्षकारिवदनं
कुन्दालिदन्तमुत, कन्दासितप्रभत-नुं दावराक्षसहरम् ॥२३॥

गोपालकोत्सवकृ-तापारभक्ष्यरस-सूपान्नलोपकुपिता-
शापालयापितल-यापाम्बुदालिसलि-लापायधारितगिरे ।
स्वापाङ्गदर्शनज-तापाङ्गरागयुत-गोपाङ्गनांशुकहृति-
व्यापारशौण्ड विवि-धापायतस्त्वमव, गोपारिजातहरण ॥२४॥

कंसादिकासदव-तंसावनीपतिवि-हिंसाकृतात्मजनुषं
संसारभूतमिह-संसारबद्धमन-सं सारचित्सुखतनुम् ।
संसाधयन्तमनि-शं सात्विकव्रजम-हं सादरं बत भजे
हंसादितापसरि-रंसास्पदं परम-हंसादिवन्द्यचरणम् ॥२५॥

राजीवनेत्र विदु-राजीव मामवतु, राजीवकेतनवशं
वाजीभपत्तिनृप-राजीरथान्वितज-राजीवगर्वशमन ।
वाजीशवाहसित-वाजीशदैत्यतनु-वाजीशभेदकरदो-
र्जाजीकदम्बनव-राजीवमुख्यसुम-राजीसुवासितशिरः ॥२६॥

कालीहृदावसथ-कालीयकुण्डलिप-कालीस्थपादनखरा
व्यालीनवांशुकर-वालीगणारुणित-कालीरुचे जय जय ।
केलीलवापहत-कालीशदत्तवर-नालीकट्टसदितिभू-
चूलीकगोपमहि-लालीतनूधुसृण-धूलीकणाङ्कहृदय ॥२७॥

कृष्णादिपाण्डुसुत-कृष्णामनःप्रचुर-तृष्णासुतृप्तिकरवाक्
कृष्णाङ्गपालिरत, कृष्णाभिधाघहर, कृष्णादिषण्महिल भोः ।
पुष्णातु मामजित, निष्णातवार्धिमुद-नुष्णांशुमण्डल हरे
जिष्णो गिरीन्द्रधर- विष्णो वृषावरज, धृष्णो भवान् करुणया ॥

रामाशिरोमणिध-रामासमेतबल-रामानुजाभिध रतिं
व्योमासुरान्तकर- ते मारतात दिश- मे माधवाङ्घ्रिकमले ।

कामार्तभौमपुर-रामावलिप्रणय-वामाक्षिपीततनुभा
भीमाहिनाथमुख-वैमानिकाभिनुत, भीमाभिवन्द्यचरण ॥२९॥

सक्ष्वेलभक्ष्यभय-दाक्षिश्रवोगणज-लाक्षेपपाशयमनं
लाक्षागृहज्वलन-रक्षोहिडिम्बवक-भैक्षान्नपूर्वविपदः ।
अक्षानुबन्धभव-रुक्षाक्षरश्रवण-साक्षान्महिष्यवमती
कक्षानुयानमध-मक्षमापसेवनम-भीक्ष्णापहासमसताम् ॥३०॥

चक्षाण एव निज-पक्षाग्रभूदशश-ताक्षात्मजादिसुहृदाम्
आक्षेपकारिकुनृ-पाक्षौहिणीशतब-लाक्षोभदीक्षितमनाः ।
ताक्ष्यासिचापशर-तीक्ष्णारिपूर्वनिज-लक्ष्माणि चाप्यगणयन्
वृक्षालयध्वज-रिरक्षाकरो जयति, लक्ष्मीपतिर्यदुपतिः ॥३१॥

बुद्धावतार कवि-बद्धानुकम्प कुरु, बद्धाञ्जलौ मयि दयां
शौद्धोदनिप्रमुख-सैद्धान्तिकासुगम-बौद्धागमप्रणयन ।
कुद्धाहितासुहृति-सिद्धासिखेटधर, शुद्धाश्वयान कमला-
शुद्धान्त मां रुचिपि-नद्धाखिलाङ्गनिज-मद्धाऽव कल्क्यभिध भोः॥

सारङ्गकृत्तिधर-सारङ्गवारिधर, सारङ्गराजवरदा-
सारं गदारितर-सारं गतात्ममद-सारं गतौषधबलम् ।
सारङ्गवल्कुसुम-सारं गतं च तव, सारङ्गमाङ्घ्रियुगलं
सारङ्गवर्णमप-सारङ्गताब्जमद-सारं गर्दिस्त्वमव माम् ॥३३॥

ग्रीवास्यवाहतनु-देवाण्डजादिदश-भावाभिरामचरितं
भावातिभव्यशुभ-धीवादिराजयति-भूवाग्विलासनिलयम् ।
श्रीवागधीशमुख-देवाभिनम्यहरि-सेवार्चनेषु पठता-
मावास एव भवि-ताऽवाग्भवेतरसु-रावासलोकनिकरे ॥३४॥

॥ इति श्रीवादिराजतीर्थविरचिता दशावतारस्तुतिः ॥

अथ विष्णुस्तुतिः

मुराराते विष्णो हरमुखसुराराध्य भवतो
 धरायां नास्त्यन्यो भवजलधिपारं गमयितुम् ।
 दुराचारान् वाऽस्मानव गुरुवरानुग्रहबलात्
 जरादूराधारामयहर निरालम्बनदय ॥१॥

अहं सक्तः पोते भवजलधिपोते त्वयि न वै
 रतः पाके लक्ष्मीरमण तव पाके न हि रतः ।
 तथाऽप्याचार्याणां सुखपदजुषां सन्मतरत-
 स्वृतज्ञानार्यस्याविनयमपिनेयं त्वमव माम् ॥२॥

रमा कामारातिः कमलभवनः श्यामलतनो
 यदाऽशक्ताः स्तोतुं जडमतिरहं क ब्रजपते ।
 तथाऽप्यर्घ्यं सिन्धोरिव तव भवत्वीश करुणा-
 समुद्रैषा वाणी तव हृदयतोषाय सततम् ॥३॥

न जाने श्रीजाने किमपि सवने नापि नमने
 रतः स्नाने दाने रघुकुलजने हृन्नियमने ।
 धने याने गानेऽवनिपसभमाने च भवने
 रतो हीने स्थानेऽवसि तदपि मानैककरुण ॥४॥

जना दीना नानावृजिनशमनाम्नायमनना-
 द्विना वीनासीनाधिगतिरिह नासौख्यमथन ।
 धनाधीना हीना भुवनभवनात्रेयवदना
 घनानूना ज्ञानापहतमधुनायातमधुना ॥५॥

नरान् स्तुत्वा नीचानुदरभरणासक्तहृदयो
 दयोदाराधाराऽमरवरनुत त्वत्पदयुगम् ।
 न चावन्दे विष्णो तदपि भववारीश पतितं
 पते माया मायावरणहरणाद्रक्ष नृहरे ॥६॥

हरे नानायोनिप्रभवननिदानान्यनुदिनं
 घनाभैनांसि श्रीवनजनयनानेकगुणक ।
 क्षमस्व क्षेमं मे सश दिश दशस्यन्दनजने
 शशाङ्कास्य त्वं मे भवजनिततापं परिहर ॥७॥

हरे राजानोऽमी स्वभटतनयान् दोषनिलयान्
 गुणैर्हीनान् सौवा इति मतियुताः पान्ति सदयाः ।
 मदार्या आबाल्यं तव भजनसंसक्तहृदया
 जहुर्निद्रां तेषां रघुवर विनेयोऽस्म्यवतु माम् ॥८॥

वयं प्रातःस्नानं रघुपनमनं सुप्रवचनं
 गुरुध्यानं पद्मारमणनमनं नापि मननम् ।
 अकार्ष्णालं श्रीलं दशवदनकालं गततुलं
 रमालोलं यामः शरणममलं वीतशमलम् ॥९॥

गुरुस्वान्तस्थान्यागणितगुणमाणिक्यनिकर-
 च्छविब्रातोपेतामितसुख मखान्नेडित हरे ।
 नमः श्रीमन् व्यास स्वजनदुरिताहार्यविधुर
 त्वदीये वायौ मे भवति भवताद्भक्तिरतुला ॥१०॥

रमाराम श्रीमन्नमलकमलासोमनत भो
 नमामो हेमाभामितमहिम हे माधव न ते ।

समो भूमा भूमौ शमदमविमानादिनियम-
श्रमस्तोमप्रेमन्नव मलहिमानीमिहिर भोः ॥११॥

विरागासक्तिस्ते वयमज पुरागाररमणी
धरागानासक्ता न च पदपरागादरयुताः ।
पुरागारात्यादिप्रणुत वितरागाधमहिमन्
सुरागावा भूतीः सुमतिमुखरा गाधिजसख ॥१२॥

धनोपमतनो मम त्वयि मनो न सक्तं जनो
विनिन्दति धनोन्मदो यदि तनोषि न त्वं दयाम् ।
स्वनोगतमनोहरागम वनोद्भवाभं पदं
विनोत्तम गतिश्च का जगदनोद्धरैरनोगणात् ॥१३॥

मनागपि विना हरे तव दयां न शं कस्यचित्
धनाधिपजनार्जने रतिमतां कथं सा भवेत् ।
घनान् सुपवना इव त्वमज कल्मषं दूरतो
विनाश्य वसनाशनादरमवेश नारायण ॥१४॥

हरे तव पदस्मृतिं सकलजन्मदोषापहां
वदन्ति निगमा रमारमण मामकाघं कुतः ।
न हन्ति न हि सन्ति किं मयि गुरुप्रसादादयो
दयोदधिवयोधिपासन भियोऽरितोऽपाकुरु ॥१५॥

हरे भरतसोदरे दयितसागरे श्रीधरे
मनश्चरतु भासुरे सकलदोषदूरेऽजरे ।
वरे दनुजभीकरे बहुगुणाकरे मध्वरे
मयीश परमादरे तनु दयां भवेनातुरे ॥१६॥

जगज्जनकजानकीकमनभीमसोमाऽदिमा-
 ऽमरव्रजसुपूजित वृजिननाशन श्रीश नः ।
 अव प्रवणवर्गवत्तव निसर्गभक्तानलं
 सुभार्गवतनो तपोहरण भर्गजप्याभिध ॥१७॥

द्विषाधिपमपाः पुराऽजित विषासनोऽतित्वरः
 कृपापरवशस्तथा द्रुपदजामुपासद् व्रजम् ।
 क्षपाचरविपाटने पटुमपास्तदोषं वयं
 ह्यपावृतमुपास्महे विषयलोलुपानप्यव ॥१८॥

मया किमपि साधनं न कृतमीश वित्तार्जने
 सदारतिमता रमारमण सत्यधीसन्नत ।
 दयालुरिति वैदिकी प्रथितिरस्ति या तां हरे
 न नाशय घनाशय प्रशमयामयं भौतिकम् ॥१९॥

नुतिं हि करवाम नो दिशतु दीदिविं वामनो
 रघूत्तम न वा मनो भवतु चञ्चलं वा मनो ।
 हरे दितिजवाम नो लवनकौशलावामनो
 न वामनि भवामनो हर शरीरिका वामनो ॥२०॥

अये पुरुदयेऽव्यये सुखमये श्रिये संश्रये
 धिये भुवनजालये शुभजयेभ्यताप्राप्तये ।
 वयेऽरणमनामये रचितभक्तलोकाभये
 मयेप्सितमदःशये तव न किं मुरारिप्रिये ॥२१॥

विरुद्धगतिरीशिता महदणुत्वयोराश्रयः
 कथं त्विति ममाभवत् प्रतिदिनं महाद्रापरः ।

हिरण्यकशिपोःसुते नरकनन्दने यद्दयां
विधाय ऋतधीसुते मयि तनोषि नो तद्रतः ॥२२॥

अजामिलगजाधिपद्रुपदजास्त्वया पालिता-
स्त्वहं तव भटो न किं किमवने गतं पाटवम् ।
गुणा मयि नहीति वा रघुपते दयां नाचरः
शिलाकलुषनाशनेऽकृत किलाबलासादनम् ॥२३॥

महाभिषगभूत् पुरा जलनिधिर्विधेराज्ञया
निजापकणपातनादपघने तथा शन्तनुः ।
कुतोऽलसमतिर्वृथा भव भवामये त्वं महा-
भिषग्वपुषि मे क्षिपंस्तव हि शाम्बरं शं तनुः ॥२४॥

निन्दावन्दारूलोकानवनमुरुदय तद्विधानामुदारा
मन्दा नन्दा च भर्गप्रभृतिसुरवराराध्यपादारविन्द ।
मन्दावृन्दावनक्षमाविहरण करुणालेशतः पाहि जातं
नन्दा वन्दामहे त्वां गुरुवरहृदयक्षीरजस्थं मुकुन्दम् ॥२५॥

सीते मातेव पोते गुणलवरहिते मय्यविद्याविभूते
पोते देवैः परीते कुरु गुणभरिते काऽनुकम्पा समाते ।
ख्याते वातेन गीते परिहृतदुरिते सन्नते भूमिजाते
भक्तिं लक्ष्मीनिकेते गुरुहृदयगते देहि मे त्वत्समेते ॥२६॥

वायो श्रेयोऽपि रायो हरिरिति सुधियो देहि भूयो नमस्ते
प्रेयो हेयो हि कायो न च बलनिचयो भूरयो नारयो वै ।
प्रेयो ज्यायोऽनपायोजितसुजनदयोदार योगिप्रियोमा
ध्येयोपेयोतदेयो नृपसभविजयो नामदो हेऽब्जयोने ॥२७॥

सेवे देवेश भावे मम वस गुरवे ते नमःश्रीशभावे
 सृत्यब्धेभूर्यमीवे द्युतिविजितरवे स्याद्दयाऽतीवजीवे ।
 सौवे हे वेदरावेडितचरण भवे मग्नमुद्धृत्य दासं
 शैवे दैवे त्वयीने रतिमतिविभवे मामवेष्टप्रदातः ॥२८॥

अधुना स धुनातु भूतबन्धं मधुनाशी मधुना धिया च पूर्णः।
 मधुना विधुना समानवक्त्रो विधिनाथो विधिना समर्चितो मे ॥

स्मृतिस्त्वनुगता हरेर्मतित एव नष्टा भवे-
 क्षुतिर्न रचिता मया न च नतिर्न वापि स्मृतिः ।
 मतिर्मम न विद्यते यतिपते भवन्तं विना
 श्रुतिप्रभृतिसाधनैः श्रुतिततीडितं दर्शय ॥३०॥

हरे सुरेश रेखया नतं नुतं च तं ततम् ।
 भजे निजे गजे शिवक्रिया दया मया दरे ॥३१॥

हरे स्मृतिर्न चास्ति चेत् कथं ममागसां स्मृतिः ।
 कृतं स्मरेति च त्रयी यदाह वेत्सि तन्न किम् ॥३२॥

हरे तव प्रियात्मजसुषानपात्तदात्मजाः ।
 मया दयार्थमाहता वदन्ति किं न तेऽन्तिकम् ॥३३॥

तात श्रीराममूर्तीरमलकमलतोऽभ्यर्च्य मातुर्न शिष्टं
 कञ्जं कञ्जालयाया इति यदमनिषि प्राददाः कञ्जमेकम् ।
 तत्किं जायादयातः किमु मयि दयया नैव जानेऽहमग्रः
 स्वामिन् श्रीसत्यबोधव्रतिवरहृदयाम्भोजवासिन् वद त्वम् ॥३४॥

पुरा पुरारिपालने त्वरा मुरारिणा कृता ।
 धरामरावने न किं पटुः परापराजितः ॥३५॥

इन्दिरा सत्यबोधार्थहृदयाम्भोजमन्दिरा ।
इन्दिरान् स्वपादाब्जेऽव्यान्नोभाजितचन्दिरा ॥३६॥

प्रिया यस्य माया क्रियाम्नायमेया
भिया यस्य माया विनष्टाऽन्यदीया ।
नयात्तं जयार्थं दयालुं हयास्यं
भयार्ताश्च यामः श्रियायद्य विष्णुम् ॥३७॥

नेता यः कमलालयादिजगतो माता यथा सर्वतः
पाता सत्यमतिव्रतीशहृदयाब्जातालयो यश्च तम् ।
भूताधीशशचीपतिप्रभृतिभिः पीतामृतैराहतं
धूताशेषभयं नमाम सततं सीतापतिं राघवम् ॥३८॥

धर्मसूक्तव्याकरणधर्मप्रीतो रघूत्तमः
कर्मपौर्व पराकृत्य शर्म मौक्तं प्रयच्छतु ॥३९॥

समुद्रसूत्रव्याख्यानसमुद्र-रघुपतिर्हि नः
समुद्रजस्कान्सुक्षीरसमुद्रवसतीन्क्रियात् ॥४०॥

कमला महिला सुतोऽब्जजातो ननु पौत्रः पुरशात्रवोऽन्यलेखाः ।
तव यस्य भटा नमत्किरीटाः पुरुटाभाम्बर संस्तुवीत कस्त्वाम् ॥

न मे वपुषि पाटवं न नयने न शब्दग्रहे
सिता मम तनूरुहाः प्रशिथिला द्विजानां ततिः ।
तथापि विषयेऽशुभे चरति मे मनः श्रीहरे
त्वदीयहृदयं विना नहि निदानमस्त्यत्र वै ॥४२॥

आम्नायोद्धार भूभृद्धर धरणिधर श्रीहिरण्यासुरारे
खर्वाङ्ग क्षत्रगोत्रापह दशरथभूः कंसशत्रो विनेत्र ।

अर्विन् शर्वेशपूर्वामरगणविनुतानन्तरूपक्रियावन्
व्यास श्रीसत्यबोधाह्वयगुरुहृदयावास विष्णो नमस्ते ॥४३॥

मध्वार्यमीडे यो मुक्तेरध्वानं मामदर्शयत् ।
विध्वाननमुपन्याससुध्वानजितवादिनम् ॥४४॥

भागिरथिगुणान्वक्तुं भोगीशो बहुलाननः ।
वागीशोऽपि क्षमो नैव हे गीर्वाणतरङ्गिणि ॥४५॥

अङ्गीकृतानङ्गरिपूतमाङ्गां सङ्गीतचर्यामधराशिभङ्गाम् ।
भङ्गाग्र्यदूरीकृतसत्तुरङ्गां गङ्गामहं नौमि लसत्तरङ्गाम् ॥४६॥

भेरी गौरीशरामस्य नारीकृतशिलस्य या ।
वैरी न सहते तां तं दूरीकुरु तव स्थलात् ॥४७॥

विष्णुप्रीत्यै चरको नैव किं तु व्यर्थं नीचान्करकस्सन्नुपासे ।
आगःपूगान्मामकादुःखहेतोः हेयात्पायाच्छ्रीनिवासाख्यदैवम् ॥

॥ इति श्रीसत्यसन्धतीर्थविरचिता विष्णुस्तुतिः ॥

अथ करावलम्बनस्तोत्रम्

त्रय्या विकासकमजं मुहुरन्तरेव
सञ्चिन्त्य मध्वगुरुपादयुगं गुरुंश्च ।
वेदेशपादजलजं हृदि साधु कृत्वा
सम्प्रार्थये श्रुतिविकासकहस्तदानम् ॥१॥

पद्मासनादिसुरसत्तमभूसुरादि-
सल्लोकबोधदजने बदरीनिवासिन् ।

- सच्छास्त्रशस्त्रहतसत्कुमते सदिष्ट
वासिष्ठकृष्ण मम देहि करावलम्बम् ॥२॥
- आम्नायविस्तरविशारद शारदेश
भूताधिपादिसुरसंस्तुत पादपद्म ।
योगीश योगिहृदयामलकञ्जवास वासिष्ठकृष्ण... ॥३॥
- सद्ब्रह्मसूत्रवरभारततन्त्रपूर्व-
निर्माण निर्मलमतेऽखिलदोषदूर ।
आनन्दपूर्णकरुणाकर देवदेव वासिष्ठकृष्ण... ॥४॥
- अर्कात्मजाजलतरङ्गविचारिचारु-
वायूपनीतशुभगन्धतरूपवासिन् ।
अर्कप्रभैणवरचर्मधरोरुधामन् वासिष्ठकृष्ण... ॥५॥
- तर्काभयेतकर तात शुकस्य कीट-
राज्यप्रदाघटितसङ्घटकात्मशक्ते ।
भृत्यार्तिहन् प्रणतपूरुसुवंशकारिन् वासिष्ठकृष्ण... ॥६॥
- काले जले जलदनील कृतोरुन(व)र्मन्-
आम्नायहारिसुरवैरिहरावतार ।
मत्स्यस्वरूप कृतकअजवेददायिन्(दान) वासिष्ठकृष्ण... ॥७॥
- गीर्वाणदैत्यबललोलितसिन्धुमग्न-
मन्थाचलोद्धरण देव सुधासिहेतोः ।
कूर्मस्वरूपधर भूधर नीरचारिन् वासिष्ठकृष्ण... ॥८॥

- क्षोणीहरोरुबलदैत्यहिरण्यनेत्र-
 प्रध्वंसदंष्ट्रयुगलाग्रसुरप्रमोद ।
 पृथ्वीधराध्वरवराङ्ग वराहरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥९॥
- प्रह्लादशोकविनिमोचन देवजात-
 सन्तोषदोरुबलदैत्यहिरण्यदारिन् ।
 सिंहास्यमानुषशरीरयुतावतार वासिष्ठकृष्ण... ॥१०॥
- देवेन्द्रराज्यहरदानवराजयज्ञ-
 शालार्थिरूपधर वज्रधरार्तिहारिन् ।
 याञ्चामिषादसुरवञ्चक वामनेश वासिष्ठकृष्ण... ॥११॥
- तातापकारिनृपवंशवनप्रदाह-
 वह्ने भृगुप्रवर राम रमानिवास ।
 सूर्याशुशुभ्रपरशुप्रवरायुधाढ्य वासिष्ठकृष्ण... ॥१२॥
- रक्षोधिराजदशकन्धरकुम्भकर्ण-
 पूर्वारिकालन मरुद्धरसूनुमित्र ।
 सीतामनोहर वराङ्ग रघूत्थराम वासिष्ठकृष्ण... ॥१३॥
- कृष्णाप्रियाप्रियकरावनिभारभूत-
 राजन्यसूदन सुरद्विजमोददायिन् ।
 भैष्मीपुरःसरवधूवरकेलिकृष्ण वासिष्ठकृष्ण... ॥१४॥
- सद्धर्मचारिजिनमुख्यसुरारिवृन्द-
 सम्मोहन त्रिदशबोधन बुद्धरूप ।
 उग्रादिहेतिनिचयग्रसनामितात्मन् वासिष्ठकृष्ण... ॥१५॥

ज्ञानादिसद्गुणविहीनजनप्रकीर्ण- काले कलेस्तुरगवाहन दुष्टहारिन् । कल्किस्वरूप कृतपूर्वयुगप्रवृत्ते वासिष्ठकृष्ण...	॥१६॥
यज्ञैतरेयकपिलर्षभदत्तधन्वं- तर्यश्वसन्मुखकुमारसुयोषिदात्मन् । सद्धर्मसूनुवर तापस हंसरूप वासिष्ठकृष्ण...	॥१७॥
सत्केशवादिद्विषडात्मक वासुदेवा- द्यात्मादिना सुचतुरूप सुशिंशुमार । कृद्धोल्लूकपूर्वकसुपञ्चकरूप देव वासिष्ठकृष्ण...	॥१८॥
नारायणादिशतरूप सहस्ररूप विश्वादिना सुबहुरूप परादिना च । दिव्याजिताद्यमितरूप सुविश्वरूप वासिष्ठकृष्ण...	॥१९॥
श्री'विष्णु'नामग'ष्णु'वर्णगसन्धिगात्मन् मण्डूकसत्तनुजहस्वसुनामकेन । ध्यातर्षिणा सुसुखतीर्थकराब्जसेव्य वासिष्ठकृष्ण...	॥२०॥
वैकुण्ठपूर्वकत्रिधामगतत्रिरूप स्वक्ष्यादिधामगतविश्वपुरःसरात्मन् । सत्केशवादिचतुरुत्तरविंशरूप वासिष्ठकृष्ण...	॥२१॥
सत्पञ्चरात्रप्रतिपाद्यरमादिरूप- व्यूहात् पुरा सुपरिपूज्यनवस्वरूप । विमलादिशक्तिनवकात्मकदिव्यरूप वासिष्ठकृष्ण...	॥२२॥

स्वायम्भुवादिमनुसंस्थित दिव्यराज-
 राजेश्वरात्मक तथा सदुपेन्द्रनामन् ।
 सर्वेषु राजसु निविष्टविभूतिरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥२३॥

प्रद्युम्नपार्थनरवैन्यबलानिरुद्ध-
 पूर्वेषु संस्थितविशेषविभूतिरूप ।
 ब्रह्मादिजीवनिवहाख्यविभिन्नकांश वासिष्ठकृष्ण... ॥२४॥

(सत्पृश्निगर्भपितृहृद्यगयाप्रयाग-
 वाराणसीस्थितगदाधरमाधवात्मन् ।
 सच्छ्रीकराख्यहरिनामकव्यूहरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥२५॥)

श्रीवेङ्कटेश सुविमानागरङ्गनाथा-
 विमुक्तिगप्रयागगमाधवात्मन् ।
 काञ्चीस्थसद्वरदराजत्रिविक्रमात्मन् वासिष्ठकृष्ण...

सद्वारकारजतपीठसुवर्णपूर्व-
 ब्रह्मण्यमध्यमठसंस्थितदिव्यमूर्ते ।
 सत्पाजकस्थितगयास्थगदाधरात्मन् वासिष्ठकृष्ण... ॥२७॥

वेदेशमद्वरुकरार्चितपादपद्म-
 श्रीकेशवध्रुवविनिर्मितदिव्यमूर्ते ।
 श्रीभीमरथ्यमलतीरमणूरवासिन् वासिष्ठकृष्ण... ॥२८॥

श्रीपाण्डुरङ्गसुस्यमन्तकगण्डिकाश्री-
 मुष्णादिक्षेत्रवरसंस्थितनैकमूर्ते ।
 रूपैर्गुणैरवयवैस्ततितः स्वनन्त वासिष्ठकृष्ण... ॥२९॥

अआदिक्षान्तततवर्णसुवाच्यभूतै-
 निर्भेदमूर्तिकमहासदजादिरूपैः ।
 शक्त्यादिभिर्विगतभेददशैकरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥३०॥
 सूर्यानलप्रभृतिहृद्गुरितौघतूल-
 राशिप्रदाहकसुदर्शननामधेय ।
 नारायणप्रभृतिरूपसुपञ्चकात्मन् वासिष्ठकृष्ण... ॥३१॥
 इच्छादिशक्तित्रितयेन तथाऽणिमादि-
 शक्त्यष्टकेन विगताखिलभेदमूर्ते ।
 सन्मोचिकादिनवशक्त्यविभिन्नकांश वासिष्ठकृष्ण... ॥३२॥
 जीवस्वरूपविनियामकबिम्बरूप
 मूलेशनामक सुसारभुगिन्धरूप ।
 प्रादेशरूपक विराडथ पद्मनाभ वासिष्ठकृष्ण... ॥३३॥
 क्षाराब्धिसङ्गतमहाजलपातृवाड-
 वाग्निस्वरूप परमाणुगताणुरूप ।
 अव्याकृताम्बरगतापरिमेयरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥३४॥
 ब्रह्मादिसर्वजगतः सुविशेषतो वी
 सर्वत्र संस्थितिनिमित्तत एव चासः ।
 व्यासः स वीति हि श्रुतेरिति व्यासनामन् वासिष्ठकृष्ण... ॥३५॥
 निर्दोषपूर्णगुणचिज्जडभिन्नरूप
 श्रुत्या यतस्त्वधिगतोऽसि ततस्त्वनामन् ।
 सच्छ्रीकराख्यहरिनामकव्यूहरूप वासिष्ठकृष्ण... ॥३६॥

पैलौडुलोमिवरजैमिनिकाशकृत्स्न-
 कार्ष्णाजिनिप्रभृतिशिष्यसुसेविताङ्गे ।
 कानीन मदुरुसुसेव्यपदाब्जयुग्म वासिष्ठकृष्ण... ॥३७॥
 नानाविकर्मजनिताशुभसागरान्तः
 सम्भ्राम्यतः परिहतस्य षडूर्मिजालैः ।
 पुत्रादिनक्रनिगृहीतशरीरकस्य वासिष्ठकृष्ण... ॥३८॥
 आशामदप्रभृतिसिंहवृकादिसत्त्वा-
 कीर्णोऽटतो भवभयङ्करकाननेऽस्मिन् ।
 पञ्चेषुचोरहतबोधसुवित्तकस्य वासिष्ठकृष्ण... ॥३९॥
 लक्ष्मीनिवास भवनीरविहीनकूप-
 मध्यस्थितस्य मदभारविभिन्नबुद्धेः ।
 तृष्णाख्यवारणभयेन दिगन्तभाजो वासिष्ठकृष्ण... ॥४०॥
 अज्ञानमोहपटलाद्गतचक्षुषोऽलं
 मार्गान्निजात् स्वलत ईशदयाम्बुराशे ।
 किङ्गम्यमित्यविरतं रटतो रमेश वासिष्ठकृष्ण... ॥४१॥
 आजन्मचीर्णबहुदोषिण ईश जातु
 त्वत्पादनीरजयुगं हृदि कुर्वतोऽलम् ।
 देवापराधमनवेक्ष्य च वीक्ष्य भक्तिं वासिष्ठकृष्ण... ॥४२॥
 आम्नायभारतपुराणसरःप्रभूत-
 वासिष्ठकृष्णनुतिपङ्कजमालिकेयम् ।
 देव त्वदर्थममलां रचितोचितां तां
 कृत्वा ध्रियस्व हृदये भव भूतिदो मे ॥४३॥

वासिष्ठकृष्णपदपद्मधुव्रतेन
वेदेशतीर्थगुरुसेवकयादवेन ।

हस्तावलम्बनमिदं रचितं पठेद्यः

तस्य प्रदास्यति करं बदरीनिवासी

॥४४॥

वेदेशतीर्थगुरुमानसनीरजस्थ-

श्रीमध्वहृत्कमलवासिरमानिवासः ।

प्रीतोऽस्त्वनेन शुभदो मम देवपूजा-

व्याख्यादिसत्कृतिकृतो बदरीनिवासी

॥४५॥

॥ इति श्रीयदुपत्याचार्यविरचितं श्रीवेदव्यासकरावलम्बनस्तोत्रम् ॥

अथ महाभारततात्पर्यनिर्णयभावसङ्ग्रहः

योऽग्रेभूद्विश्वगर्भः सुखनिधिरमितैर्वासुदेवादिरूपैः

क्रीडन् देवैरजाद्यैरगणितसुगुणो नित्यनीचोच्चभावैः ।

वेदैर्वेद्योऽस्तदोषोऽप्यसुरजनमनो मोहयन्मर्त्यवृत्त्या

भक्तानां मुक्तिदाता द्विषदसुखकरः पातु सोऽस्मान् रमेशः ॥१॥

सद्गन्थानां समूहे जगति विलुलिते येन तद्भावमुच्चैः

वक्तुं मध्वो नियुक्तो व्यधित सुवचसामुद्धृतिं भारतस्य ।

देवोत्कृष्टस्य विष्णोः परमपुरुषतां तारतम्यं सुराणां

वायोर्जीवोत्तमत्वादिकमपि वदतां व्यासमीडे तमीशम् ॥२॥

आदौ रूपचतुष्टयीं सृजति यो देवान् पुराऽनुक्रमाद्

ब्रह्माण्डं पुरमब्जजादिविबुधान् सृष्ट्वा हरत्यन्ततः ।

स्रष्टा पूर्ववदस्य सर्वजगतो मत्स्यादिरूपोऽभवत्

रामोऽभूदनुजान्वितो दशरथात् पायात् स नः श्रीपतिः ॥३॥

यद्वृद्धिर्जनमोहिनी मुदमिता यद्दर्शनात् सज्जना
 येनर्षिप्रियकारिणा निशिचरीहन्त्रा क्रतू रक्षितः ।
 योऽहल्यां सपतिं व्यधाद्धरधनुर्भङ्क्त्वाऽवहज्जानकीं
 जेता वर्त्मनि भार्गवस्य नगरीं रामो गतोऽव्यात् स माम् ॥४॥

त्यक्त्वा राज्यमितो वनं वचनतो मातुः स काकाक्षिगम्
 दैत्यं व्यस्य विकर्णघोणखचरीबन्धून् खरादीन् खलान् ।
 मारीचं च निहत्य रावणहृतां सीतां विचिन्वन्निव
 प्राप्तो वायुसुतेन सूर्यजयुजा रामोऽवताद्वन्दितः ॥५॥

सुग्रेवेण सखित्वमाप्य शपथं कृत्वा वधे वालिनः
 तालान् सप्त विभिद्य वालिनिधनं कृत्वा स्वराज्ये स्थितम् ।
 मार्ताण्डं च विधाय मारुतियुजा याम्यां दिशं गच्छता
 सीतान्वेषणमिच्छताऽब्धितरणे रामोऽवतात् संस्तुतः ॥६॥

यस्य श्रीहनुमाननुग्रहबलात् तीर्णाम्बुधिर्लीलया
 लङ्कां प्राप्य निशाम्य रामदयितां भङ्क्त्वा वनं राक्षसान् ।
 अक्षादीन् विनिहत्य वीक्ष्य दशकं दग्ध्वा पुरीं तां पुनः
 तीर्णाब्धिः कपिभिर्युतो यमनमत्तं रामचन्द्रं भजे ॥७॥

सिन्धुं दक्षिणमागतो दशमुखभ्रात्रिष्टदोऽभ्यर्चितो
 बद्ध्वा सेतुमवाप्य राक्षसपुरीं सैन्यैः कपीनां युतः ।
 हत्वेन्द्रारिकरीरकर्णदशकादीन् राक्षसान् जानकीं
 आदायाप्य पुरीं स्वराज्यपदवीं प्राप्तोऽवताद्राघवः ॥८॥

प्राप्तः साम्राज्यलक्ष्मीं प्रियतमभरतं यौवराज्येऽभिषिच्य
 स्वीयात्रक्षन्सुतौ द्वौ जनकदुहितरि प्राप्य यत्रैर्यजन् स्वं ।

सीताहेतोर्विमोह्य क्षितिजदितिसुतानर्थितो देवसङ्घैः
सद्भिर्युक्तो हनूमद्वरद उपगतः स्वं पदं पातु रामः ॥९॥

क्षीराब्ध्युन्मथनादिकात्मचरितं देवैर्गुणद्भिः स्तुतः
सज्ज्ञानाय पराशराख्यमुनिना यः सत्यवत्यामभूत् ।
व्यासत्वेन विधाय वेदविवृतिं शास्त्राणि सर्वाण्यपि
ज्ञानं सत्सु विधाय तद्गतकलिं निघ्नन् स नोऽव्याद्धरिः ॥१०॥

भूपा यत्र पुरुरवःप्रभृतयो जाता विधोरन्वये
यद्वाद्या भरतादयः कुरुमुखा भीष्माम्बिकेयादयः ।
भूभारक्षयकाङ्क्षिभिः सुरवरैरभ्यर्थितः श्रीपतिः
तत्राविर्भवितुं सहामरवरैरिच्छन् हरिः पातु माम् ॥११॥

देवक्यां वसुदेवतोऽग्रजयुतो जातो ब्रजं यो गतो
बालघ्नीशकटाक्षहा स्वजननीमान्यस्तृणावर्तहा ।
यत्पूर्वं परतश्च पाण्डुतनया यत्सेवनं जज्ञिरे
कर्तुं धर्ममरुद्वृषाश्विभिरजं नन्दात्मजं नौमि तम् ॥१२॥

संस्कारान् प्राप्य गर्गाद् बहुशिशुचरितैः प्रीणयन् गोपगोपी-
वत्सान् धेनूश्च रक्षन्नाहिपतिदमनो यः पपौ काननाग्रिम् ।
विप्रस्त्रीप्रीतिकारी धृतधरणिधरो गोपिकाभिर्निशासु
क्रीडन्मल्लौश्च कंसं न्यहनदुपगतोऽव्यात्स कृष्णः पुरीं स्वाम् ॥

पित्रोर्बन्धं निरस्य क्षितिपतिमकरोदुग्रसेनं गुरोर्यः
पुत्रं प्रादात् परेतं युधि विजितजरासन्धपूर्वारिवर्गः ।
पार्थान् पित्रा विहीनानुपगतनगरान् यस्त्वजोऽपाद्विपद्भ्यो
नन्दादीनुद्धवोत्त्या गतविरहशुचः कारयन्सोऽवतान्माम् ॥१४॥

यस्माद्व्यासस्वरूपादपि विदितसुविद्या अवापुः प्रमोदं
 पार्था द्रोणः सुतार्थं प्रतिगतभृगुपो यन्नियत्यार्थकामः ।
 तस्मादाप्तोरुविद्यो द्रुपदमुपगतोऽनाप्तकामोऽस्त्रविद्यां
 शिष्येभ्यः कौरवेभ्यो रविजनिरसनोऽदात्स नोऽव्यान्मुरारिः ॥

भूयस्त्वागतमाहवे सह जरासन्धं नृपैर्नीतये
 ज्ञात्वाऽगात् सहजान्वितोऽतिगहनं गोमन्तमत्रागतात्(न्) ।
 ताक्ष्याल्लब्धकिरीट उन्नतगिरेरापुत्य जित्वा रिपून्
 हत्वा स्वीयसृगालमात्मनगरीं प्राप्तः स नोऽव्याद्धरिः ॥१६॥

भग्नाशान् नृपतीनरीन्व्यधित यः स्वर्गाधिपः प्रयासने
 लग्नो भीष्मकसत्कृतोऽथ यवनं जघ्ने सतीमात्मनः ।
 निघ्नां योऽकृत रुक्मिणीं समजयदुर्गविरुक्म्यादिकान्
 विघ्नां सत्रजितात्मजापतिरसौ मे घ्नन् भवेत् सर्वदा ॥१७॥

अस्त्रज्ञेष्वधिकोऽर्जुनोऽथ यदनुक्रोशेन भीमं विना
 सद्धर्मे निरतं ददौ स्वगुरवे बद्ध्वा नृपं पार्थतम् ।
 पुत्रौ स द्रुपदोऽपि वह्निविबुधस्त्रीरूपकौ प्राप्तवान्
 इष्टां धर्मज आप राज्यपदवीं स प्रीयतां नो हरिः ॥१८॥

यत्कारुण्यबलेन पाण्डुतनया निस्तीर्यनानापदो
 भिक्षान्नाशिन आगमाभ्यसनिनो हत्वा बकं द्रौपदीम् ।
 उद्वाह्याखिलभूपतीनपि ततो जित्वा गताः स्वां पुरीं
 इन्द्रप्रस्थपुरेऽवसन् कृतधरारक्षाः स नोऽव्याद्धरिः ॥१९॥

यः पार्थान् परिपालयन् हरिपुरे स्त्रीपुत्रसम्पद्युतान्
 संहर्ता शतधन्वनोऽष्टमहिषीभर्ता सुरर्षिस्तुतः ।

हत्वा भौममपाहरत् सुरतरुं बह्वीरुवाहाङ्गनाः
प्रायच्छद्धरिसूनवे स्वसहजां पायात् स नः केशवः ॥२०॥

पार्थान् लब्धसभान् विधाय मयतः प्राप्तः पुरं स्वं गतः
क्षेत्रं कौरवमर्कपर्वणि पुरीं सम्प्राप्य कर्ता क्रतोः ।
पाण्डून् प्राप्य जरासुते विनिहते तैः कारयित्वाऽध्वरं
प्राप्तः स्वं पुरमच्युतो विजयते द्यूते जितैश्च स्मृतः ॥२१॥

पार्था याता अरण्यं निहतनिशिचराः प्रीणयन्तो द्विजौघान्
वार्तां श्रुत्वा स्वकीयामुपगतहरिणा मानिताः सिन्धुराजम् ।
जित्वा दुर्योधनादीन् हरिहयपुरुषव्रातबद्धान् विमोच्य
प्राप्ता धर्मात्प्रसादं यमथ मुररिपुं तुष्टुवुस्तं प्रपद्ये ॥२२॥

अन्यं वेषमुपागता पृथगितो गत्वा विराटालयं
तदेहस्थहरेर्निषेवणपरा मल्लं तथा कीचकान् ।
हत्वा गोग्रहणोद्यतानपि कुरुन् जित्वा विराटार्चिताः
पार्थाः स्वान्तिकमागतं यमजितं भेजुस्तमीडेऽच्युतम् ॥२३॥

यत्संमत्या पृषततनुजप्रेषितब्राह्मणोक्त्या
राज्यं नादादनुजजनितस्याम्बिकेयोऽर्जुनस्य ।
यस्साहाय्यं व्यधित नगरीं कौरवाणामवाप्तः
स्वोक्त्यै कृष्णस्तदनभिमतेराप्तपार्थः स नोऽव्यात् ॥२४॥

सेने वीक्ष्य रणोन्मुखे करुणया शस्त्रोज्झितं फल्गुनं
सद्रीतामुपदिश्य कार्मुकधरं चक्रेऽस्य यः सारथिः ।
अन्योन्यं कुरुपाण्डवैश्च पृतनां योऽजीघनत् स्यन्दनात्
यो भीष्मं निरपातयत्सुतशरैः पाण्डोस्तमीडेऽच्युतम् ॥२५॥

द्रोणे युध्यति पाण्डवैर्विनिहतं प्राग्ज्योतिषं पार्थतः
 कृत्वा तस्य सुते हते निशि शिवं नीत्वाऽर्जुनं सैन्धवम् ।
 तदत्तास्त्रबलादजीधनदतो द्रोणे हते द्रौपदेः
 यो भीमं च निजास्त्रनम्रमकरोत्तं नौमि नारायणम् ॥२६॥

यत्सामर्थ्यबलेन सूर्यतनुजे पार्थेन युद्धे जिते
 पश्चाच्छल्यमवाप्य सारथिवरं धर्मात्मजं सायकैः ।
 शीर्णाङ्गं कृतवत्यमुं शिबिरगं पार्थं च मृत्योरपात्
 यः पार्थेन हतेऽर्कजे नृपनुतः पायात् स नः केशवः ॥२७॥

शल्ये धर्मसुताद्धते कुरुबले पार्थैः समस्ते हते
 भीमेनानुजसंयुते विनिहते दुर्योधने द्रौणिना ।
 सुप्तानां निधने कृते निशि ततो मुक्तान् विधेरस्त्रतः
 पार्थात्राज्यमितांश्च तत्सुतसुतं योऽपात्सनोऽव्याद्धरिः ॥२८॥

कृष्णाभ्यामपि भूसुरैर्नृपसुतो राज्येऽभिषिक्तो द्विजैः
 दग्धे निन्दति भिक्षुके खलतरे स्वं विप्रतीसारतः ।
 राज्यं त्यक्तुमथोद्यतो वचनतो यस्याप्तभीष्मस्ततः
 शुश्रावाखिलधर्मनिर्णयमदः कृष्णद्वयं धीमहि ॥२९॥

स्मृत्वा यं द्युसरित्सुतो वसुरभूद्राज्यं यदाशासितो
 निर्दुःखोऽथ जुगोपधर्मनिरतो जित्वा स्वराज्ये कलिम् ।
 यः पार्थं समबोधयन्मृतशिशुं योऽजीवयत्पाण्डवैः
 यो यज्ञं समकारयद्बहुधनैर्ध्यायामि तं केशवम् ॥३०॥

यद्युक्ताः पाण्डुपुत्राः क्षितिमथ जुगुपुर्धर्मराजस्त्वरवान्-
 धर्मे यत्प्रीतयेऽभूत् पवनजवचनैराम्बिकेयं विरक्तम् ।

व्यासात्मा यो वनस्थं त्वकृत निजमनोऽभीष्टवन्तं गतं स्वं
नाथं पार्थाः स्मरन्तो मुमुदुरपि पदं यस्य कृष्णं तमीडे ॥३१॥

यो यष्टा विप्रशापाद्यदुकुलमवधीदर्थितोऽगात्स्वलोकं
देवैर्भेष्याद्युपेतो यदनु निजपदं पाण्डवा अप्यवापुः ।
दैत्या यद्वेषतोऽन्धे तमसि निपतिता बुद्धरूपोऽभवद्यः
कल्क्यात्मान्ते कलेर्यः कुजननिधनकृत् पातु सोऽस्मान्मुकुन्दः॥
॥ इति श्रीराघवेन्द्रश्रीपादविरचितः महाभारततात्पर्यनिर्णयभावसङ्ग्रहः ॥

अथ नारायणवर्म

यया गुप्तः सहस्राक्षः सवाहान् रिपुसैनिकान् ।
क्रीडन्निव निविर्जित्य त्रैलोक्या बुभुजे श्रियम् ॥१॥

भगवंस्तन्ममाख्याहि वर्म नारायणात्मकम् ।
यथाततायिनः शत्रून्येन गुप्तो जयन्मृधे ॥२॥

बादरायणिरुवाच-

वृतः पुरोहितस्त्वाष्ट्रो महेन्द्रायानुपृच्छते ।
नारायणाख्यं वर्माह तदिहैकमनाः श्रुणु ॥३॥

विश्वरूप उवाच-

धौताङ्घ्रिपाणिराचम्य सपवित्र उदङ्मुखः ।
कृतस्वाङ्गकरन्यासो मन्त्राभ्यां वाग्यतः शुचिः ॥४॥

नारायणमयं वर्म सन्नह्येद् भय आगते ।
दैवभूतात्मकर्मभ्यो नारायणमयः पुमान् ॥५॥

पादयोजनानोरुर्वोरुदरे हृद्यथोरसि ।
 मुखे शिरस्यानुपूर्व्यादोङ्कारादीनि विन्यसेत् ॥६॥
 ॐ नमो नारायणायेति विपर्ययमथापि वा ।
 करन्यासं ततः कुर्यात् द्वादशाक्षरविद्यया ॥७॥
 प्रणवादियकारान्तमङ्गुल्यङ्गुष्ठपर्वसु ।
 न्यसेद् हृदय ओङ्कारं विकारमनु ?मूर्धनि ॥८॥
 षकारं तु भ्रुवोर्मध्ये णकारं शिखया दिशेत् ।
 वेकारं नेत्रयोर्युञ्ज्यान्नकारं सर्वसन्धिषु ॥९॥
 मकारमस्त्रमुद्दिश्य मन्त्रमूर्तिर्भवेद्बुधः ।
 सविसर्गं फडन्तं तु सर्वदिक्षु विनिर्दिशेत् ॥१०॥

॥ ॐ विष्णवे नमः इति ॥

आत्मानं परमं ध्यायेत् ध्येयं षट्शक्तिभिर्युतम् ।
 विद्यातेजस्तपोमूर्तिरिमं मन्त्रमुदाहरेत् ॥११॥
 ॐ हरिर्विदध्यान्मम सर्वरक्षां न्यस्ताङ्घ्रिपद्मः पतगेन्द्रपृष्ठे ।
 दरारिचर्मासिगदेषु चापपाशान् दधानोऽष्टगुणोऽष्टबाहुः ॥१२॥
 जलेषु मां रक्षतु मत्स्यमूर्तिर्यादोगणेभ्यो वरुणस्य पाशात् ।
 स्थले च मायावदुवामनोऽव्यात् त्रिविक्रमः खेऽवतु विश्वरूपः ॥
 दुर्गेष्वटव्याजिमुखादिषु प्रभुः पायान्नृसिंहोऽसुरयूथपारिः ।
 विमुञ्चतो यस्य महादृहासं दिशो विनेदुर्न्यपतंश्च गर्भाः ॥१४॥
 रक्षत्वसौ माऽध्वनि यज्ञकल्पः स्वदंष्ट्रयोच्चीतधरो वराहः ।
 रामोऽद्रिकूटेष्वथ विप्रवासे सलक्ष्मणोऽव्याद् भरताग्रजो माम् ॥
 मामुग्रधन्वा निखिलात् प्रमादान्नारायणः पातु नरश्च हासात् ।
 दत्तस्त्वयोगादथ योगनाथः पायाद्गुणेशः कपिलः कर्मबन्धात् ॥

सन्त्कुमारोऽवतु कामदेवाद्धयशीर्षो मां पथि देवहेलनात् ।
 देवर्षिवर्यः पुरुषान्तरार्चनात् कूर्मो हरिर्मां निरयादशेषात् ॥१७॥
 धन्वन्तरिर्भगवान्पात्वपथ्यात् द्वन्द्वाद्भयादृषभो निर्जितात्मा ।
 यज्ञश्च लोकादुत तत्कृतान्नो बलो गणात् क्रोधवशादहीन्द्रः ॥
 द्वैपायनो भगवान् सम्प्रमोहात् बुद्धस्तु पाखण्डगणात्प्रमादात् ।
 कल्की कलेः कालमलात् प्रपातु धर्मावनायोरुकृतावतारः ॥१९॥
 मां केशवो गदया प्रातरव्यात् गोविन्द आसङ्गव आत्तवेणुः ।
 नारायणः पातु सदात्तशक्तिर्मध्यन्दिने विष्णुरुरीन्द्रपाणिः ॥२०॥
 देवोऽपराह्णे मधुहोग्रधन्वा सायं त्रिधामावतु माधवो माम् ।
 दोषे हृषीकेश उतार्धरात्रे निशीथ एकोऽवतु पद्मनाभः ॥२१॥
 श्रीवत्सलक्ष्माऽपररात्र ईशः

प्रत्यूष ईशोऽसिधरो जनार्दनः ।

दामोदरोऽव्यादनुसन्ध्यं प्रभाते

विष्णुः श्रीमान्भगवान्कालमूर्तिः ॥२२॥

चक्रं युगान्तानिलतिग्मनेमिभ्रमत्समन्ताद्भगवत्प्रयुक्तम् ।
 दन्दग्धि दन्दग्ध्यरिसैन्यमाशु कक्षं यथा वातसखो हुताशः ॥२३॥
 गदेऽशनिस्पर्शनविस्फुलिङ्गे निष्पिण्डि निष्पिण्ड्यजितप्रियासि ।
 कूष्माण्डवैनायकयक्षरक्षोभूतग्रहांश्चूर्णय चूर्णयारीन् ॥२४॥
 त्वं यातुधानप्रमथप्रेतमातृपिशाचविप्रग्रहघोरदृष्टीन् ।
 देरेन्द्र विद्रावय कृष्णपूरितो भीमस्वनोऽरीन् हृदयानि कम्पयन् ॥
 त्वं तिग्मधारासि वरारिसैन्यमीशप्रयुक्तो मम छिन्धि छिन्धि ।
 चक्षूषि चर्मञ्छतचन्द्र छादय द्विषामघं नो हर पापचक्षुषाम् ॥

यन्नो भयं ग्रहेभ्योऽभूत् केतुभ्यो नृभ्य एव च ।
 सरीसृपेभ्यो दंष्ट्रिभ्यो भूतेभ्योऽघेभ्य एव च ॥२७॥
 सर्वाण्येतानि भगवन्नामरूपास्त्रकीर्तनात् ।
 प्रयान्तु संक्षयं सद्यो येऽन्ये श्रेयःप्रतीपकाः ॥२८॥
 गरुडो भगवांस्तोत्रस्तोमच्छन्दोमयः प्रभुः ।
 रक्षत्वशेषकृच्छ्रेभ्यो विष्वक्सेनः स्वनामभिः ॥२९॥
 सर्वापद्भ्यो हरेर्नामरूपयानायुधानि नः ।
 बुद्धीन्द्रियमनः प्राणान् पान्तु पार्षदभूषणाः ॥३०॥
 यथा हि भगवानेव वस्तुतः सदसच्च यत् ।
 सत्येन तेन नः सर्वे यान्तु नाशमुपद्रवाः ॥३१॥
 यथैकात्मानुभावेन विकल्परहितः स्वयम् ।
 भूषणायुधलिङ्गाख्या धत्ते शक्तीः स्वमायया ॥३२॥
 तेनैव सत्यमानेन सर्वतो भगवान् हरिः ।
 पातु सर्वैः स्वरूपैर्नः सदा सर्वत्र सर्वगः ॥३३॥
 विदिक्षु दिक्षूर्ध्वमधः समन्तादन्तर्बहिर्भगवान्नारसिंहः ।
 प्रहापयन् लोकभयं स्वनेन स्वतेजसा ग्रस्तसमस्ततेजाः ॥३४॥
 विश्वरूप उवाच
 मघवन्निदमाख्यातं वर्म नारायणात्मकम् ।
 विजेष्वस्यञ्जसा येन दंशितोऽसुरयूथपान् ॥३५॥
 एतद्धारयमाणस्तु यं यं पश्यति चक्षुषा ।
 पदा वा संस्पृशेत् सद्यः साध्वसात् स विमुच्यते ॥३६॥
 न कुतश्चिद् भयं तस्य विद्यां धारयतो भवेत् ।
 राजदस्युग्रहादिभ्यो व्याध्यादिभ्यश्च कर्हिचित् ॥३७॥

इमां विद्यां पुरा कश्चित् कौशिको धारयन् द्विजः ।
 योगधारणया स्वाङ्गं जहौ स मरुधन्वनि ॥३८॥
 तस्योपरि विमानेन गन्धर्वपतिरेकदा ।
 ययौ चित्ररथः स्त्रीभिर्वृतो यत्र द्विजक्षयः ॥३९॥
 साङ्गनो न्यपतत् सद्यः सविमानो ह्यवाक्शिराः ।
 विद्यामिमां धारयतो मृतस्यास्थिविलङ्घनात् ॥४०॥
 स बालखिल्यवचनादस्थीन्यादाय विस्मितः ।
 प्रास्य प्राची सरस्वत्यां स्नात्वा धाम स्वमन्वगात् ॥४१॥
 य इदं शृणुयात् काले यो धारयति चादृतः ।
 तं नमस्यन्ति भूतानि मुच्यते सर्वतो भयात् ॥४२॥
 एतां विद्यामधिगतो विश्वरूपाच्छतक्रतुः ।
 त्रैलोक्यलक्ष्मीं बुभुजे विनिर्जित्य मृधेऽसुरात् ॥४३॥
 ॥ इति श्रीमद्भागवते षष्ठस्कन्धे अष्टमोऽध्यायः ॥

अथ नारायणहृदयम्

आचम्य, प्राणानायम्य, देशकालौ स्मृत्वा । अस्मदुर्वन्तर्गत-
 श्रीभारतीरमणमुख्यप्राणान्तर्गतश्रीलक्ष्मीनारायणप्रेरणया श्रीलक्ष्मी-
 नारायणप्रीत्यर्थं, ममाभीष्टसिद्ध्यर्थं, सङ्कलीकरणरीत्या सम्पुटी-
 करणरीत्या वा नारायणहृदयस्य सकृदावर्तनं करिष्ये ।

अस्य श्रीनारायणहृदयस्तोत्रमन्त्रस्य भार्गवर्षयेनमः शिरसि ।
 अनुष्टप् छन्दसे नमः मुखे । श्रीलक्ष्मीनारायणदेवतायै नमः हृदये ।
 ऐं बीजाय नमः गुह्ये । ह्रीं शक्त्यै नमः पादयोः । क्लीं कीलकाय

नमः सर्वाङ्गे । श्रीलक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थे जपे विनियोगः।(श्रीं
बीजाय नमः गुह्ये । नमः शक्त्यै नमः पादयोः। नारायणाय
कीलकाय नमः सर्वाङ्गे ।)

ओं नारायणः परं ज्योतिरित्यङ्गुष्ठाभ्यां नमः । ओं नारायणः
परं ब्रह्मेति तर्जनीभ्यां नमः । ओं नारायणः परो देवेति
मध्यमाभ्यां नमः । ओं नारायणः परं धामेति अनामिकाभ्यां नमः ।
ओं नारायणः परो धर्मेति कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ओं नारायणः
परो वेदेति करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥

ओं नारायणः परं ज्योतिरिति हृदयाय नमः । ओं नारायणः
परं ब्रह्मेति शिरसे स्वाहा । ओं नारायणः परो देवेति शिखायै
वषट् । ओं नारायणः परं धामेति कवचाय हुं । ओं नारायणः परो
धर्मेति नेत्राभ्यां वौषट् । ओं नारायणः परो वेदेति अस्त्राय फट् ।
ओं भूर्भुवस्वरोमिति दिग्बन्धः ।

अथ ध्यानम्

उद्यद्भास्वत्समाभासः चिदानन्दैकदेहवान् ।

शङ्खचक्रगदापद्मधरो ध्येयोऽहमीश्वरः ॥१॥

लक्ष्मीधराभ्यामाश्लिष्टः स्वमूर्तिगणमध्यगः ।

ब्रह्मवायुशिवाहीशविपैः शक्रादिकैरपि ॥२॥

सेव्यमानोऽधिकं भक्त्या नित्यनिश्शेषशक्तिमान् ।

मूर्तयोऽष्टावपि ध्येयाश्चक्रशङ्खवराभयैः ॥३॥

उद्यदादित्यसङ्काशं पीतवाससमच्युतम् ।

शङ्खचक्रगदापाणिं ध्यायेल्लक्ष्मीपतिं हरिम् ॥४॥

॥ 'ॐ नमो नारायणाय' इति मन्त्रजपं कृत्वा ॥

मूलाष्टकम्

ओं नारायणः परं ज्योतिरात्मा नारायणः परः नारायणः परं ब्रह्म नारायण नमोऽस्तु ते	॥१॥
नारायणः परो देवो दाता नारायणः परः । नारायणः परो ध्याता नारायण नमोऽस्तु ते	॥२॥
नारायणः परं धाम ध्यानं नारायणः परः । नारायणः परो धर्मो नारायण नमोऽस्तु ते	॥३॥
नारायणः परो देवो विद्या नारायणः परः । विश्वं नारायणः साक्षान्नारायण नमोऽस्तु ते	॥४॥
नारायणाद्विधिर्जातो जातो नारायणाच्छिवः । जातो नारायणादिन्द्रो नारायण नमोऽस्तु ते	॥५॥
रविर्नारायणस्तेजश्चान्द्रं नारायणं महः । बह्विर्नारायणः साक्षान्नारायण नमोऽस्तु ते	॥६॥
नारायण उपास्यः स्याद्गुरुर्नारायणः परः । नारायणः परो बोधो नारायण नमोऽस्तु ते	॥७॥
नारायणः फलं मुख्यं सिद्धिर्नारायणः सुखम् । सेव्यो नारायणः शुद्धो नारायण नमोऽस्तु ते	॥८॥
॥ इति मूलाष्टकम् ॥	

अथ प्रार्थनादशकम्

नारायणस्त्वमेवासि दहराख्ये हृदि स्थितः । प्रेरकः प्रेर्यमाणानां त्वया प्रेरितमानसः	॥१॥
त्वदाज्ञां शिरसा धृत्वा भजामि जनपावनीम् ।	

नानोपासनमार्गाणां भावकृद्भावबोधकः	॥२॥
भावार्थकृद्भावभूतो भावसौख्यप्रदो भव ।	
त्वन्मायामोहितं विश्वं त्वयैव परिकल्पितम्	॥३॥
त्वदधिष्ठानमात्रेण सैव सर्वार्थकारिणी ।	
त्वमेव तां पुरस्कृत्य मम कामान् समर्पय	॥४॥
न मे त्वदन्यस्त्रातास्ति त्वदन्यं नहि दैवतम् ।	
त्वदन्यं नहि जानामि पालकं पुण्यरूपकम्	॥५॥
यावत् सांसारिको भावो मनस्थो भावनात्मकः ।	
तावत् सिद्धिर्भवेत् सद्यः सर्वथा सर्वदा विभो	॥६॥
पापिनामहमेवाग्रयो दयालूनां त्वमग्रणीः ।	
दयनीयो मदन्योऽस्ति तव कोऽत्र जगत्त्रये	॥७॥
त्वयाप्यहं न सृष्टश्चेन्न स्यात्तव दयालुता ।	
आमयो नैव सृष्टश्चेदौषधस्य वृथोदयः	॥८॥
पापसङ्घपरिक्रान्तः पापात्मा पापरूपधृक् ।	
त्वदन्यः कोऽत्र पापेभ्यस्त्राता मे जगतीतले	॥९॥
त्वमेव माता च पिता त्वमेव त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव ।	
त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव त्वमेव सर्वं मम देवदेव	॥१०॥
प्रार्थनादशकं चैव मूलाष्टकमुदाहृतम् ।	
यः पठेच्छृणुयान्नित्यं तस्य लक्ष्मीः स्थिरा भवेत्	॥११॥
नारायणस्य हृदयं सर्वाभीष्टफलप्रदम् ।	
लक्ष्मीहृदयकं स्तोत्रं यदि चेत्तद्विना कृतम्	॥१२॥

तत्सर्वं निष्फलं प्रोक्तं लक्ष्मीः कुध्यति सर्वदा । एतत् सम्पुटितं स्तोत्रं सर्वकामफलप्रदम्	॥१३॥
लक्ष्मीहृदयकं चैव तथा नारायणात्मकम् । जपेद्यः सम्पुटीकृत्य सर्वाभीष्टमवाप्नुयात्	॥१४॥
नारायणस्य हृदयमादौ जप्त्वा ततः परम् । लक्ष्मीहृदयकं स्तोत्रं जपेन्नारायणं पुनः	॥१५॥
पुनर्नारायणं जप्त्वा पुनर्लक्ष्मीकृतं जपेत् । पुनर्नारायणं जाप्यं सङ्कलीकरणं भवेत्	॥१६॥
एवं मध्ये द्विवारेण जपेत्सङ्कलितं हि तत् । लक्ष्मीहृदयकं स्तोत्रं सर्वकामप्रकाशितम्	॥१७॥
तद्वज्रपादिकं कुर्यादितत्सङ्कलितं शुभम् । सर्वान् कामानवाप्नोति आधिव्याधिभयं हरेत्	॥१८॥
गोप्यमेतत् सदा कुर्यान्न सर्वत्र प्रकाशयेत् । इति गुह्यतमं शास्त्रमादौ ब्रह्मादिकैः पुरा	॥१९॥
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन गोपयेत् साधयेत् सुधीः यत्रैतत्पुस्तकं तिष्ठेल्लक्ष्मीनारायणात्मकम् ।	॥२०॥
भूताः पिशाचवेतालाः न स्थितास्तत्र सर्वदा लक्ष्मीहृदयकं प्रोक्तं विधिना साधयेत् सुधीः ।	॥२१॥
भृगुवारे च रात्रौ च पूजयेत् पुस्तकद्वयम् सर्वथा सर्वदा सत्यं गोपयेत् साधयेत् सुधीः ।	॥२२॥
गोपनात् साधनाल्लोके धन्यो भवति तत्त्वतः	॥२३॥

॥ इत्यथर्वणरहस्ये उत्तरभागे नारायणहृदयम् ॥

अथ लक्ष्मीहृदयम् (अथर्वणरहस्यम्)

आचम्य, प्राणानायम्य, देशकालौ सङ्कीर्त्य अस्मदुर्वन्तर्गत-
श्रीभारतीरमणमुख्यप्राणान्तर्गत-श्रीलक्ष्मीनारायणप्रेरणया श्रीलक्ष्मी-
नारायणप्रीत्यर्थ, ममाभीष्टसिद्ध्यर्थ, श्रीलक्ष्मीनारायणप्रसादसिद्ध्य
मम (यजमानस्य) ...नक्षत्रजातस्य ग्रहदोषपीडापरिहारार्थं
अभीष्टकामनासिद्ध्यर्थं अद्यप्रभृति ...दिनपर्यन्तं (सकृदा
आवर्तनपाठरीत्या-सम्पुटीकरणरीत्या-सङ्कलीकरणरीत्या-पुरश्चरण-
रीत्या-एकोत्तरवारवृद्ध्या वा) लक्ष्मीहृदयजपाख्यं कर्म करिष्ये ।

अस्य श्रीलक्ष्मीहृदयस्तोत्रमहामन्त्रस्य भार्गव ऋषि । श्रीमहालक्ष्मी-
देवता । अनुष्टुबादिनानाछन्दांसि । श्रीं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । ऐं
कीलकम् । ममाभीष्टसिद्ध्यर्थं श्रीमहालक्ष्मीनारायणप्रसादसिद्ध्यर्थं जपे
विनियोगः ।

अथ सूत्रन्यासः

ओं भार्गवऋषये नमः शिरसि । अनुष्टुबादिनानाछन्दोभ्यो नमो
मुखे । आद्यादिश्रीमहालक्ष्म्यै देवतायै नमो हृदये । श्रीं बीजाय
नमो गुह्ये । ह्रीं शक्तये नमः पादयोः । ऐं कीलकाय नमः सर्वाङ्गे ।

करन्यासः

ओं ऐं श्रीं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । ओं ऐं ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ।
ओं ऐं ह्रीं मध्यमाभ्यां नमः । ओं ऐं श्रीं अनामिकाभ्यां नमः । ओं
ऐं ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ओं ऐं ह्रीं करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।

हृदयादिन्यासः

ओं श्रीं महालक्ष्म्यै हृदयाय नमः । ओं ह्रीं विष्णुवामाङ्क-
संस्थितायै शिरसे स्वाहा । ओं ऐं श्रीमत्सौभाग्यजनन्यै शिखायै वषट् ।

ओं श्रीं विज्ञानसुखदात्र्यै कवचाय हुम् । ओं ह्रीं समस्तसौभाग्यकर्त्र्यै
नेत्राभ्यां वौषट् । ओं ऐं समस्तभूतान्तरसंस्थितायै अस्त्राय फट् ।
ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं स्वाहा । ओं भूर्भुवः स्वरोम् । इति दिग्बन्धः ।

ध्यानफलम्

पीतवस्त्रां सुवर्णाङ्गीं पद्महस्तां गदान्विताम् ।
लक्ष्मीं ध्यायेत् मन्त्रेण स भवेत् पृथिवीपतिः ॥

ध्यानम्

कौशेयपीतवसनामरविन्दनेत्रां
पद्मद्वयाभयवरोद्यतपद्महस्ताम् ।
उद्यच्छतार्कसदृशीं परमाङ्कसंस्थां
ध्यायेद्विधीशनुतपाद्युगां जनित्रीम् ॥१॥

या सा पद्मासनस्था विपुलकटितटी पद्मपत्रायताक्षी
गम्भीरावर्तनाभिः स्तनभरनमिता शुभ्रवस्त्रोत्तरीया ।
लक्ष्मीर्दिव्यैर्गजेन्द्रैर्मणिगणखचितैः स्नापिता हेमकुम्भै-
र्नित्यं सा पद्महस्ता मम वसतु गृहे सर्वमाङ्गल्ययुक्ता ॥२॥

हस्तद्वयेन कमले धारयन्तीं स्वलीलया ।
हारनूपरसंयुक्तां लक्ष्मीं देवीं विचिन्तये ॥३॥

(इति ध्यात्वा, मानसोपचारैः सम्पूज्य)

शङ्खचक्रगदाहस्ते शुभ्रवर्णे शुभानने (सुवासिनि) ।
मम देहि वरं लक्ष्मीः सर्वसिद्धिप्रदायिनि ॥(इति सम्प्रार्थ्य)
'ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं महालक्ष्म्यै कमलधारिण्यै सिंहवाहिन्यै स्वाहा'
(इति मन्त्रं जप्त्वा, पुनः पूर्ववत् हृदयादिषडङ्गन्यासं कृत्वा स्तोत्रं पठेत्)

वन्दे लक्ष्मीं परशिवमयीं शुद्धजाम्बूनदाभां
 तेजोरूपां कनकवसनां सर्वभूषोज्ज्वलाङ्गीम् ।
 बीजापूरं कनककलशं हेमपद्मं दधानां
 आद्यां शक्तिं सकलजननीं विष्णुवामाङ्कसंस्थाम् ॥१॥

श्रीमत्सौभाग्यजननीं स्तौमि लक्ष्मीं सनातनीम् ।
 सर्वकामफलप्राप्तिसाधनैकसुखावहाम् ॥२॥

स्मरामि नित्यं देवेशि त्वया प्रेरितमानसः ।
 त्वदाज्ञां शिरसा धृत्वा भजामि परमेश्वरीम् ॥३॥

समस्तसम्पत्सुखदां महाश्रियं
 समस्तसौभाग्यकरीं महाश्रियम् ।
 समस्तकल्याणकरीं महाश्रियं
 भजाम्यहं ज्ञानकरीं महाश्रियम् ॥४॥

विज्ञानसम्पत्सुखदां महाश्रियं
 विचित्रवाग्भूतिकरीं मनोहराम् ।
 अनन्तसम्पदसुखप्रदायिनीं
 नमाम्यहं भूतिकरीं मनोहराम् ॥५॥

समस्तभूतान्तरसंस्थिता त्वं समस्तभोक्त्रीश्वरि विश्वरूपे ।
 तन्नास्ति यत्त्वद्यतिरिक्तवस्तु त्वत्पादपद्मं प्रणमाम्यहं श्रीः ॥६॥
 दारिद्र्यदुःखौघतमोनिहन्त्रि त्वत्पादपद्मं मयि सन्निधत्स्व ।
 दीनार्तिविच्छेदनहेतुभूते कृपाकटाक्षैरभिषिञ्च मां श्रीः ॥७॥

अम्ब प्रसीद करुणासुधयाऽर्द्रदृष्ट्या
 मां त्वत्कृपाद्रविणगेहमिमं कुरुष्व ।

आलोकय प्रणतहृद्गतशोकहन्त्रि
त्वत्पादपद्मयुगलं प्रणमाम्यहं श्रीः ॥८॥

शान्त्यै नमोऽस्तु शरणागतरक्षणायै
कान्त्यै नमोऽस्तु कमनीयगुणाश्रयायै ।
क्षान्त्यै नमोऽस्तु दुरितक्षयकारणायै
धात्र्यै नमोऽस्तु धनधान्यसमृद्धिदायै ॥९॥

शक्त्यै नमोऽस्तु शशिशेखरसंस्तुतायै
रत्यै नमोऽस्तु रजनीकरसोदरायै ।
भक्त्यै नमोऽस्तु भवसागरतारकायै
मत्यै नमोऽस्तु मधूसूदनवल्लभायै ॥१०॥

लक्ष्म्यै नमोऽस्तु शुभलक्षणलक्षितायै
सिद्ध्यै नमोऽस्तु शिवसिद्धसुपूजितायै ।
धृत्यै नमोऽस्त्वमितदुर्गतिभञ्जनायै
गत्यै नमोऽस्तु वरसद्गतिदायिकायै ॥११॥

देव्यै नमोऽस्तु दिविदेवगणार्चितायै
भूत्यै नमोऽस्तु भुवनार्तिविनाशनायै ।
दात्र्यै नमोऽस्तु धरणीधरवल्लभायै
पुष्ट्यै नमोऽस्तु पुरुषोत्तमवल्लभायै ॥१२॥

सुतीव्रदारिद्र्यविदुःखहन्त्र्यै नमोऽस्तु ते सर्वभयापहन्त्र्यै ।
श्रीविष्णुवक्षस्थलसंस्थितायै नमो नमः सर्वविभूतिदायै ॥१३॥

जयतु जयतु लक्ष्मीर्लक्षणालङ्कृताङ्गी
जयतु जयतु पद्मा पद्मसद्भाभिवन्द्या ।

जयतु जयतु विद्या विष्णुवामाङ्कसंस्था
जयतु जयतु सम्यक् सर्वसम्पत्करी श्रीः ॥१४॥

जयतु जयतु देवी देवसङ्घाभिपूज्या
जयतु जयतु भद्रा भार्गवी भाग्यरूपा ।
जयतु जयतु नित्या निर्मलज्ञानवेद्या
जयतु जयतु सत्या सर्वभूतान्तरस्था ॥१५॥

जयतु जयतु रम्या रत्नगर्भान्तरस्था
जयतु जयतु शुद्धा शुद्धजाम्बूनदाभा ।
जयतु जयतु कान्ता कान्तिमद्भासिताङ्गी
जयतु जयतु शान्ता शीघ्रमागच्छ सौम्ये ॥१६॥

यस्याः कलायाः कमलोद्भवाद्या रुद्राश्च शक्रप्रमुखाश्च देवाः ।
जीवन्ति सर्वा अपि शक्तयस्ताः प्रभुत्वमाप्ताः परमायुषस्ते ॥१७॥

पादबीजम् - ओं आं ईं यं पं कं लं हं ॥

लिलेख निटिले विधिर्मम लिपिं विसृज्यान्तरम्
त्वया विलिखितव्यमेतदिति तत्फलप्राप्तये ।
तदन्तरमले स्फुटं कमलवासिनि श्रीरिमां
समर्पय सुमुद्रिकां सकलभाग्यसंसूचिकाम् ॥१८॥

कलया ते यथा देवि जीवन्ति सचराचराः ।
तथा सम्पत्करे लक्ष्मि सर्वदा सम्प्रसीद मे ॥१९॥

यथा विष्णुर्ध्रुवे नित्यं स्वकलां सन्न्यवेशयत् ।
तथैव स्वकलां लक्ष्मि मयि सम्यक् समर्पय ॥२०॥

सर्वसौख्यप्रदे देवि भक्तानामभयप्रदे ।
 अचलां कुरु यत्नेन कलां मयि निवेशिताम् ॥२१॥
 मुदाऽस्तां मत्फाले परमपदलक्ष्मीः स्फुटकला
 सदा वैकुण्ठश्रीर्निवसतु कला मे नयनयोः ।
 वसेत् सत्ये लोके मम वचसि लक्ष्मीर्वरकला
 श्रियः श्वेतद्वीपे निवसतु कला मेऽस्तु करयोः ॥२२॥
 नेत्रबीजम् - ओं घ्रां ग्रीं घ्रूं घ्रें घ्रैं घ्रौं घ्रं घ्रः ।
 तावन्नित्यं ममाङ्गेषु क्षीराब्धौ श्रीकला वसेत् ।
 सूर्याचन्द्रमसौ यावद्यावल्लक्ष्मीपतिः श्रिया ॥२३॥
 सर्वमङ्गलसम्पूर्णं सर्वैश्वर्यसमन्विते ।
 आद्यादिश्रीर्महालक्ष्मि त्वत्कला मयि तिष्ठतु ॥२४॥
 अज्ञानतिमिरं हन्तुं शुद्धज्ञानप्रकाशिका ।
 सर्वैश्वर्यप्रदा मेऽस्तु त्वत्कला मयि संस्थिता ॥२५॥
 अलक्ष्मीं हरतु क्षिप्रं तमः सूर्यप्रभा यथा ।
 वितनोतु मम श्रेयस्त्वत्कला मयि संस्थिता ॥२६॥
 ऐश्वर्यं मङ्गलोत्पत्तिस्त्वत्कलायां निधीयते ।
 मयि तस्मात्कृतार्थोऽस्मि पात्रमस्मि स्थितेस्तव ॥२७॥
 भवदावेशभाग्यार्हो भाग्यवानस्मि भार्गवि ।
 त्वत्प्रसादात् पवित्रोऽहं लोकमातर्नमोऽस्तु ते ॥२८॥
 जिह्वाबीजम् - ओं हां हीं हूं हैं हौं हं हः ।
 पुनासि मां त्वत्कलयैव यस्मादतः समागच्छ ममाग्रतस्त्वम् ।
 परं पदं श्रीर्भव सुप्रसन्ना मय्यच्युतेन प्रविशादिलक्ष्मीः ॥२९॥

श्रीवैकुण्ठस्थिते लक्ष्मि समागच्छ ममाग्रतः ।	
नारायणेन सह मां कृपादृष्ट्याऽवलोकय	॥३१॥
सत्यलोकस्थिते लक्ष्मीस्त्वं ममागच्छ सन्निधिम् ।	
वासुदेवेन सहिता प्रसीद वरदा भव	॥३२॥
श्वेतद्वीपस्थिते लक्ष्मि शीघ्रमागच्छ सुव्रते ।	
विष्णुना सहिते देवि जगन्मातः प्रसीद मे	॥३३॥
क्षीराम्बुधिस्थिते लक्ष्मि समागच्छ समाधवे ।	
त्वत्कृपादृष्टिसुधया सततं मां विलोकय	॥३३॥
रत्नगर्भस्थिते लक्ष्मि परिपूर्णहिरण्मयि ।	
समागच्छ समागच्छ स्थित्वाऽऽशु पुरतो मम	॥३५॥
स्थिरा भव महालक्ष्मि निश्चला भव निर्मले ।	
प्रसन्ने कमले देवि प्रसन्नहृदया भव	॥३६॥
श्रीधरे श्रीमहाभूते त्वदन्तःस्थं महानिधिम् ।	
शीघ्रमुद्धृत्य पुरतः प्रदर्शय समर्पय	॥३७॥
वसुन्धरे श्रीवसुधे वसुदोग्नि कृपामयि ।	
त्वत्कुक्षिगतसर्वस्वं शीघ्रं मे सम्प्रदर्शय	॥३८॥
विष्णुप्रिये रत्नगर्भे समस्तफलदे शिवे ।	
त्वद्गर्भगतहेमादीन् सम्प्रदर्शय दर्शय	॥३९॥
रसातलगते लक्ष्मि शीघ्रमागच्छ मे पुरः ।	
न जाने परमं रूपं मातर्मे सम्प्रदर्शय	॥४०॥
आविर्भव मनोवेगात् शीघ्रमागच्छ मे पुरः ।	
मा वत्स भैरिहेत्युक्त्वा कामं गौरिव रक्ष माम्	॥४१॥

देवि शीघ्रं समागच्छ धरणीगर्भसंस्थिते ।	
मातस्त्वद्भृत्यभृत्योऽहं मृगये त्वां कुतूहलात्	॥४२॥
उत्तिष्ठ जागृहि त्वं मे समुत्तिष्ठ सुजागृहि ।	
अक्षय्यान्हेमकलशान् सुवर्णेन सुपूरितान्	॥४३॥
निक्षेपान्मे समाकृष्य समुद्धृत्य ममाग्रतः ।	
समुन्नतानना भूत्वा समाधेहि धरान्तरात्	॥४४॥
मत्सन्निधिं समागच्छ मदाहितकृपारसात् ।	
प्रसीद श्रेयसां दोग्धि लक्ष्मीर्मे नयनाग्रतः	॥४५॥
अत्रोपविश लक्ष्मीस्त्वं स्थिरा भव हिरण्मयि ।	
सुस्थिरा भव सम्प्रीत्या प्रसीद वरदा भव	॥४६॥
आनीय त्वं तथा देवि निधीन् मे सम्प्रदर्शय ।	
अद्य क्षणेन सहसा दत्त्वा संरक्ष मां सदा	॥४७॥
मयि तिष्ठ तथा नित्यं यथेन्द्रादिषु तिष्ठसि ।	
अभयं कुरु मे देवि महालक्ष्मि नमोऽस्तु ते	॥४८॥
समागच्छ महालक्ष्मि शुद्धजाम्बूनदप्रभे ।	
प्रसीद पुरतः स्थित्वा प्रणतं मां विलोकय	॥४९॥
लक्ष्मीर्भुवङ्गता भासि यत्र यत्र हिरण्मयि ।	
तत्र तत्र स्थिता त्वं मे तव रूपं प्रदर्शय	॥५०॥
क्रीडसे बहुधा भूमौ परिपूर्णहिरण्मयि ।	
मम मूर्धनि ते हस्तमविलम्बितमर्पय	॥५१॥
फलद्भाग्योदये लक्ष्मि समस्तपुरवासिनि ।	
प्रसीद मे महालक्ष्मि परिपूर्णमनोरथे	॥५२॥

अयोध्यादिषु सर्वेषु नगरेषु समास्थिते ।	
वैभवैर्विविधैर्युक्ता समागच्छ बलान्विते	॥५३॥
समागच्छ समागच्छ ममाग्रे भव सुस्थिरा ।	
करुणारसनिष्यन्दनेत्रद्वयविलासिनि	॥५४॥
सन्निधत्स्व महालक्ष्मि त्वत्पाणिं मम मस्तके ।	
करुणासुधया मां त्वमभिषिञ्च स्थिरं कुरु	॥५५॥
सर्वराजगृहे लक्ष्मि समागच्छ मुदान्विते ।	
स्थित्वाऽशु पुरतो मेऽद्य प्रसादेनाभयं कुरु	॥५६॥
सादरं मस्तके हस्तं मम त्वं कृपयाऽर्पय ।	
सर्वराजगृहे लक्ष्मीः त्वत्कला मयि तिष्ठतु	॥५७॥
आद्यादिश्रीर्महालक्ष्मीर्विष्णुवामाङ्गसंस्थिते ।	
प्रत्यक्षं कुरु मे रूपं रक्ष मां शरणागतम्	॥५८॥
प्रसीद मे महालक्ष्मि सुप्रसीद महाशिवे ।	
अचला भव सम्प्रीत्या सुस्थिरा भव मद्गृहे	॥५९॥
यावत्तिष्ठन्ति वेदाश्च यावत् त्वन्नाम तिष्ठति ।	
यावद्विष्णुश्च यावत् त्वं तावत्कुरु कृपां मयि	॥६०॥
चान्द्रीकला यथा शुक्ले वर्धते सा दिने दिने ।	
तथा दया ते मय्येव वर्धतामभिवर्धताम्	॥६१॥
यथा वैकुण्ठनगरे यथा वै क्षीरसागरे ।	
तथा मद्भवने तिष्ठ स्थिरं श्रीविष्णुना सह	॥६२॥
योगिनां हृदये नित्यं यथा तिष्ठसि विष्णुना ।	
तथा मद्भवने तिष्ठ स्थिरं श्रीविष्णुना सह	॥६३॥

नारायणस्य हृदये भवती यथाऽस्ते
 नारायणोऽपि तव हृत्कमले यथाऽस्ते ।
 नारायणस्त्वमपि नित्यमुभौ तथैव
 तौ तिष्ठतां हृदि ममापि दयावती श्रीः ॥६३॥
 विज्ञानवृद्धिं हृदये कुरु श्रीः सौभाग्यवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः ।
 दयासुवृद्धिं कुरुतां मयि श्रीः सुवर्णवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः ॥
 न मां त्यजेथाः श्रितकल्पवल्ली सद्भक्तचिन्तामणिकामधेनो ।
 विश्वस्य मातर्भव सुप्रसन्ना गृहे कलत्रेषु च पुत्रवर्गे ॥६५॥
 आद्यादिमाये त्वमजाण्डबीजं त्वमेव साकारनिराकृतिस्त्वम् ।
 त्वया धृताश्चाब्जभवाण्डसङ्घाश्चित्रं चरित्रं तव देवि विष्णोः ॥
 ब्रह्मरुद्रादयो देवा वेदाश्चापि न शक्नुयुः ।
 महिमानं तव स्तोतुं मन्दोऽहं शक्नुयां कथम् ॥६७॥
 अम्ब त्वद्वत्सवाक्यानि सूक्तासूक्तानि यानि च ।
 तानि स्वीकुरु सर्वज्ञे दयालुत्वेन सादरम् ॥६८॥
 भवतीं शरणं गत्वा कृतार्थाः स्युः पुरातनाः ।
 इति सञ्चिन्त्य मनसा त्वामहं शरणं ब्रजे ॥७०॥
 अनन्तनित्यसुखिनस्त्वद्भक्तास्त्वत्परायणाः ।
 इति वेदप्रमाणाद्धि देवि त्वां शरणं ब्रजे ॥७१॥
 तव प्रतिज्ञा मद्भक्ता न नश्यन्तीत्यपि क्वचित् ।
 इति सञ्चिन्त्य सञ्चिन्त्य प्राणान् सन्धारयाम्यहम् ॥७२॥
 त्वदधीनस्त्वहं मातस्त्वत्कृपा मयि विद्यते ।
 यावत्सम्पूर्णकामः स्यां तावद्देवि दयानिधे ॥७३॥

क्षणमात्रं न शक्नोमि जीवितुं त्वत्कृपां विना ।
 न जीवन्तीह जलजा जलं त्यक्त्वा जलग्रहाः ॥७४॥
 यथा हि पुत्रवात्सल्याज्जननी प्रसूतस्तनी ।
 वत्सं त्वरितमागत्य सम्प्रीणयति वत्सला ॥७५॥
 यदि स्यां तव पुत्रोऽहं माता त्वं यदि मामकी ।
 दयापयोधरस्तन्यसुधाभिरभिषिञ्च माम् ॥७६॥
 मृग्यो न गुणलेशोऽपि मयि दोषैकमन्दिरे ।
 पांसूनां वृष्टिबिन्दूनां दोषाणां च न मे मितिः ॥७७॥
 पापिनामहमेवाग्रयो दयालूनां त्वमग्रणीः ।
 दयनीयो मदन्योऽस्ति तव कोऽत्र जगत्त्रये ॥७८॥
 विधिनाऽहं न सृष्टश्चेन्न स्यात्तव दयालुता ।
 आमयो वा न सृष्टश्चेदौषधस्य वृथोदयः ॥७९॥
 कृपा मदग्रजा किं ते त्वहं किं वा तदग्रजः ।
 विचार्य देहि मे वित्तं तव देवि दयानिधे ॥८०॥
 माता पिता त्वं गुरुस्सद्गतिश्रीस्त्वमेव सञ्जीवनहेतुभूता ।
 अन्यं न मन्ये जगदेकनाथे त्वमेव सर्वं मम देवि सत्ये ॥८१॥
 आद्यादिलक्ष्मीर्भव सुप्रसन्ना विशुद्धविज्ञानसुखैकदोग्ध्री ।
 अज्ञानहन्त्री त्रिगुणातिरिक्ता प्रज्ञाननेत्री भव सुप्रसन्ना ॥८२॥
 अशेषवाग्जाड्यमलापहन्त्री नवं नवं स्पष्टमुवाकप्रदायिनी ।
 ममेह जिह्वाग्रसुरङ्गनर्तकी भव प्रसन्ना वदने च मे श्रीः ॥८३॥
 समस्तसम्पत्सुविराजमाना समस्ततेजश्चयभासमाना ।
 विष्णुप्रिये त्वं भव दीप्यमाना वाग्देवता मे वदने प्रसन्ना ॥

सर्वप्रदर्शं सकलार्थदे त्वं प्रभासुलावण्यदयाप्रदोग्ध्री ।
 सुवर्णदे त्वं सुमुखी भव श्रीर्हिरण्मयी मे नयने प्रसन्ना ॥८५॥
 सर्वार्थदा सर्वजगत्प्रसूतिः सर्वेश्वरी सर्वभयापहन्त्री ।
 सर्वोन्नता त्वं सुमुखी भव श्रीर्हिरण्मयी मे नयने प्रसन्ना ॥
 समस्तविघ्नौघविनाशकारिणी समस्तभक्तोद्धरणे विचक्षणा ।
 अनन्तसौभाग्यसुखप्रदायिनी हिरण्मयी मे नयने प्रसन्ना ॥८७॥
 देवि प्रसीद दयनीयतमाय मह्यं
 देवाधिनाथभवदेवगणाभिवन्द्ये ।
 मातस्तथैव भव सन्निहिता दृशोर्मे
 पत्या समं मम मुखे भव सुप्रसन्ना ॥८८॥
 मा वत्स भैरभयदानकरोर्पितस्ते
 मौलौ ममेति मयि दीनदयानुकम्पे ।
 मातः समर्पय मुदा करुणाकटाक्षं
 माङ्गल्यबीजमिह नः सृज जन्ममातः ॥८९॥
 कटाक्ष इह कामधुक् तव मनस्तु चिन्तामणिः
 करः सुरतरुः सदा नवनिधिस्त्वमेवेन्दिरे ।
 भवेत्तव दयारसो मम रसायनं चान्वहं
 मुखं तव कलानिधिर्विविधवाञ्छितार्थप्रदम् ॥९०॥
 यथा रसस्पर्शनतोऽयसोऽपि सुवर्णता स्यात्कमले तथा ते ।
 कटाक्षसंस्पर्शनतो जनानाममङ्गलानामपि मङ्गलत्वं ॥९१॥
 देहीति नास्तीति वचः प्रवेशाद्भीतो रमे त्वां शरणं प्रपद्ये ।
 अतः सदास्मिन्नभयप्रदा त्वं सहैव पत्या मयि सन्निधेहि ॥

कल्पद्रुमेम मणिना सहिता सुरम्या
 श्रीस्ते कला मयि रसेन रसायनेन ।
 आस्तां यते मम च दृक्शिरपाणपाद-
 स्पृष्टाः सुवर्णवपुषः स्थिरजङ्गमाः स्युः ॥९३॥
 आद्यादिविष्णोः स्थिरधर्मपत्नी त्वमेव पत्या मयि सन्निधेहि ।
 आद्यादिलक्ष्मीस्त्वदनुग्रहेण पदे पदे मे निधिदर्शनं स्यात् ॥९४॥
 आद्यादिलक्ष्मीहृदयं पठेद्यः स राज्यलक्ष्मीमचलां तनोति ।
 महादरिद्रोऽपि भवेद्धनाढ्यस्तदन्वये श्रीः स्थिरतां प्रयाति ॥
 यस्य स्मरणमात्रेण तुष्टा स्याद्विष्णुवल्लभा ।
 तस्याभीष्टं ददात्याशु तं पालयति पुत्रवत् ॥९६॥
 इदं रहस्यं हृदयं सर्वकामफलप्रदम् ।
 जपः पञ्चसहस्रं तु पुरश्चरणमुच्यते ॥९७॥
 त्रिकालमेककालं वा नरो भक्तिसमन्वितः ।
 यः पठेच्छृणुयाद्वापि स याति परमां श्रियम् ॥९८॥
 महालक्ष्मीं समुद्दिश्य निशि भार्गववासरे ।
 इदं श्रीहृदयं जप्त्वा पञ्चवारं धनी भवेत् ॥९९॥
 अनेन हृदयेनात्रं गर्भिण्या अभिमन्त्रितम् ।
 ददाति तत्कुले पुत्रो जायते श्रीपतिः स्वयम् ॥१००॥
 नरेण वाथवा नार्या लक्ष्मीहृदयमन्त्रिते ।
 जले पीते च तद्वंशे मन्दभाग्यो न जायते ॥१०१॥
 य आश्विने मासि च शुक्लपक्षे रमोत्सवे सन्निहितैकभक्त्या ।
 पठेत्तथैकोत्तरवारवृद्ध्या लभेत्स सौवर्णमयीं सुवृष्टिम् ॥१०२॥

य एक भक्तोऽन्वहमेकवर्षं विशुद्धधीः सप्ततिवारजापी ।
 स मन्दभाग्योऽपि रमाकटाक्षाद् भवेत्सहस्राक्षशताधिकश्रीः ॥
 श्रीशाङ्गिभक्तिं हरिदासदास्यं प्रपन्नमन्त्रार्थदृढैकनिष्ठाम् ।
 गुरोः स्मृतिं निर्मलबोधबुद्धिं प्रदेहि मातः परमं पदं श्रीः ॥
 पृथ्वीपतित्वं पुरुषोत्तमत्वं विभूतिवासं विविधार्थसिद्धिम् ।
 सम्पूर्णकीर्तिं बहुवर्षभोगं प्रदेहि मे देवि पुनः पुनस्त्वम् ॥१०५॥
 वादार्थसिद्धिं बहुलोकवश्यं वयःस्थिरत्वं ललनासु भोगम् ।
 पौत्रादिलब्धिं सकलार्थसिद्धिं प्रदेहि मे भार्गवि जन्मजन्मनि ॥
 सुवर्णवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः सुधान्यवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः ।
 कल्याणवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः विभूतिवृद्धिं कुरु मे गृहे श्रीः ॥
 अथ शिरोबीजम् - ॐ यं हं कं हं पं ।
 ध्यायेल्लक्ष्मीं प्रहसितमुखीं कोटिबालार्कभासां
 विद्युद्गर्णाम्बरवरधरां भूषणाढ्यां सुशोभाम् ।
 बीजापूरं सरसिजयुगं विभ्रतीं स्वर्णपात्रं
 भर्त्रा युक्तां मुहुरभयदां मह्यमप्यच्युतश्रीः ॥१०८॥
 गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ।
 सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात् मयि स्थितात् ॥१०९॥
 ॥ इति श्रीअथर्वणरहस्ये श्रीलक्ष्मीहृदयस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

अथ दुर्गास्तोत्रम्

(महाभारते विराटपर्वणि धर्मराजप्रोक्तम्)

विराटनगरं रम्यं गच्छमानो युधिष्ठिरः ।	
अस्तुवन्मनसा देवीं दुर्गां त्रिभुनेश्वरीम्	॥१॥
यशोदागर्भसम्भूतां नारायणवरप्रियाम् ।	
नन्दगोपकुले जातां माङ्गल्यां कुलवर्धनीम्	॥२॥
कंसविद्रावणकरीमसुराणां क्षयङ्करीम् ।	
शिलातले विनिक्षिप्तामाकाशं प्रतिगामिनीम्	॥३॥
वासुदेवस्य भगिनीं दिव्यमालाविभूषिताम् ।	
दिव्याम्बरधरां देवीं खड्गखेटकधारिणीम्	॥४॥
(भारावतरणे पुण्ये ये स्मरन्ति सदा शिवाम् ।	
तान् वै तारयते पापात् पङ्के गामिव दुर्बलाम् ॥)	
स्तोतुं प्रचक्रमे भूयो विविधैः स्तोत्रसम्भवैः ।	
आमन्त्र्य दर्शनाकाङ्क्षी राजा देवीं सहानुजः	॥५॥
राजोवाच	
नमोऽस्तु वरदे कृष्णे कुमारी ब्रह्मचारिणि ।	
बालार्कसदृशाकारे पूर्णचन्द्रनिभानने	॥६॥
चतुर्भुजे तनुमध्ये पीनश्रोणिपयोधरे ।	
मयूरपिच्छवलये केयूराङ्गदभूषणे	॥७॥
भासि देवि यथा पद्मा नारायणपरिग्रहा ।	
स्वरूपं ब्रह्मचर्यं च विशदं तव खेचरि	॥८॥

कृष्णच्छविसमा कृष्णा सङ्कर्षणसमानना ।	
बिभ्रती विपुलौ बाहू शक्रध्वजसमुच्छ्रयौ	॥९॥
पात्रं च पङ्कजं घण्टां विशुद्धां चैव या भुवि ।	
पाशं धनुर्महाचक्रं विविधान्युधानि च	॥१०॥
कुण्डलाभ्यां सुपूर्णाभ्यां कर्णाभ्यां च विभूषिता ।	
चन्द्रविस्पर्धिना देवि मुखेन त्वं विराजसे	॥११॥
मुकुटेन विचित्रेण केशबन्धेन शोभिना ।	
भुजङ्गभोगवासेन श्रोणिसूत्रेण राजता	॥१२॥
विभ्राजसे चाऽऽबद्धेन भोगेनेवेह मन्दरः ।	
ध्वजेन शिखिपिच्छानामुच्छ्रितेन विराजसे	॥१३॥
कौमारं व्रतमास्थाय त्रिदिवं पावितं त्वया ।	
तेन त्वं स्तूयसे देवि त्रिदशैः पूज्यसेऽपि च	॥१४॥
त्रैलोक्यरक्षणार्थाय महिषासुरनाशिनि ।	
प्रसन्ना मे सुरश्रेष्ठे दयां कुरु शिवा भव	॥१५॥
जया त्वं विजया चैव सङ्ग्रामे च जयप्रदा ।	
ममापि विजयं देहि वरदा त्वं च साम्प्रतम्	॥१६॥
विन्ध्ये चैव नगश्रेष्ठे तव स्थानं च शाश्वतम् ।	
कालि कालि महाकालि सीधुमांसपशुप्रिये	॥१७॥
कृतानुयात्रा भूतैस्त्वं वरदा कामरूपिणि ।	
भारावतारे च ये त्वां संस्मरिष्यन्ति मानवाः	॥१८॥
प्रणमन्ति च ये त्वां हि प्रभाते तु नरा भुवि ।	
न तेषां दुर्लभं किञ्चित्पुत्रतो धनतोऽपि वा	॥१९॥

दर्गात्तारयसे दुर्गे तत्त्वं दुर्गा स्मृता बुधैः ।
 कान्तारेष्ववसन्नानां मग्नानां च महार्णवे ॥२०॥
 दस्युभिर्वा निरुद्धानां त्वं गतिः परमा नृणाम् ।
 जलप्रतरणे चैव कान्तारेष्वटवीषु च ॥२१॥
 ये स्मरन्ति महादेवीं न च सीदन्ति ते नराः ।
 त्वं कीर्तिः श्रीर्धृतिः सिद्धिर्हीर्विद्या सन्ततिर्मतिः ॥२२॥
 सन्ध्या रात्रिः प्रभा निद्रा ज्योत्स्ना कान्तिः क्षमा दया ।
 नृणां च बन्धनं मोहं पुत्रनाशं धनक्षयम् ॥२३॥
 व्याधिं मृत्युभयं चैव पूजिता नाशयिष्यसि ।
 सोऽहं राज्यात् परिभ्रष्टः शरणं त्वां प्रपन्नवान् ॥२४॥
 प्रणतश्च तथा मूर्ध्ना तव देवि सुरेश्वरि ।
 त्राहि मां पद्मपत्राक्षि सत्या सत्या भवस्व नः ॥२५॥
 शरणं भव मे दुर्गे शरण्ये भक्तवत्सले ।
 एवं स्तुता हि सा देवी दर्शयामास पाण्डवम् ॥२६॥
 देव्युवाच-
 शृणु राजन्महाबाहो मदीयं वचनं प्रभो ।
 भविष्यत्यचिरादेव सङ्ग्रामे विजयस्तव ॥२७॥
 मम प्रसादान्निर्जित्य हत्वा कौरववाहिनीम् ।
 राज्यं निष्कण्टकं कृत्वा भोक्ष्यसे मेदिनीं पुनः ॥२८॥
 भ्रातृभिः सहितो राजन् प्रीतिं प्राप्स्यसि पुष्कलाम् ।
 मत्प्रसादाच्च ते सौख्यमारोग्यं च भविष्यति ॥२९॥
 ये नराः कीर्तयिष्यन्ति लोके विगतकल्मषाः ।
 तेषां तुष्टा प्रदास्यामि राज्यमायुर्वपुः सुतम् ॥३०॥

प्रवासे नगरे वापि सङ्ग्रामे शत्रुसङ्कटे ।
 अटव्यां दुर्गकान्तारे सागरे गहने गिरौ ॥३१॥
 ये स्मरिष्यन्ति मां राजन्यथाऽहं भवता स्मृता ।
 न तेषां दुर्लभं किञ्चिदस्मिंल्लोके भविष्यति ॥३२॥
 इदं स्तोत्रवरं भक्त्या शृणुयाद्वा पठेत वा ।
 तस्य सर्वाणि कार्याणि सिद्धिं यास्यन्ति पाण्डव ॥३३॥
 मत्प्रभावाच्च वः सर्वान् विराटनगरे स्थितान् ।
 न प्राज्ञास्यन्ति कुरवो नरा वा तन्निवासिनः ॥३४॥
 इत्युक्ता वरदा देवी युधिष्ठिरमरिन्दमम् ।
 रक्षां कृत्वा च पाण्डूनां तत्रैवान्तरधीयत ॥३५॥
 ॥ इति श्रीमन्महाभारते विराटपर्वणि धर्मराजप्रोक्तं दुर्गास्तोत्रम् ॥

अथ लक्ष्मीद्वादशनामस्तोत्रम्

श्रीदेवी प्रथमं नाम द्वितीयममृतोद्भवा ।
 तृतीयं कमला प्रोक्ता चतुर्थं चन्द्रलोचना ॥१॥
 पञ्चमं विष्णुपत्नी च षष्ठं श्रीवैष्णवी तथा ।
 सप्तमं च वरारोहा ह्यष्टमं हरिवल्लभा ॥२॥
 नवमं शार्ङ्गिणी प्रोक्ता दशमं देवदेविका ।
 एकादशं महालक्ष्मीः द्वादशं लोकसुन्दरी ॥३॥
 श्रीः पद्मा कमला मुकुन्दमहिषी लक्ष्मीस्त्रिलोकेश्वरी
 मा क्षीराब्धिसुता विरिञ्चजननी विद्या सरोजानना ।
 सर्वाभीष्टफलप्रदेति सततं नामानि ये द्वादश
 प्रातः शुद्धतरा पठन्त्यभिमतान् सर्वान् लभन्ते गुणान् ॥४॥
 श्रीलक्ष्मीहृदयं चैतन्नामद्वादशयुग्मकम् ।
 त्रिवारं पठते यस्तु सर्वैश्वर्यमवाप्नुयात् ॥५॥

अथ लक्ष्म्यष्टकम्

यस्याः कटाक्षमात्रेण ब्रह्मरुद्रेन्द्रपूर्वकाः ।	
सुराः स्वीयपदान्यापुः सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥१॥
याऽनादिकालतो मुक्ता सर्वदोषविवर्जिता ।	
अनाद्यनुग्रहाद्विष्णोः सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥२॥
देशतः कालतश्चैव समव्याप्ता च तेन या ।	
तथाऽप्यनुगुणा विष्णोः सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥३॥
ब्रह्मादिभ्योऽधिकं पात्रं केशवानुग्रहस्य या ।	
जननी सर्वलोकानां सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥४॥
विश्वोत्पत्तिस्थितिलया यस्या मन्दकटाक्षतः ।	
भवन्ति बल्लभा विष्णोः सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥५॥
यदुपासनया नित्यं भक्तिज्ञानादिकान् गुणान् ।	
समाप्नुवन्ति मुनयः सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥६॥
अनालोच्यापि यज्ज्ञानमीशादन्यत्र सर्वदा ।	
समस्तवस्तुविषयं सा लक्ष्मीर्मे प्रसीदतु	॥७॥
अभीष्टदाने भक्तानां कल्पवृक्षायिता तु या ।	
सा लक्ष्मीर्मे ददात्विष्टं ऋजुसङ्घसमर्चिता	॥८॥
एतल्लक्ष्म्यष्टकं पुण्यं यः पठेद्भक्तिमान् नरः ।	
भक्तिज्ञानादि लभते सर्वान् कामानवाप्नुयात्	॥९॥
वैष्णवेभ्यः प्रदातव्यमेतत् स्तोत्रं प्रयत्नतः ।	
अवैष्णवाय यो दद्यात् मोहात् स ब्रह्महा भवेत्	॥१०॥

॥ इति श्रीयदुपत्याचार्यकृतं लक्ष्म्यष्टकम् ॥

अथ सुन्दरकाण्डम्

रामाय शाश्वतसुविस्तृतषड्गुणाय
सर्वेश्वराय बलवीर्यमहार्णवाय ।
नत्वा लिलङ्घयिषुर्णवमुत्पपात
निष्पीड्य तं गिरिवरं पवनस्य सूनुः ॥१॥

चुक्षोभवारिधिरनुप्रययौ च शीघ्रं
यादोगणैः सह तदीयबलाभिकृष्टः ।
वृक्षाश्च पर्वतगताः पवनेन पूर्वं
क्षिप्तोर्णवे गिरिरुदागमदस्य हेतोः ॥२॥

श्यालो हरस्य गिरिपक्षविनाशकाले
क्षिप्तोर्णवे स मरुतोर्वरितात्मपक्षः ।
हैमो गिरिः पवनजस्य तु विश्रमार्थ-
मुद्भिद्य वारिधिमवर्धदनेकसानुः ॥३॥

नैवात्र विश्रमणमैच्छदविश्रमोऽसौ
निस्सीमपौरुषबलस्य कुतः श्रमोऽस्य ।
आश्लिष्य पर्वतवरं स ददर्श गच्छन्
देवैस्तु नागजननीं प्रहितां वरेण ॥४॥

जिज्ञासुभिर्निजबलं तव भक्षमेतु
यद्यत्त्वमिच्छसि तदित्यमरोदितायाः ।
आस्यं प्रविश्य सपदि प्रविनिःसृतोऽस्मात्
देवाननन्दयदुत स्वृतमेषु रक्षन् ॥५॥

दृष्ट्वा सुरप्रणयितां बलमस्य चोग्रं
 देवाः प्रतुष्टुवुरमुं सुमनोऽभिवृष्ट्या ।
 तैरादृतः पुनरसौ वियतैव गच्छन्
 छायाग्रहं प्रतिददर्श च सिंहिकाख्यम् ॥६॥

लङ्कावनाय सकलस्य च निग्रहेऽस्याः
 सामर्थ्यमप्रतिहतं प्रददौ विधाता ।
 छायामवाक्षिपदसौ पवनात्मजस्य
 सोऽस्याः शरीरमनुविश्य बिभेद चाशु ॥७॥

निःसीममात्मबलमित्यनुदर्शयानो
 हत्वैव तामपि विधातृवराभिगुप्ताम् ।
 लम्बे स लम्बशिखरे निपपात लङ्का-
 प्राकाररूपकगिरावथ सञ्चुकोच ॥८॥

भूत्वा बिडालसमितो निशि तां पुरीं च
 प्राप्स्यन् ददर्श निजरूपवतीं स लङ्काम् ।
 रुद्धोऽनयाऽश्वथ विजित्य च तां स्वमुष्टि-
 पिष्टां तयाऽनुमत एव विवेश लङ्काम् ॥९॥

मार्गमाणो बहिश्चान्तः सोऽशोकवनिकातले ।
 ददर्श शिंशुपावृक्षमूलस्थितरमाकृतिम् ॥१०॥

नरलोकविडम्बस्य जानन् रामस्य हृद्गतम् ।
 तस्य चेष्टानुसारेण कृत्वा चेष्टाश्च संविदम् ॥११॥

तादृक्चेष्टासमेताया अङ्गुलीयमदात्ततः ।
 सीताया यानि चैवासन्नाकृतेस्तानि सर्वशः ॥१२॥

भूषणानि द्विधा भूत्वा तान्येवासँस्तथैव च ।
 अथ चूडामणिं दिव्यं दातुं रामाय सा ददौ ॥१३॥
 यद्यप्येतन्न पश्यन्ति निशाचरगणास्तु ते ।
 द्युलोकचारिणः सर्वे पश्यन्त्यृषय एव च ॥१४॥
 तेषां विडम्बनायैव दैत्यानां वञ्चनाय च ।
 पश्यतां कलिमुख्यानां विडम्बोऽयं कृतो भवेत् ॥१५॥
 कृत्वा कार्यमिदं सर्वं विशङ्कः पवनात्मजः ।
 आत्माविष्करणे चित्तं चक्रे मतिमतां वरः ॥१६॥
 अथ वनमखिलं तद्रावणस्यावलुम्प्य
 क्षितिरुहमिममेकं वर्जयित्वाऽऽशु वीरः ।
 रजनिचरविनाशं काङ्क्षमाणोऽतिवेलं
 मुहुरतिरवनादी तोरणं चारुरोह ॥१७॥
 अथाश्रुणोद्दशाननः कपीन्द्रचेष्टितं परम् ।
 दिदेश किङ्करान् बहून् कपिर्निगृह्यतामिति ॥१८॥
 समस्तशो विमृत्यवो वराद्धरस्य किङ्कराः ।
 समासदन् महाबलं सुरान्तरात्मनोऽङ्गजम् ॥१९॥
 अशीतिकोटियूथपं पुरस्सराष्टकायुतम् ।
 अनेकहेतिसङ्कुलं कपीन्द्रमावृणोद्वलम् ॥२०॥
 समावृतस्तथाऽयुधैः स ताडितैश्च तैर्भृशम् ।
 चकार तान् समस्तशस्तलप्रहारचूर्णितान् ॥२१॥
 पुनश्च मन्त्रिपुत्रकान् स रावणप्रचोदितान् ।
 ममर्द सप्तपर्वतप्रभान् वराभिरक्षितान् ॥२२॥

बलाग्रगामिनस्तथा स शर्ववाक्सुगर्वितान् ।	
निहत्य सर्वरक्षसां तृतीयभागमक्षिणोत्	॥२३॥
अनौपमं हरेर्बलं निशम्य राक्षसाधिपः ।	
कुमारमक्षमात्मनः समं सुतं न्ययोजयत्	॥२४॥
स सर्वलोकसाक्षिणः सुतं शरैर्वर्ष ह ।	
शितैर्वरास्त्रमन्त्रितैर्न चैनमभ्यचालयत्	॥२५॥
स मण्डमध्यगासुतं समीक्ष्य रावणोपमम् ।	
तृतीय एष चांशको बलस्य हीत्यचिन्तयत्	॥२६॥
निधार्य एव रावणः स राघवाय नान्यथा ।	
यदीन्द्रजिन्मया हतो न चास्य शक्तिरीक्ष्यते	॥२७॥
अतस्तयोः समो मया तृतीय एष हन्यते ।	
विचार्य चैवमाशु तं पदोः प्रगृह्य पुष्टुवे	॥२८॥
स चक्रवद्धमातुरं विधाय रावणात्मजम् ।	
अपोथयद्धरातले क्षणेन मारुतीतनुः	॥२९॥
विचूर्णिते धरातले निजे सुते स रावणः ।	
निशम्य शोकतापितस्तदग्रजं समादिशत्	॥३०॥
अथेन्द्रजिन्महाशरैर्वरास्त्रसम्प्रयोजितैः ।	
ततश्च वानरोत्तमं न चाशकद्विचालने	॥३१॥
अथास्त्रमुत्तमं विधेर्युयोज सर्वदुःसहम् ।	
स तेन ताडितो हरिर्व्यचिन्तयन्निराकुलः	॥३२॥
मया वरा विलङ्घिता ह्यनेकशः स्वयम्भुवः।	
स माननीय एव मे ततोऽत्रमानयाम्यहम्	॥३३॥

इमे च कुर्युरत्र किं प्रहृष्टरक्षसां गणाः ।
 इतीह लक्ष्यमेव मे सरावणश्च दृश्यते ॥३४॥
 इदं समीक्ष्य बद्धवत् स्थितं कपीन्द्रमाशु ते ।
 बबन्धुरन्यपाशकैर्जगाम चास्त्रमस्य तत् ॥३५॥
 अथ प्रगृह्य तं कपिं समीपमानयंश्च ते ।
 निशाचरेश्वरस्य तं स पृष्टवांश्च रावणः ॥३६॥
 कपे कुतोऽसि कस्य वा किमर्थमीदृशं कृतम् ।
 इतीरितः स चावदत् प्रणम्य राममीश्वरम् ॥३७॥
 अवैहि दूतमागतं दुरन्तविक्रमस्य माम् ।
 रघूत्तमस्य मारुतिं कुलक्षये तवेश्वरम् ॥३८॥
 न चेत् प्रदास्यसि त्वरन् रघूत्तमप्रियां तदा ।
 सपुत्रमित्रबान्धवो विनाशमाशु यास्यसि ॥३९॥
 न रामबाणधारणे क्षमाः सुरेश्वरा अपि ।
 विरिञ्चशर्वपूर्वकाः किमु त्वमल्पसारकः ॥४०॥
 प्रकोपितस्य तस्य कः पुरः स्थितौ क्षमो भवेत् ।
 सुरासुरोरगादिके जगत्यचिन्त्यकर्मणः ॥४१॥
 इतीरिते बधोद्यतं न्यवारयद्विभीषणः ।
 स पुच्छदाहकर्मणि न्ययोजयन्निशाचरान् ॥४२॥
 अथास्य वस्त्रसञ्चयैः पिधाय पुच्छमग्नये ।
 ददुर्ददाह नास्य तन्मरुत्सखो हुताशनः ॥४३॥
 ममर्ष सर्वचेष्टितं स रक्षसां निरामयः ।
 बलोद्धतश्च कौतुकात् प्रदग्धुमेव तां पुरीम् ॥४४॥

ददाह चाखिलां पुरीं स्वपुच्छगेन वह्निना ।
 कृतिस्तु विश्वकर्मणोऽप्यदह्यतास्य तेजसा ॥४५॥
 सुवर्णरत्नकारितां स राक्षसोत्तमैः सह ।
 प्रदह्य सर्वतः पुरीं मुदान्वितो जगर्ज च ॥४६॥
 स रावणं सपुत्रकं तृणोपमं विधाय च ।
 तयोः प्रपश्यतोः पुरीं विधाय भस्मसाद्ययौ ॥४७॥
 विलङ्घ्य चार्णवं पुनः स्वजातिभिः प्रपूजितः ।
 प्रभक्ष्य वानरेशितुर्मधु प्रभुं समेयिवान् ॥४८॥
 रामं सुरेश्वरमगण्यगुणाभिरामं
 सम्प्राप्य सर्वकपिवीरवरैः समेतः ।
 चूडामणिं पवनजः पदयोर्निधाय
 सर्वाङ्गकैः प्रणतिमस्य चकार भक्त्या ॥४९॥
 रामोऽपि नान्यदनुदातुममुष्य योग्य-
 मत्यन्तभक्तिभरितस्य विलक्ष्य किञ्चित् ।
 स्वात्मप्रदानमधिकं पवनात्मजस्य
 कुर्वन् समाश्लिषदमुं परमाभितुष्टः ॥५०॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते
 श्रीमन्महाभारततात्पर्यनिर्णये सप्तमोऽध्यायः ॥

अथ नरसिंहनखस्तुतिः

पान्त्वस्मान् पुरुहूतवैरिबलवन्मातङ्गमाद्यद्धटा-
कुम्भोच्चाद्रिविपाटनाधिकपटुप्रत्येकवज्रायिताः ।
श्रीमत्कण्ठीरवास्य प्रततसुनखरा दारितारातिदूर-
प्रध्वस्तध्वान्तशान्तप्रविततमनसा भाविता नाकिवृन्दैः ॥१॥

लक्ष्मीकान्त समन्ततो विकलयन्त्रैवेशितुस्ते समं
पश्याम्युत्तमवस्तु दूरतरतोऽपास्तं रसो योऽष्टमः ।
यद्रोषोत्करदक्षनेत्रकुटिलप्रान्तोत्थिताग्निस्फुरत्-
खद्योतोपमविस्फुलिङ्गभसिता ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥२॥

॥ इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिता श्रीनरसिंहनखस्तुतिः ॥

अथ श्रीहरिवायुस्तुतिः

श्रीमद्विष्ण्वङ्घ्रिनिष्ठातिगुणगुरुतमश्रीमदानन्दतीर्थ-
त्रैलोक्याचार्यपादोज्ज्वलजलजलसत्पाँसवोऽस्मान् पुनन्तु ।
वाचां यत्र प्रणेत्री त्रिभुवनमहिता शारदा शारदेन्दु-
ज्योत्स्नाभद्रस्मितश्रीधवलितककुभा प्रेमभारं बभार ॥१॥

उत्कण्ठाकुण्ठकोलाहलजवविदिताजस्रसेवानुवृद्ध-
प्राज्ञात्मज्ञानधूतान्धतमससुमनोमौलिरत्नावलीनाम् ।
भक्त्युद्रेकावगाढप्रघटनसघटात्कारसङ्घृष्यमाण-
प्रान्तप्राख्याङ्घ्रिपीठोत्थितकनकरजःपिञ्जरारञ्जिताशाः ॥२॥

जन्माधिव्याध्युपाधिप्रतिहतिविरहप्रापकाणां गुणाना-
मग्राणामर्पकाणां चिरमुदितचिदानन्दसन्दोहदानाम् ।

एतेषामेष दोषप्रमुषितमनसां द्वेषिणां दूषकाणां
दैत्यानामार्तिमन्धे तमसि विदधतां सैस्तवे नास्मि शक्तः ॥३॥

अस्याविष्कर्तुकामं कलिमलकलुषेऽस्मिन् जने ज्ञानमार्गं
बन्धं चन्द्रेन्द्ररुद्रद्युमणिफणिवयोनायकाद्यैरिहाद्य ।
मध्वाख्यं मन्त्रसिद्धं किमुत कृतवतो मारुतस्यावतारं
पातारं पारमेष्ठ्यं पदमपविपदः प्राप्सुरपान्नपुंसाम् ॥४॥

उद्यद्विद्युत्प्रचण्डां निजरुचिनिकरव्याप्तलोकावकाशो
बिभ्रद्भीमो भुजे योऽभ्युदितदिनकराभाङ्गदाढ्यप्रकाण्डे ।
वीर्योद्धार्या गदाप्रयामयमिह सुमतिं वायुदेवो विदध्या-
दध्यात्मज्ञाननेता यतिवरमहितो भूमिभूषामणिर्मे ॥५॥

संसारोत्तापनित्योपशमदसदयस्नेहहासाम्बुपूर-
प्रोद्यद्विद्यानवद्यद्युतिमणिकिरणश्रेणिसम्पूरिताशः ।
श्रीवत्साङ्गाधिवासोचिततरसरलः श्रीमदानन्दतीर्थ-
क्षीराम्भोधिर्विभिन्द्याद्भवदनभिमतं भूरि मे भूतिहेतुः ॥६॥

मूर्धन्येषोऽञ्जलिर्मे दृढतरमिह ते बध्यते बन्धपाश-
च्छेत्रे दात्रे सुखानां भजति भुवि भविष्यद्विधात्रे द्युभर्त्रे ।
अत्यन्तं सन्ततं त्वं प्रदिश पदयुगे हन्त सन्तापभाजा-
मस्माकं भक्तिमेकां भगवत उत ते माधवस्याथ वायोः ॥७॥

साभ्रोष्णाभीशुशुभ्रप्रभमभय नभो भूरिभूद्विभूति-
भ्राजिष्णुर्भूर्कभूणां भवनमपि विभोऽभेदि बभ्रे बभूवे ।
येन भ्रूविभ्रमस्ते भ्रमयतु सुभृशं बभ्रुवद्बुभृताशान्
भ्रान्तिर्भेदावभासस्त्विति भयमभिभूर्भोक्ष्यतो मायिभिक्षून् ॥८॥

येऽमुं भावं भजन्ते सुरमुखसुजनाराधितं ते तृतीयं
भासन्ते भासुरैस्ते सहचरचलितैश्चामरैश्चारुवेषाः ।
वैकुण्ठे कण्ठलग्नस्थिरशुचिविलसत्कान्तितारुण्यलीला-
लावण्यापूर्णकान्ताकुचभरसुलभाश्लेषसम्मोदसान्द्राः ॥९॥

आनन्दान् मन्दमन्दा ददति हि मरुतः कुन्दमन्दारनन्द्या-
वर्तामोदान् दधाना मृदुपदमुदितोद्गीतकैः सुन्दरीणाम् ।
वृन्दैरावन्यमुत्तेन्द्रहिमगुमदनाहीन्द्रदेवेन्द्रसेव्ये
मौकुन्दे मन्दिरेऽस्मिन्नविरतमुदयन् मोदिनां देवदेव ॥१०॥

उत्तप्तात्युत्कटत्विट्प्रकटकटकटध्वानसङ्घट्टनोद्यत्-
विद्युद्व्यूढस्फुलिङ्गप्रकरविकिरणोत्काथिते बाधिताङ्गान् ।
उद्वाढं पात्यमाना तमसि तत इतः किङ्करैः पङ्क्तिं ते
पङ्क्तिर्ग्राव्णां गरिम्णा ग्लपयति हि भवद्वेषिणो विद्वदाद्य ॥११॥

अस्मिन्नस्मद्गुरूणां हरिचरणचिरध्यानसन्मङ्गलानां
युष्माकं पार्श्वभूमिं धृतरणरणिकः स्वर्गिसेव्यां प्रपन्नः ।
यस्तूदास्ते स आस्तेऽधिभवमसुलभक्लेशनिर्मोकमस्त-
प्रायानन्दं कथञ्चिन्न वसति सततं पञ्चकष्टेऽतिकष्टे ॥१२॥

क्षुत्क्षामान् रूक्षरक्षोरदस्वरनखरक्षुण्णविक्षोभिताक्षा-
नामग्रानन्धकूपे क्षुरमुखमुखरैः पक्षिभिर्विक्षताङ्गान् ।
पूयासृङ्गत्रविष्टाकृमिकुलकलिले तत्क्षणाक्षिप्तशक्त्या-
द्यस्त्रव्रातार्दितांस्त्वद्विष उपजिहते वज्रकल्या जलूकाः ॥१३॥

मातर्मे मातरिश्चन् पितरतुलगुरो भ्रातरिष्टाप्तबन्धो
स्वामिन् सर्वान्तरात्मन्नजर जरयितर्जन्ममृत्यामयानाम् ।

गोविन्दे देहि भक्तिं भवति च भगवन्नूर्जितां निर्निमित्तां
निर्व्याजां निश्चलां सद्गुणगणबृहतीं शाश्वतीमाशु देव ॥१४॥

विष्णोरत्युत्तमत्वादखिलगुणगणैस्तत्र भक्तिं गरिष्ठां
संश्लिष्टे श्रीधराभ्याममुमथ परिवारात्मना सेवकेषु ।
यः सन्धत्ते विरिञ्चिश्चसनविहगपानन्तरुद्रेन्द्रपूर्वे-
ष्वाध्यायैस्तारतम्यं स्फुटमवति सदा वायुरस्मद्गुरुस्तम् ॥१५॥

तत्त्वज्ञान् मुक्तिभाजः सुखयसि हि गुरो योग्यतातारतम्या-
दाधत्से मिश्रबुद्धींस्त्रिदिवनिरयभूगोचरान् नित्यबद्धान् ।
तामिस्रान्धादिकारुष्ये तमसि सुबहुलं दुःखयस्यन्यथाज्ञान्
विष्णोराज्ञाभिरित्थं श्रुतिशतमितिहासादि चाऽकर्णयामः ॥१६॥

वन्देऽहं तं हनूमानिति महितमहापौरुषो बाहुशाली
ख्यातस्तेऽग्रयोऽवतारः सहित इह बहुब्रह्मचर्यादिधर्मैः ।
सस्त्रेहानां सहस्वानहरहरहितं निर्दहन् देहभाजा-
मंहोमोहापहो यः स्पृहयति महतीं भक्तिमद्यापि रामे ॥१७॥

प्राकूपश्चाशत्सहस्रैर्व्यवहितममितं योजनैः पर्वतं त्वं
यावत्सञ्जीवनाद्यौषधनिधिमधिक प्राण लङ्कामनैषीः ।
अद्राक्षीदुत्पतन्तं तत उत गिरिमुत्पाटयन्तं गृहीत्वाऽऽ-
यान्तं खे राघवाङ्गौ प्रणतमपि तदैकक्षणे त्वां हि लोकः ॥१८॥

क्षिप्तः पश्चात् सलीलं शतमतुलमते योजनानां स उच्च-
स्तावद्विस्तारवांश्चाप्युपललव इव व्यग्रबुद्ध्या त्वयाऽतः ।
स्वस्वस्थानस्थितातिस्थिरशकलशिलाजालसंश्लेषनष्ट-
च्छेदाङ्कः प्रागिवाभूत् कपिवरवपुषस्ते नमः कौशलाय ॥१९॥

दृष्ट्वा दुष्टाधिपोरः स्फुटितकनकसद्वर्मघृष्टास्थिकूटं
निष्पिष्टं हाटकाद्रिप्रकटतटतटाकातिशङ्को जनोऽभूत् ।
येनाऽजौ रावणारिप्रियनटनपटुर्मृष्टिरिष्टं प्रदेष्टुं
किं नेष्टे मे स तेऽष्टापदकटकतटित्कोटिभामृष्टकाष्ठः ॥२०॥

देव्यादेशप्रणीतिद्रुहिणहरवरावध्यरक्षोविघाता-
द्यासेव्योद्यद्दयार्द्रः सहभुजमकरोद्रामनामा मुकुन्दः ।
दुष्प्रापे पारमेष्ठ्ये करतलमतुलं मूर्ध्नि विन्यस्य धन्यं
तन्वन् भूयः प्रभूत्प्रणयविकसिताब्जेक्षणस्त्वेक्षमाणः ॥२१॥

जघ्ने निघ्नेन विघ्नो बहुलबलबकध्वंसनाद्येन शोच-
द्विप्रानुक्रोशपाशैरसुविधृतिसुखस्यैकचक्राजनानाम् ।
तस्मै ते देव कुर्मः कुरुकुलपतये कर्मणा च प्रणामान्
किर्मीरं दुर्मतीनां प्रथममथ च यो नर्मणा निर्ममाथ ॥२२॥

निर्मृदन्नत्ययत्नं विजरवर जरासन्धकायास्थिसन्धीन्
युद्धे त्वं स्वध्वरे वा पशुमिव दमयन् विष्णुपक्षद्विडीशम् ।
यावत् प्रत्यक्षभूतं निखिलमखभुजं तर्पयामासिथासौ
तावत्याऽयोजि तृप्त्या किमु वद भगवन् राजसूयाश्वमेधे ॥२३॥

क्ष्वेलक्षीणाट्टहासं तव रणमरिहन्नुद्रदोद्दामबाहो
बह्वक्षौहिण्यनीकक्षपणसुनिपुणं यस्य सर्वोत्तमस्य ।
शुश्रूषार्थं चकर्थ स्वयमयमथ संवक्तुमानन्दतीर्थ-
श्रीमन्नामन् समर्थस्त्वमपि हि युवयोः पादपद्मं प्रपद्ये ॥२४॥

द्रुह्यन्तीं हद्रुहं मां द्रुतमनिलबलाद्वावयन्तीमविद्या-
निद्रां विद्राव्य सद्योरचनपटुमथाऽपाद्य विद्यासमुद्र ।

वाग्देवी सा सुविद्याद्रविणदविदिता द्रौपदी रुद्रपट्या-
द्युद्रिक्ता द्रागभद्राद्रहयतु दयिता पूर्वभीमाज्ञया ते ॥२५॥

याभ्यां शुश्रूषुरासीः कुरुकुलजनने क्षत्रविप्रोदिताभ्यां
ब्रह्मभ्यां बृंहिताभ्यां चितिसुखवपुषा कृष्णनामास्पदाभ्याम् ।
निर्भेदाभ्यां विशेषाद्विवचनविषयाभ्यामुभाभ्यामभूभ्यां
तुभ्यं च क्षेमदेभ्यः सरसिजविलसल्लोचनेभ्यो नमोऽस्तु ॥२६॥

गच्छन् सौगन्धिकार्थं पथि स हनुमतः पुच्छमच्छस्य भीमः
प्रोद्धर्तुं नाशकत् स त्वमुमुरुवपुषा भीषयामास चेति ।
पूर्णज्ञानौजसोस्ते गुरुतमवपुषोः श्रीमदानन्दतीर्थ
क्रीडामात्रं तदेतत्प्रमदद सुधियां मोहक द्वेषभाजाम् ॥२७॥

बह्वीः कोटीरटीकः कुटिलकटुमतीनुत्कटाटोपकोपान्
द्राक् च त्वं सत्वरत्वाच्छरणद गदया पोथयामासिथारीन् ।
उन्मथ्यातथ्यमिथ्यात्ववचनवचनानुत्पथस्थांस्तथाऽन्यान्
प्रायच्छः स्वप्रियायै प्रियतम कुसुमं प्राण तस्मै नमस्ते ॥२८॥

देहादुत्क्रामितानामधिपतिरसतामक्रमाद्वक्रबुद्धिः
क्रुद्धः क्रोधैकवश्यः कृमिरिव मणिमान् दुष्कृती निष्क्रियार्थम् ।
चक्रे भूचक्रमेत्य क्रकचमिव सतां चेतसः कष्टशास्त्रं
दुस्तर्कं चक्रपाणेर्गुणगणविरहं जीवतां चाधिकृत्य ॥२९॥

तदुष्प्रेक्षानुसारात् कतिपयकुनैरादृतोऽन्यैर्विसृष्टो
ब्रह्माऽहं निर्गुणोऽहं वितथमिदमिति ह्येष पाषण्डवादः ।
तद्युत्त्याभासजालप्रसरविषतरूद्वाहदक्षप्रमाण-
ज्वालामालाधरोऽग्निः पवन विजयते तेऽवतारस्तृतीयः ॥३०॥

आक्रोशन्तो निराशा भयभरविवशस्वाशयाश्छिन्नदर्पा
वाशन्तो देशनाशस्त्विति बत कुधियां नाशमाशादशाशु ।
धावन्तोऽल्लीलशीला वितथशपथशापाशिवाः शान्तशौर्या-
स्त्वब्ध्याख्यासिंहनादे सपदि ददृशिरे मायिगोमायवस्ते ॥३१॥

त्रिष्वप्येवावतारेष्वरिभिरपघृणं हिंसितो निर्विकारः
सर्वज्ञः सर्वशक्तिः सकलगुणगणापूर्णरूपप्रगल्भः ।
स्वच्छः स्वच्छन्दमृत्युः सुखयसि सुजनं देव किं चित्रमत्र
त्राता यस्य त्रिधामा जगदुत वशगं किङ्कराः शङ्कराद्याः॥३२॥

उद्यन्मन्दस्मितश्रीमृदुमधुमधुरालापपीयूषधारा-
पूरासेकोपशान्तासुखसुजनमनोलोचनापीयमानम् ।
सन्द्रक्ष्ये सुन्दरं सन्दुहदिह महदानन्दमानन्दतीर्थं
श्रीमद्वक्त्रेन्दुबिम्बं दुरितनुदुदितं नित्यदाऽहं कदा नु ॥३३॥

प्राचीनाचीर्णपुण्योच्चयचतुरतराचारतश्चारुचित्ता-
नत्युच्चां रोचयन्तीं श्रुतिचितवचनांछ्रावकाँश्चोद्यचञ्चून् ।
व्याख्यामुत्खातदुःखां चिरमुचितमहाचार्यं चिन्तारताँस्ते
चित्रां सच्छास्त्रकर्तश्चरणपरिचरान् श्रावयास्माँश्च किञ्चित् ॥

पीठे रत्नोपकल्पे रुचिररुचिमणिज्योतिषा सन्निषण्णं
ब्रह्माणं भाविनं त्वां ज्वलति निजपदे वैदिकाद्या हि विद्याः ।
सेवन्ते मूर्तिमत्यः सुचरितं चरितं भाति गन्धर्वगीतं
प्रत्येकं देवसंसत्स्वपि तव भगवन् नर्तितद्योवधूषु ॥३५॥

सानुक्रोशैरजस्रं जनिमृतिनिरयाद्यूर्मिमालाविलेऽस्मिन्
संसाराब्धौ निमग्नान् शरणमशरणानिच्छतो वीक्ष्य जन्तून् ।

युष्माभिः प्रार्थितः सन् जलनिधिशयनः सत्यवत्यां महर्षे-
र्व्यक्तश्चिन्मात्रमूर्तिर्न खलु भगवतः प्राकृतो जातु देहः ॥३६॥

अस्तव्यस्तं समस्तश्रुतिगतमधमै रत्नपूगं यथाऽन्धै-
रर्थं लोकोपकृत्यै गुणगणनिलयः सूत्रयामास कृत्स्नम् ।
योऽसौ व्यासाभिधानस्तमहमहरहर्भक्तितस्त्वत्प्रसादात्
सद्यो विद्योपलब्धै गुरुतममगुरुं देवदेवं नमामि ॥३७॥

आज्ञामन्यैरधार्यां शिरसि परिसरद्रश्मिकोटीरकोटौ
कृष्णस्याक्लिष्टकर्मा दधदनुसरणादर्थितो देवसङ्घैः ।
भूमावागत्य भूमन्नसुकरमकरोर्ब्रह्मसूत्रस्य भाष्यं
दुर्भाष्यं व्यस्य दस्योर्मणिमत उदितं वेद सद्युक्तिभिस्त्वम् ॥३८॥

भूत्वा क्षेत्रे विशुद्धे द्विजगणनिलये रूप्यपीठाभिधाने
तत्रापि ब्रह्मजातिस्त्रिभुवनविशदे मध्यगेहाख्यगेहे ।
पारिव्राज्याधिराजः पुनरपि बदरीं प्राप्य कृष्णं च नत्वा
कृत्वा भाष्याणि सम्यग् व्यतनुत च भवान् भारतार्थप्रकाशम् ॥३९॥
वन्दे तं त्वा सुपूर्णप्रमतिमनुदिनासेवितं देववृन्दै-
र्वन्दे वन्दारुमीशे श्रिय उत नियतं श्रीमदानन्दतीर्थम् ।
वन्दे मन्दाकिनीसत्सरिदमलजलासेकसाधिव्यसङ्गं
वन्देऽहं देव भक्त्या भवभयदहनं सज्जनान्मोदयन्तम् ॥४०॥

सुब्रह्मण्याख्यसूरेः सुत इति सुभृशं केशवानन्दतीर्थ-
श्रीमत्पादाब्जभक्तः स्तुतिमकृत हरेर्वायुदेवस्य चास्य ।
तत्पादार्चादरेण ग्रथितपदलसन्मालया त्वेतया ये
संराध्यामू नमन्ति प्रततमतिगुणा मुक्तिमेते व्रजन्ति ॥४१॥

॥ इति श्रीत्रिविक्रमपण्डिताचार्यविरचिता श्रीहरिवायुस्तुतिः॥

अथ यन्त्रोद्धारकहनूमत्स्तोत्रम्

नमामि दूतं रामस्य सुखदं च सुरद्रुमम् ।	
पीनवृत्तमहाबाहुं सर्वशत्रुनिवारणम्	॥१॥
नानारत्नसमायुक्तकुण्डलादिविराजितम् ।	
सर्वदाऽभीष्टदातारं सतां वै दृढमाहवे	॥२॥
वासिनं चक्रतीर्थस्य दक्षिणस्थगिरौ सदा ।	
तुङ्गाम्भोधितरङ्गस्य वातेन परिशोभिते	॥३॥
नानादेशागतैः सद्भिः सेव्यमानं नृपोत्तमैः ।	
धूपदीपादिनैवेद्यैः पञ्चखाद्यैः स्वशक्तितः	॥४॥
ब्रजामि श्रीहनूमन्तं हेमकान्तिसमप्रभम् ।	
व्यासतीर्थयतीन्द्रेण पूजितं च विधानतः	॥५॥
त्रिवारं यः पठेन्नित्यं स्तोत्रं भक्त्या द्विजोत्तमः ।	
वाञ्छितं लभतेऽभीष्टं षण्मासाभ्यन्तरे खलु	॥६॥
पुत्रार्थी लभते पुत्रं यशोऽर्थी लभते यशः ।	
विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धनम्	॥७॥
सर्वथा माऽस्तु सन्देहो हरिः साक्षी जगत्पतिः ।	
यः करोत्यत्र सन्देहं स याति नरकं ध्रुवम्	॥८॥
॥ इति श्रीव्यासराजविरचितं यन्त्रोद्धारकहनूमत्स्तोत्रम् ॥	

अथ तारतम्यस्तोत्रम्

विष्णुः सर्वोत्तमोऽथ प्रकृतिरथ विधिप्राणनाथावथोक्ते
 ब्रह्माणी भारती च द्विजफणिपमृडाश्च स्त्रियः षट् च विष्णोः ।
 सौषर्णी वारुणी पर्वतपतितनया चेन्द्रकामावथास्मान्
 प्राणोऽथो योऽनिरुद्धो रतिमनुगुरवो दक्षशच्यौ च पान्तु ॥१॥
 त्रायन्तां नः सदैते प्रवह उत यमो मानवी चन्द्रसूर्यौ
 चाण्डोऽथो नारदोऽथो भृगुरनलकुलेन्द्रः प्रसूतिश्च नित्यम् ।
 विश्वामित्रो मरीचिप्रमुखविधिसुताः सप्त वैवस्वताख्य-
 श्रैवं वै मित्रतारे वरनिर्ऋतिनामा प्रावही च प्रसन्नाः ॥२॥
 विष्वक्सेनोऽश्विनौ तौ गणपतिधनपावुक्तशेषाः शतस्थाः
 देवाश्चोक्तेतरे ये तदवरमनवश्च्यावनोचथ्यसञ्ज्ञौ ।
 वैन्यो यः कार्तवीर्यः क्षितिपतिशशबिन्दुः प्रियादिव्रतोऽथो
 गङ्गापर्जन्यसञ्ज्ञे शशियमदयिते मा विराट् चाशु पान्तु ॥३॥
 एभ्योऽन्ये चाग्निजाया च जलमयबुधश्चापि नामात्मिकोषा
 चैवं भूमौ ततात्मा शनिरपि कथितः पुष्करः कर्मपोऽपि ।
 येऽथाथो चाप्युतानामिह कथितसुरा मध्यभागे समास्ते
 विष्णवाद्या नः पुनन्तु क्रमगदितमहातारतम्येन युक्ताः ॥४॥
 वन्दे विष्णुं नमामि श्रियमथ च भुवं ब्रह्मवायू च वन्दे
 गायत्रीं भारतीं तामपि गरुडमनन्तं भजे रुद्रदेवम् ।
 देवीर्वन्दे सुपर्णीमहिपतिदयितां वारुणीमप्युमां ता-
 मिन्द्रादीन् काममुख्यानपि सकलसुरांस्तद्गुरुन्मद्गुरुंश्च ॥५॥
 सर्वोत्तमो विष्णुरथो रमा च ब्रह्मा च वायुश्च तदीयपट्न्यौ ।
 अन्ये च देवाः सततं प्रसन्ना हरौ सुभक्तिं मयि सन्दिशन्तु ॥

॥ इति कल्याणीदेवीविरचितं तारतम्यस्तोत्रम् ॥

नवग्रहस्तोत्राणि

- सूर्यः- जपाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिम् ।
तमोऽरिं सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥
- चन्द्रः- दधिशङ्खतुषाराभं क्षीरोदारवसन्निभम् ।
नमामि शशिनं देवं शम्भोर्मुकुटभूषणम् ॥
- कुजः- धरणीगर्भसम्भूतं विद्युत्कान्तिसमप्रभम् ।
कुमारं शक्तिहस्तं च मङ्गलं प्रणमाम्यहम् ॥
- बुधः- प्रियङ्गुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधम् ।
सौम्यं सौम्यगुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्यहम् ॥
- गुरुः- देवानां च ऋषीणां च गुरुं काश्चनसन्निभम् ।
बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥
- शुक्रः- हिमकुन्दसमाभासं दैत्यानां परमं गुरुम् ।
सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहम् ॥
- शनिः- नीलाञ्जनसमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजम् ।
छायामार्ताण्डसम्भूतं तं नमामि शनैश्चरम् ॥
- राहुः- अर्धकायं महावीरं चन्द्रादित्यविमर्दनम् ।
सिंहिकागर्भसम्भूतं तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥
- केतुः- पलाशपुष्पसङ्काशं तारकाग्रहमस्तकम् ।
रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥

अथ श्रीजयतीर्थस्तुतिः

धाटी श्रीजयतीर्थवर्यवचसां चेटीभवत्स्वर्धुनी-
पाटीरानिलपुल्लमल्लिसुमनोवाटीलसद्वासना ।
पेटी युक्तिमणिश्रियां सुमतिभिः कोटीरकैः श्लाघिता
सा टीका निचयात्मिका मम चिरादाटीकतां मानसे ॥१॥

टीकाकृज्जयवर्य संसदि भवत्येकान्ततो राजति
प्राकाम्यं दधते पलायनविधौ स्तोकान्यशङ्काद्विषः ।
लोकान्धीकरणक्षमस्य तमसः सा कालसीमा यदा
पाकारातिदिशि प्ररोहति न चेद्राकानिशाकामुकः ॥२॥

छायासंश्रयणेन यच्चरणयोरायामिसांसारिका-
पायानल्पतमातपव्यतिकरव्यायामविक्षोभिताः ।
आयान्ति प्रकटां मुदं बुधजना हेयानि धिक्कृत्य नः
पायाच्छ्रीजयराट् दृशा सरसनिर्मायानुकम्पाद्रया ॥३॥

श्रीवाय्वंशसुवंशमौक्तिकमणेः सेवाविनम्रक्षमा-
देवाज्ञानतमोविमोचनकलाजैवातृकश्रीनिधेः ।
शैवाद्वैतमताटवीकवलनादावाग्निलीलाजुषः
को वादी पुरतो जयीश्वर भवेत् ते वादिकोलाहले ॥४॥

नीहारच्छविबिम्बनिर्गतकरव्यूहाश्रुतेन्दूपला-
नाहार्यश्रुतनूतनामृतपरीवाहालिवाणीमुचः ।
उहागोचरगर्वपण्डितपयोवाहानिलश्रीजुषो
माहात्म्यं जयतीर्थवर्य भवतो व्याहारमत्येति नः ॥५॥

वन्दारुक्षितिपालमौलिविलसन्मन्दारपुष्पावली-
मन्दान्यप्रसरन्मरन्दकणिकावृन्दार्द्रपादाम्बुजः ।
कुन्दाभामलकीर्तिरार्तजनतावृन्दारकानोकहः
स्वं दासं जयतीर्थराट् स्वकरुणासन्धानितं मां क्रियात् ॥६॥

श्रीदाराङ्घ्रिनतः प्रतीपसुमनोवादाहवाटोपनि-
र्भेदातन्द्रमतिः समस्तविबुधामोदावलीदायकः ।
गोदावर्युदयत्तरङ्गनिकरह्नीदायिगम्भीरगीः
पादाब्जप्रणते जयी कलयतु स्वे दासवर्गेऽपि माम् ॥७॥

विद्यावारिजषण्डचण्डकिरणो विद्यामदक्षोदय-
द्वाद्यालीकदलीभिदामरकरीहृद्यात्मकीर्तिक्रमः ।
पद्या बोधततेर्विन्मसुरराडुद्यानभूमीरुहो
दद्याच्छ्रीजयतीर्थराट् धियमुतावद्यानि भिद्यान्मम ॥८॥

आभासत्वमियाय तार्किकमतं प्राभाकरप्रक्रिया
शोभां नैव बभार दूरनिहिता वैभाषिकाद्युक्तयः ।
हीभारेण नताश्च सङ्करमुखाः क्षोभाकरो भास्करः
श्रीभाष्यं जययोगिनि प्रवदति स्वाभाविकोद्यन्मतौ ॥९॥

बन्धानः सरसार्थशब्दविलसद्बन्धाकराणां गिरा-
मिन्धानोऽर्कविभापरीभवझरीसन्धायिना तेजसा ।
रुन्धानो यशसा दिशः कविशिरःसन्धार्यमाणेन मे
सन्धानं स जयी प्रसिद्धहरिसम्बन्धागमस्य क्रियात् ॥१०॥

सङ्ख्यावद्गुणगीयमानचरितः साङ्ख्याक्षपादादिनिः-
सङ्ख्याऽसत्समयिप्रभेदपटिमाप्रख्यातविख्यातिगः ।

मुख्यावासगृहं क्षमादमदयामुख्यामलश्रीधुरां
व्याख्याने कलयेद्रतिं जयवराभिर्याधरो मद्गुरुः ॥११॥

आसीनो मरुदंशदाससुमनोनासीरदेशे क्षणा-
द्वासीभूतविपक्षवादिविसरः शासी समस्तैनसाम् ।
वासी हत्सु सतां कलानिवहविन्यासी ममानारतं
श्रीसीतारमणार्चकः स जयराडासीदतां मानसे ॥१२॥

पक्षीशासनपादपूजनरतः कक्षीकृतोद्यद्दयो
लक्ष्मीकृत्य सभातले रटदसत्पक्षीश्वरानक्षिपत् ।
अक्षीणप्रतिभाभरो विधिसरोजाक्षीविहाराकरो
लक्ष्मीं नः कलयेज्जयी सुचिरमध्यक्षीकृतक्षोभणाम् ॥१३॥

येनाऽगाहि समस्तशास्त्रपृतनारत्नाकरो लीलया
येनाऽखण्डि कुवादिसर्वसुभटस्तोमो वचःसायकैः ।
येनाऽस्थापि च मध्वशास्त्रविजयस्तम्भो धरामण्डले
तं सेवे जयतीर्थवीरमनिशं मध्वाख्यराजादृतम् ॥१४॥

यदीयवाक्तरङ्गाणां विपुषो विदुषां गिरः ।
जयति श्रीधरावासः जयतीर्थसुधाकरः ॥१५॥

सत्यप्रिययतिप्रोक्तं श्रीजयार्यस्तवं शुभम् ।
पठन् सभासु विजयी लोकेषूत्तमतां ब्रजेत् ॥१६॥

॥ इति श्रीसत्यप्रियतीर्थविरचिता श्रीजयतीर्थस्तुतिः ॥

अथ श्रीपादराजपञ्चरत्नमालिका

वन्दे श्रीपादराजं रुचितमहृदयं पूजितश्रीसहायं
निर्धूताऽशेषहेयं निभृतशुभचयं भूमिदेवाभिगेयम् ।
विप्रेभ्यो दत्तदेयं निजजनसदयं खण्डिताशेषमायं
निष्ठचूतस्वर्णकायं बहुगुणनिलयं वादिसङ्घैरजेयम् ॥१॥

क्षुभ्यद्वादिकरीन्द्रवादिपटलीकुम्भच्छटाभेदन-
प्रौढप्राभवतर्कसङ्घनिकरश्रेणीविलासोज्ज्वलः ।
गोपीनाथमहेन्द्रशेखरलसत्पादस्थलावासकृत्
पायान्मां भवघोरकुञ्जरभयाच्छ्रीपादराट्कैसरी ॥२॥

बिभ्राणं क्षौमवासः करधृतवलयं हारकेयूरकाञ्ची-
ग्रैवेयस्वर्णमालमणिगणखचितानेकभूषाप्रकर्षम् ।
भुञ्जानं षष्टिशाकं हयगजशिबिकानर्घ्यशय्यारथाढ्यं
वन्दे श्रीपादराजं त्रिभुवनविदितं घोरवादिप्रशान्त्यै ॥३॥

यद्वृन्दावनसेवया सुविमलां विद्यां पशून्सन्ततिं
ज्ञानाऽज्ञानमनल्पकीर्तिनिवहं प्राप्नोति सौख्यं जनः ।
तं वन्दे नरसिंहतीर्थनिलयं श्रीव्यासराट्पूजितम्
ध्यायन्तं मनसा नृसिंहचरणं श्रीपादराजं गुरुम् ॥४॥

काशीकेदारमायाकरिगिरिमधुराद्वारकावेङ्कटेश-
श्रीमुष्णक्षेत्रपूर्वत्रिभुवनविलसत्पुण्यभूमीनिवासः ।
गुल्मादिव्याधिहर्ता गुरुगुणनिलयो भूतवेतालभेदी
भूयाच्छ्रीपादराजो निखिलशुभततिप्राप्तये सन्ततं नः ॥५॥

॥इति श्रीव्यासराजविरचिता श्रीश्रीपादराजपञ्चरत्नमालिका॥

अथ श्रीव्यासराजस्तोत्रम्

वन्दे मुकुन्दमरविन्दभवादिवन्द्यं
 इन्दिन्दिराव्रततिमेचकमाकटाक्षैः।
 बन्दीकृताननममन्दमतिं विदध्यात्
 आनन्दतीर्थहृदयाम्बुजमत्तभृङ्गः ॥१॥

श्रीव्यासयोगी हरिपादरागी भक्तातिपूगी हितदक्षसद्गीः।
 त्यागी विरागी विषयेषु भोगी मुक्तौ सदा गीतसुरेन्द्रसङ्गी ॥
 लक्ष्मीशपादाम्बुजमत्तभृङ्गः सदा दशप्रज्ञनयप्रसङ्गः।
 अद्वैतवादे कृतमूलभङ्गः महाव्रतीशो विषतयेष्वसङ्गः ॥३॥

सदा सदायत्तमहानुभावः भक्ताघतीव्रोच्चयतीव्रदावः।
 दौर्जन्यविध्वंसनदक्षरावः शिष्येषु यो यच्छति दिव्यगावः
 अद्वैतदावानलकालमेघो रमारमस्नेहविदारिताघः।
 वाग्वैखरीनिर्जितसंशयौघो मायामतव्रातहिमे निदाघः ॥५॥

मध्वसिद्धान्तदुग्धाब्धिवृद्धिपूर्णकलाधरः।
 व्यासराजयतीन्द्रो मे भूयादीप्सितसिद्धये ॥६॥

यन्नामग्रहणादेव पापराशिः पलायते।
 सोऽयं श्रीव्यासयोगीन्द्रो निहन्तु दुरितानि नः ॥७॥

यन्मृत्तिकादर्शनमात्रभीतः क्वचित् पिशाचस्तदनुव्रतेभ्यः।
 दत्त्वा धनं वाञ्छितमाप तस्य तैर्वर्जितायामचिरेण मुक्तिम्
 यत्काशिनासिकामुक्तजलाक्तश्चकितान् नरान् ।
 व्याघ्रो महानपि स्पृष्टुं नाशकत् तमिहाश्रये ॥९॥

द्वात्रिंशत्सप्तशतकमूर्तीर्हनूमतः प्रभोः।	
प्रतिष्ठाता स्मृतिख्यातस्तं भजे व्यासयोगिनम्	॥१०॥
सीमानं तत्र तत्रैत्य क्षेत्रेषु च महामतिः।	
व्यवस्थाप्यात्र मर्यादां लब्धवांस्तमिहाश्रये	॥११॥
मध्वदेशिकसिद्धान्तप्रवर्तकशिरोमणिः।	
सोऽयं श्रीव्यासयोगीन्द्रो भूयादीप्सितसिद्धये	॥१२॥
भूतप्रेतपिशाचाद्या यस्य स्मरणमात्रतः।	
पलायन्ते श्रीनृसिंहस्थानं तमहमाश्रये	॥१३॥
वातग्हादिरोगाश्च भक्त्या यमुपसेवतः।	
दृढव्रतस्य नश्यन्ति पिशाचाश्च तमाश्रये	॥१४॥
तारपूर्वं बिन्दुयुक्तं प्रथमाक्षरपूर्वकम् ।	
चतुर्थ्यन्तं च तन्नाम नमः शब्दविभूषितम्	॥१५॥
पाठयन्तं माध्वनयं मेघगम्भीरया गिरा।	
ध्यायन्नावर्तयेद्यस्तु भक्त्या मेधां स विन्दति	॥१६॥
रत्नसिंहासनारूढं चामरैरभिवीजतम् ।	
ध्यायन्नार्तयेद्यस्तु महतीं श्रियमाप्नुयात्	॥१७॥
प्रह्लादस्यावतारोऽसाविन्द्रस्यानुप्रवेशवान् ।	
तेन तत्सेविनां नृणां सर्वमेतद् भवेद्भुवम्	॥१८॥
नमो व्यासमुनीन्द्राय भक्ताभीष्टप्रदायिने।	
नमतां कल्पतरवे भजतां कामधेनवे	॥१९॥

व्यासराजगुरो मह्यं त्वत्पदाम्बुजसेवनात् ।
 दुरितानि विनश्यन्तु यच्छ शीघ्रं मनोरथान् ॥२०॥
 यो व्यासत्रयसंज्ञकान् दृढतरान् मध्वार्यशास्त्रार्थकान्
 रक्षद्वज्रशिलाकृतीन् बहुमतान्कृत्वा परैर्दुस्तरान् ।
 प्रायच्छन्निजपादयुग्मसरसीजासक्तनृणां मुदा
 सोऽयं व्यासमुनीश्वरो मम भवेत् तापत्रयक्षान्तये ॥२१॥
 मध्वभक्तो व्यासशिष्यपूर्णप्रज्ञमतानुगः ।
 व्यासराजमुनिश्रेष्ठः पातु नः कृपया गुरुः ॥२२॥
 व्यासराजो व्यासराज इति भक्त्या सदा जपन् ।
 मुच्यते सर्वदुःखेभ्यस्तदन्तर्यामिणो बलात् ॥२३॥
 स्तुवन्ननेन मन्त्रेण व्यासराजाय धीमते ।
 अभिषेकार्चनादीन् यः कुरुते स हि मुक्तिभाक् ॥२४॥
 गुरुभक्त्या भवेद्विष्णुभक्तिरव्यभिचारिणी ।
 तया सर्वं लभेद्धीमांस्तस्मादेतत् सदा पठेत् ॥२५॥
 ॥ इति श्रीविजयीन्द्रतीर्थविरचितं व्यासराजस्तोत्रम् ॥

अथ श्रीरघूत्तमगुरुस्तोत्रम्

- गम्भीराशयगुम्भसम्भृतवचःसन्दर्भगर्भोल्लसत्-
टीकाभावविबोधनाय जगतां यस्यावतारोऽजनि ।
तत्तादृक्षदुरन्तसन्तततपःसन्तानसन्तोषित-
श्रीकान्तं सुगुणं रघूत्तमगुरुं वन्दे परं देशिकम् ॥१॥
- सच्छास्त्रामलभावबोधकिरणैः संवर्धयन् मध्वसत्-
सिद्धान्ताब्धिमनन्तशिष्यकुमुदव्रातं विकासं नयन् ।
उद्भूतो रघुवर्यतीर्थजलधेस्तापत्रयं त्रासयन्
यस्तं नौमि रघूत्तमाख्यशशिनं श्रीविष्णुपादाश्रयम् ॥२॥
- उद्यन्मार्तण्डसङ्काशं दण्डमालाकमण्डलून् ।
धरं कौपीनसूत्रं च सीताराघवमानसम् ॥३॥
- श्रीनिवासेन वन्द्याङ्गिं तुलसीदामभूषणम् ।
ध्यायेद्रघूत्तमगुरुं सर्वसौख्यप्रदं नृणाम् ॥४॥
- रघूत्तमगुरुं नौमि शान्त्यादिगुणमण्डितम् ।
रघूत्तमपदद्वन्द्वकञ्जभृङ्गायितान्तरम् ॥५॥
- रघूत्तमगुरुं वन्दे रघूत्तमपदार्चकम् ।
गाम्भीर्येणार्थाबाहुल्यटीकातात्पर्यबोधकम् ॥६॥
- भावबोधकृतं नौमि भावभावितभावुकम् ।
भावभाजं भावजादिपरीभावपरायणम् ॥७॥
- सन्ध्यायविवृतेष्टीकाशेषसम्पूर्णकारिणम् ।
टीकां दृष्ट्वा पेटिकानां निचयं च चकार यः
प्रमेयमणिमालानां स्थापनाय महामतिः ॥८॥

यच्छिष्यशिष्यशिष्याद्याष्टिष्पण्याचार्यसंज्ञिताः ।
 तमलं भावबोधार्थं भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥९॥
 शुक्रेण शान्त्यादिषु वाङ्मयेषु व्यासेन धैर्येऽम्बुधिनोपमेयम् ।
 मनोजजित्यां मनसां हि पत्या रघूत्तमाख्यं स्वगुरुं नमामि ॥१०॥
 राम राम तव पादपङ्कजं चिन्तयामि भवबन्धमुक्तये ।
 वन्दितं सुरनरेन्द्रमौलिभिर्ध्यायते मनसि योगिभिः सदा ॥११॥
 पिनाकिनीरसञ्जुष्टदेशे वासमनोरमम् ।
 पिनाकिपूज्यश्रीमध्वशास्त्रवार्धिनिशाकरम् ॥१२॥
 पञ्चकैर्भावबोधाख्यैर्ग्रन्थैः पञ्चलसन्मुखैः ।
 तत्त्वविज्ञापकैः स्वानामुपमेयं पिनाकिना ॥१३॥
 गाम्भीर्ये सर्वदुर्वादिगिरिपक्षविदारणे ।
 विषयेषु विरागित्वे चोपमेयं पिनाकिना ॥१४॥
 धरणे भगवन्मूर्तेर्भरणे भक्तसन्ततेः ।
 विना विना चोपमेयं मेयं तत्त्वप्रकाशने ॥१५॥
 गुरुत्वेऽखिललोकानां प्रदानेऽभीष्टसन्ततेः ।
 शिष्येभ्यस्तत्त्वविज्ञानप्रदाने परमं गुरुम् ॥१६॥
 सदाररामपादाब्जसदारतिसुधाकरम् ।
 सदाऽरिभेदने विष्णुगदारिसदृशं सदा ॥१७॥
 रघुनाथाङ्घ्रिसद्भक्तौ रघुनाथानुजायितम् ।
 रघुनाथार्यपाण्युत्थरघुवर्यकरोदितम् ॥१८॥
 वेदेशार्चितपादाब्जं वेदेशाङ्घ्र्यब्जपूजकम् ।
 रघूत्तमगुरुं वन्दे रघूत्तमपदार्चकम् ॥१९॥

रघूत्तमगुरुस्तोत्रस्याष्टकं यः पठेन्नरः ।
 रघूत्तमप्रसादाच्च स सर्वाभीष्टभागभवेत् ॥२०॥
 यद्वृन्दावनपूर्वतः फलवती धात्री जगत्पावनी
 याम्यायां तु पिनाकिनी चलदलो मूर्तित्रयाधिष्ठितः ।
 वारुण्यां दिशि वामतः प्रतिकृतौ छायाकृता तिन्त्रिणी
 तद्वृन्दावनमध्यगो गुरुवरो भूयात् स नः श्रेयसे ॥२१॥
 प्रणमत्कामधेनुं च भजत्सुरतरूपमम् ।
 श्रीभावबोधकृत्पादचिन्तामणिमुपास्महे ॥२२॥
 ॥ इति श्रीरघूत्तमगुरुस्तोत्रम् ॥

अथ श्रीराघवेन्द्रस्तोत्रम्

श्रीपूर्णबोधगुरुतीर्थपयोब्धिपारा
 कामारिमाक्षविषमाक्षशिरःस्पृशन्ती ।
 पूर्वोत्तरामिततरङ्गचरत्सुहंसा
 देवालिसेवितपराङ्घ्रिपयोजलग्रा ॥१॥
 जीवेशभेदगुणपूर्तिजगत्सुसत्त्व-
 नीचोच्चभावमुखनक्रगणैः समेता ।
 दुर्वाद्यजापतिगिलैर्गुरुराघवेन्द्र-
 वाग्देवतासरिदमुं विमलीकरोतु ॥२॥
 श्रीराघवेन्द्रः सकलप्रदाता स्वपादकञ्जद्वयभक्तिमन्त्रः ।
 अघाद्रिसम्भेदनदृष्टिब्रजः क्षमासुरेन्द्रोऽवतु मां सदाऽयम् ॥३॥
 श्रीराघवेन्द्रो हरिपादकञ्जनिषेवणाल्लब्धसमस्तसम्पत् ।
 देवस्वभावो दिविजद्रुमोऽयमिष्टप्रदो मे सततं स भूयात् ॥४॥

भव्यस्वरूपो भवदुःखतूलसङ्घाग्रिचर्यः सुखधैर्यशाली ।
 समस्तदुष्टग्रहनिग्रहेऽशो दुरत्ययोपप्लवसिन्धुसेतुः ॥५॥
 निरस्तदोषो निरवद्यवेषः प्रत्यर्थिमूकत्वनिदानभाषः ।
 विद्वत्परिज्ञेयमहाविशेषो वाग्वैखरीनिर्जितभव्यशेषः ॥६॥
 सन्तानसम्पत्परिशुद्धभक्तिविज्ञानवाग्देहसुपाटवादीन् ।
 दत्त्वा शरीरोत्थसमस्तदोषान् हत्वा स नोऽव्यादुराघवेन्द्रः ॥७॥
 यत्पादोदकसञ्चयः सुरनदीमुख्यापगासादिता-
 सङ्घचानुत्तमपुण्यसङ्घविलसत्प्रख्यातपुण्यावहः ।
 दुस्तापत्रयनाशनो भुवि महाबन्ध्यासुपुत्रप्रदो
 व्यङ्गस्वङ्गसमृद्धिदो ग्रहमहापापापहस्तं श्रये ॥८॥
 यत्पादकञ्जरजसा परिभूषिताङ्गा यत्पादपद्ममधुपायितमानसा ये ।
 यत्पादपद्मपरिकीर्तनजीर्णवाचस्तद्दर्शनं दुरितकाननदावभूतम् ॥९॥
 सर्वतन्त्रस्वतन्त्रोऽसौ श्रीमध्वमतवर्धनः ।
 विजयीन्द्रकराब्जोत्थसुधीन्द्रवरपुत्रकः ॥१०॥
 श्रीराघवेन्द्रो यतिराड् गुरुर्मे स्याद् भयापहः ।
 ज्ञानभक्तिसुपुत्रायुर्यशःश्रीपुण्यवर्धनः ॥११॥
 प्रतिवादिजयस्वान्तभेदचिह्नादरो गुरुः ।
 सर्वविद्याप्रवीणोऽन्यो राघवेन्द्रान्न विद्यते ॥१२॥
 अपरोक्षीकृतश्रीशः समुपेक्षितभावजः ।
 अपेक्षितप्रदाताऽन्यो राघवेन्द्रान्न विद्यते ॥१३॥
 दयादाक्षिण्यवैराग्यवाक्पाटवमुखाङ्कितः ।
 शापानुग्रहशक्तोऽन्यो राघवेन्द्रान्न विद्यते ॥१४॥

अज्ञानविस्मृतिभ्रान्तिसंशयापस्मृतिक्षयाः । तन्द्राकम्पवचःकौण्ठ्यमुखा ये चेन्द्रियोद्भवाः	॥१५॥
दोषास्ते नाशमायान्ति राघवेन्द्रप्रसादतः । 'श्रीराघवेन्द्राय नमः' इत्यष्टाक्षरमन्त्रतः ॥१६॥	
जपिताद्भावितान्नित्यमिष्टार्थाः स्युर्न संशयः । हन्तु नः कायजान् दोषानात्मात्मीयसमुद्भवान्	॥१७॥
सर्वानपि पुमर्थाश्च ददातु गुरुरात्मवित् । इति कालत्रये नित्यं प्रार्थनां यः करोति सः	॥१८॥
इहामुत्रापसर्वेष्टो मोदते नात्र संशयः । अगम्यमहिमा लोके राघवेन्द्रो महायशः	॥१९॥
श्रीमध्वमतदुग्धाब्धिचन्द्रोऽवतु सदाऽनघः । सर्वयात्राफलावाप्त्यै यथाशक्ति प्रदक्षिणम्	॥२०॥
करोमि तव सिद्धस्य वृन्दावनगतं जलम् । शिरसा धारयाम्यद्य सर्वतीर्थफलाप्तये	॥२१॥
सर्वाभीष्टार्थसिद्ध्यर्थं नमस्कारं करोम्यहम् । तव सङ्कीर्तनं वेदशास्त्रार्थज्ञानसिद्धये	॥२२॥
संसारेऽक्षयसागरे प्रकृतितोऽगाधे सदा दुस्तरे सर्वावद्यजलग्रहैरनुपमैः कामादिभङ्गाकुले । नानाविभ्रमदुर्भ्रमेऽमितभयस्तोमादिफेनोत्कटे दुःखोत्कृष्टविषे समुद्धर गुरो मा मग्नरूपं सदा	॥२३॥
राघवेन्द्रगुरुस्तोत्रं यः पठेद्भक्तिपूर्वकम् । तस्य कुष्ठादिरोगाणां निवृत्तिस्त्वरया भवेत्	॥२४॥

अन्धोऽपि दिव्यदृष्टिः स्यादेडमूकोऽपि वाक्पतिः ।
 पूर्णायुः पूर्णसम्पत्तिः स्तोत्रस्यास्य जपाद्भवेत् ॥२५॥
 यः पिबेज्जलमेतेन स्तोत्रेणैवाभिमन्त्रितम् ।
 तस्य कुक्षिगता दोषाः सर्वे नश्यन्ति तत्क्षणात् ॥२६॥
 यद्वृन्दावनमासाद्य पङ्क्तुः खञ्जोऽपि वा जनः ।
 स्तोत्रेणानेन यः कुर्यात् प्रदक्षिणनमस्कृतीः ॥२७॥
 स जङ्घालो भवेदेव गुरुराजप्रसादतः ।
 सोमसूर्योपरागे च पुष्यार्कादिसमागमे ॥२८॥
 योऽनुत्तममिदं स्तोत्रमष्टोत्तरशतं जपेत् ।
 भूतप्रेतपिशाचादिपीडा तस्य न जायते ॥२९॥
 एतत् स्तोत्रं समुच्चार्य गुरोर्वृन्दावनान्तिके ।
 दीपसंयोजनात् ज्ञानं पुत्रलाभो भवेद् ध्रुवम् ॥३०॥
 परवादिजयो दिव्यज्ञानभक्त्यादिवर्धनम् ।
 सर्वाभीष्टप्रवृद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा ॥३१॥
 राजचोरमहाव्याघ्रसर्पनक्रादिपीडनम् ।
 न जायतेऽस्य स्तोत्रस्य प्रभावान्नात्र संशयः ॥३२॥
 यो भक्त्या गुरुराघवेन्द्रचरणद्वन्द्वं स्मरन् यः पठेत्
 स्तोत्रं दिव्यमिदं सदा न हि भवेत् तस्यासुखं किञ्चन ।
 किन्त्विष्टार्थसमृद्धिरेव कमलानाथप्रसादोदयात्
 कीर्तिर्दिग्विदिता विभूतिरतुला 'साक्षी ह्यास्योऽत्र हि' ॥३३॥
 इति श्रीराघवेन्द्रार्थगुरुराजप्रसादतः ।
 कृतं स्तोत्रमिदं पुण्यं श्रीमद्भिर्ह्यर्पणाभिधैः ॥३४॥

पूज्याय राघवेन्द्राय सत्यधर्मरताय च ।
 भजतां कल्पवृक्षाय नमतां कामधेनवे ॥३५॥
 दुर्वादिध्वान्तरवये वैष्णवेन्दीवरेन्दवे ।
 श्रीराघवेन्द्रगुरवे नमोऽत्यन्तदयालवे ॥३६॥
 ॥ इति श्रीमदप्पणाचार्यविरचितं श्रीराघवेन्द्रस्तोत्रम् ॥

अथ गोपीगीतम्

जयति तेऽधिकं जन्मना ब्रजः श्रयत इन्दिरा साधु तत्र हि ।
 दयित दृश्यतां त्वां दिदृक्षतां त्वयि धृतासवस्त्वा विचिन्वते ॥
 ब्रजजनार्तिहन् वीरयोषितां निजजनस्मयध्वंसनस्मित ।
 भजसखे भवे किङ्करीः स्म नो जलरुहाननं चारु दर्शयन् ॥२॥
 शरदुदाशये साधु जातसत्सरसिजोदरश्रीमुषा दृशा ।
 सुरतनाथ ते शुल्कदासिका वरद निघ्नतो नेह किं वधः ॥३॥
 विषजलाशयाद् व्यालराक्षसाद् वर्षमारुताद्वैद्युतानलात् ।
 वृषमयाद्भयाद् विश्वतोमुखाद् वृषभ ते वयं रक्षिता मुहुः ॥४॥
 स खलु गोपिकानन्दनो भवानखिलदेहिनामन्तरात्मदृक् ।
 विखनसार्चितो विश्वगुप्तये सख उदेयिवान् सात्वतां कुले ॥
 विरचिताभयं वृष्णिवर्यं ते शरणमीयुषां संसृतेर्भयात् ।
 करसरोरुहं कान्त कामदं शिरसि धेहि नः श्रीकरग्रहम् ॥६॥
 प्रणतदेहिनां पापकर्शनं तृणचरानुगं श्रीनिकेतनम् ।
 फणिफणार्पितं ते पदाम्बुजं कृणु कुचेषु नः कृन्धि हृच्छयम् ॥

मधुरया गिरा बल्गुवाक्यया बुधमनोज्ञया पुष्करेक्षणा ।
 विधिकरीरिमा वीर मुह्यतीरधरसीधुनाऽऽप्याययस्व नः ॥८॥
 तव कथामृतं तप्तजीवनं कविभिरीडितं कल्मषापहम् ।
 श्रवणमङ्गलं श्रीमदाततं भुवि गृणन्ति ते भूरिदा जनाः ॥९॥
 प्रहसितं प्रिय प्रेमवीक्षणं विहरणं च ते ध्यानमङ्गलम् ।
 रहसि संविदो या हृदिस्पृशः कुहक नो मनः क्षोभयन्ति हि॥
 चलसि यद् ब्रजाचारयन् पशून् नलिनसुन्दरं नाथ ते पदम् ।
 शिलतृणाङ्कुरैः सीदतीति नः कलिलतां मनः कान्त गच्छति ॥
 दिनपरिक्षये नीलकुन्तलैर्वनरुहाननं बिभ्रदावृतम् ।
 वनरजस्वलं दर्शयन् मुहुः मनसि नः स्मरं वीर यच्छसि ॥
 प्रणतकामदं पद्मजार्चितं धरणिमण्डनं ध्येयमापदि ।
 चरणपङ्कजं शन्तमं च ते रमण नस्तनेष्वर्पयाधिहन् ॥१३॥
 सुरतवर्धनं शोकनाशनं स्वरितवेणुना सुष्ठु चुम्बितम् ।
 इतररागविस्मरणं नृणां वितर वीर नः तेऽधरामृतम् ॥१४॥
 अटति यद्भवानह्नि काननं त्रुटि युगायते त्वामपश्यताम् ।
 कुटिलकुन्तलं श्रीमुखं च ते जडवदीक्षतां पक्ष्मनुदृशाम् ॥१५॥
 पतिसुतान्वयभ्रातृबान्धवानतिविलङ्घ्य ते ह्यच्युतागताः ।
 गतिविदस्तवोद्गीतमोहिताः कितव योषितः कस्त्वजेन्निशि ॥
 रहसि संविदं हृच्छयोदयं प्रहसिताननं प्रेमवीक्षणम् ।
 बृहदुरःश्रियो वीर वीक्ष्य ते मुहुरतिस्पृहा मुह्यते मनः ॥१७॥
 ब्रजवनौकसां व्यक्तिरङ्ग ते वृजिनहन्त्र्यलं विश्वमङ्गलम् ।
 भज मनाक् च नस्त्वत्स्पृहात्मनां स्वजनहृद्रुजां यन्निषूदनम् ॥

श्रीशुक उवाच

इति गोप्यः प्रगायन्त्यः प्रलपन्त्यश्च चित्रधा ।

रुरुदुः सुस्वरं राजन् कृष्णदर्शनलालसाः ॥१९॥

तासामाविरभूच्छौरिः स्मयमानमुखाम्बुजः ।

पीताम्बरधरः स्रग्वी साक्षान्मन्मथमन्मथः ॥२०॥

॥ इति श्रीमद्भागवते दशमस्कन्धे गोपीगीतम् ॥

अथ कृष्णाष्टकम्

पालयाच्युत पालयाजित पालय कमलालय ।

लीलया धृतभूधराम्बुरुहोदर स्वजनोदर ॥

मध्वमानसपद्मभानुसमं स्मरप्रतिमं स्मर ।

स्निग्धनिर्मलशीतकान्तिलसन्मुखं करुणोन्मुखम् ।

हृद्यकम्बुसमानकन्धरमक्षयं दुरितक्षयं

स्निग्धसंस्तुतरूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥१॥

अङ्गदादिसुशोभिपाणियुगेन सङ्क्षुभितैनसं

तुङ्गमाल्यमणीन्द्रहारसरोरसं खलनीरसम् ।

मङ्गलप्रदमन्थदामविराजितं भजताजितं

तं गृणे वररूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥२॥

पीनरम्यतनूदरं भज हे मनः शुभ हे मनः

स्वानुभावनदर्शनाय दिशन्तमर्थिसुशान्तमम् ।

आनतोऽस्मि निजार्जुनप्रियसाधकं खलबाधकं

हीनतोऽङ्गितरूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥३॥

हैमकिङ्किणिमालिकारशनाञ्चितं तमवञ्चितं

कम्पकाञ्चनवस्त्रचित्रकर्टिं घनप्रभया घनम् ।

नम्रनागकरोपमोरुमनामयं शुभधीमयं
नौम्यहं वररूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥४॥

वृत्तजानुमनोज्ञजङ्घममोहदं परमोहदं
रत्नकल्पनखत्विषा हृतहृत्तमस्ततिमुत्तमम् ।
प्रत्यहं रचितार्चनं रमया स्वयाऽऽगतया स्वयं
चित्तं चिन्तय रूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥५॥

चारुपादसरोजयुग्मरुचाऽमरोच्चयचामरो-
दारमूर्धजभानुमण्डलरञ्जकं कलिभञ्जकम् ।
वीरतोऽचितभूषणं वरनूपुरं स्वतनूपुरं
धारयात्मनि रूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥६॥

शुष्कवादिमनोऽतिदूरतरागमोत्सवदागमं
सत्कवीन्द्रवचोविलासमहोदयं महितोदयम् ।
लक्षयामि यतीश्वरैः कृतपूजनं गुणभाजनं
धिकृतोपम रूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥७॥

नारदप्रियमाविशाम्बुरुहेक्षणं निजरक्षणं
तारकोपमचारुदीपचयान्तरे गतचिन्त रे ।
धीर मानस पूर्णचन्द्रसमानमच्युतमानम
द्वारकोपम रूप्यपीठकृतालयं हरिमालयम् ॥८॥

रूप्यपीठकृतालयस्य हरेः प्रियं दुरिताप्रियं
तत्पदार्चकवादिराजयतीरितं गुणपूरितम् ।
गोप्यमष्टकमेतदुच्चमुदे ममास्त्विह निर्मम
प्राप्य शुद्धफलाय तत्र सुकोमलं हृतधीमलम् ॥९॥

॥ इति श्रीवादिराजतीर्थविरचितं कृष्णाष्टकम् ॥

अथ प्रातःप्रार्थनाक्रमः

ब्राह्मे मूहूर्ते चोत्थाय वार्युपस्पृश्य माधवः ।
दध्यौ प्रसन्नकरणः स्वात्मानं तमसः परम् ॥१॥

एकं परं ज्योतिरनन्यमद्वयं स्वसंस्थया नित्यनिरस्तकल्मषम् ।
ब्रह्माख्यमस्योद्भवनादिहेतुभिः स्वलक्षणैर्लक्षितभावनिवृतम् ॥२॥

अन्तःसरस्स्युरुबलेन पदे गृहीतो ग्राहेण यूथपतिरम्बुजहस्त आर्तः ।
आहेदमादिपुरुषाखिललोकनाथ तीर्थश्रवःश्रवणमङ्गलनामधेय ॥

स्मृत्वा हरिस्तमरणार्थिनमप्रमेयः
चक्रायुधः पतगराजभुजाधिरूढः ।
चक्रेण नक्रवदनं विनिपाट्य तस्माद्
हस्ते प्रगृह्य भगवान् कृपयोज्जहार ॥४॥

(श्रीसत्यसन्धतीर्थविरचिता श्रीमदुत्तरादिमठे नित्यार्चनीयश्रीमन्मध्वाचार्य-
करार्चितअष्टाविंशतिमूर्तीनां स्तुतिः)

यदनुग्रहतः सर्वदिग्जयो भवतीप्सितः ।
नमाम्यहं दिग्विजयरामं पूर्णधियाऽर्चितम् ॥५॥

वन्दे मन्देतरानन्दं दशस्यन्दननन्दनम् ।
शुभलीलजगन्मूलरामं पूर्णधियाऽर्चितम् ॥६॥

सीतां जनकसञ्जातां वातांशानन्दसन्नुताम् ।
गीतां वेदैर्गुणव्रातां ख्यातां वन्दे हरौ रताम् ॥७॥

वेदव्यास गुणावास श्रुतिस्तोमविकासक ।
पञ्चरूप नमामि त्वां पूर्णप्रज्ञकरार्चितम् ॥८॥

अर्वास्य सर्वगर्वात्मशर्वपूर्वसुपर्वभिः वन्य श्रीधर भो लक्ष्मीनारायण नमोऽस्तु ते	॥९॥
पयोम्बुवच्चेत्तत्रापीत्युक्तं साधयितुं पयः । दधिकुर्वन्तमनिशं सेवेऽहं दधिवामनम्	॥१०॥
नाञ्चनं सञ्चकाराहं पञ्चबाणेन वञ्चितः । किञ्चाहंसां सञ्चयोऽस्ति पाहि पञ्चसुदर्शन	॥११॥
चक्राङ्कितसुकायेष्टप्रद चक्राङ्कितानि माम् । पञ्च सिञ्चन्तु करुणासुधासारैरचञ्चलैः	॥१२॥
दक्षिणा वर्तते यस्मिन् लक्षणान्वितवारिजे । रक्षणार्थमहं सेवे दक्षिणावर्तवारिजम्	॥१३॥
काम्यान्यकर्मगम्यश्रीस्वाम्यर्चार्चनसाधनम् । सम्यग्भक्त्या प्रणम्याऽलं स्तौम्यहं रम्यवारिजम्	॥१४॥
हरेर्निवासस्थानत्वात् अर्थाक्षयकरत्वतः । अक्षयाह्वय हे पात्र वन्देऽहं त्वां निरन्तरम्	॥१५॥
पुष्कलैनःपुष्करदशुष्कान्यपवनायितम् । रामनिष्कमहं सेवे पुष्कराक्षाह्वयाङ्कितम्	॥१६॥
मन्तुमन्तं कन्तुवशं हन्तुं दशमुखं खरम् । प्रवीणौ रामबाणौ तौ प्रणौम्यघनिकृन्तये	॥१७॥
शिष्टश्रीसत्यबोधेष्टप्रदाष्टाविंशतिस्तुतिः । सत्यसन्धेन रचिता तरङ्गयतु मङ्गलम्	॥१८॥

(लक्ष्मीनारायणश्रीहयमुखदधिकृद्ग्रामनश्रीधरेषु-
व्यासाशाजेतुरामावनिजनिसहितश्रीजगन्मूलरामान् ।
वन्दे श्रीरामनिष्कामितमतिनुतसत्पञ्चसौदर्शनाख्यान्
पञ्चार्यङ्गद्विबाणाम्बुजयुगसहितं ह्यक्षयाख्यं च पात्रम् ॥१९॥

रामाभिधं वंशपतिं श्रीमाधवमुनीडितम् ।
उमाधवमुखाराध्यं श्रीमाधवमहं भजे ॥२०॥

अन्नदातः प्रसन्नश्रीविठ्ठलाक्ष्योभ्यसन्नुत ।
यन्नवेत्ता खिन्नचित्तापन्नस्त्वत्पद्यतोऽव माम् ॥२१॥

इति अष्टाविंशतिमूर्तिस्तुतिः

नारायणं सुरगुरुं जगदेकनाथं
भक्तप्रियं सकललोकनमस्कृतं च ।
त्रैगुण्यवर्जितमजं विभुमाद्यमीशं
वन्दे भवघ्नममरासुरसिद्धबन्धम् ॥२२॥

जयति हरिरचिन्त्यः सर्वदेवैकबन्धः
परमगुरुरभीष्टावाप्तिदः सज्जनानाम् ।
निखिलगुणगणार्णो नित्यनिर्मुक्तदोषः
सरसिजनयनोऽसौ श्रीपतिर्मानदो नः ॥२३॥

जयत्यजोऽखण्डगुणोरुमण्डलः सदोदितज्ञानमरिचिमाली ।
स्वभक्तहार्दोच्चतमोनिहन्ता व्यासावतारो हरिरात्मभास्करः ॥
जयत्यजोऽक्षीणसुखात्मबिम्बः स्वैश्वर्यकान्तिप्रततः सदोदितः ।
स्वभक्तसन्तापदुरिष्टहन्ता रामावतारो हरिरीशचन्द्रमाः ॥२५॥

जयत्यसङ्ख्योरुबलाम्बुपूरो गुणोच्चरत्नाकर आत्मवैभवः ।
सदा सदात्मज्ञनदीभिराप्यः कृष्णावतारो हरिरेकसागरः ॥२६॥

सकलसुगुणपात्रं सर्वदोषैकजेत्रं
सुमतिसुगतिदात्रं सुष्ठु सुज्ञाननेत्रम् ।
निखिलजनिजनित्रं नित्यतुष्टैकवेत्रं
नवनवसुचरित्रं नौमि लक्ष्मीकलत्रम् ॥२७॥

सुखमुखगुणबिम्बः साधुमार्गावलम्बः
सुमतिजलजमोदः भूषतान्यप्रमोदः ।
भुवनविततमोहध्वान्तविध्वंसकेहो
दिशतु दशमभीष्टां व्याससूर्यः स्वनिष्ठाम् ॥२८॥

गुर्वर्धे त्यक्तराज्यो व्यचरदनुवनं पद्मपद्म्यां प्रियायाः
पाणिस्पर्शाक्षमाभ्यां मृजितपतिरुजो यो हरीन्द्रानुजाभ्याम् ।
वैरूप्यात् शूर्पणख्याः प्रियविरहरुषा रूपितभ्रूविजृम्भः
श्रुत्वा निर्बद्धसेतुः खलदवदहनः कोसलेन्द्रोऽवतीर्णः ॥२९॥

निर्मथ्योग्रभवार्णवे निजमनोऽभीष्टं दिशामीति यः
सम्यज्ज्ञापयितुं करेण विलसन्मन्थानमन्येन च ।
रम्यं दाम दधन्महेशरजतग्रामश्रियोऽलङ्कृतिः
कर्मन्दीश्वरभक्तिबन्धनवशः प्रीतोऽस्तु कृष्णप्रभुः ॥३०॥

सच्छास्त्रोदितवर्त्मना पदमिदं ध्यायन्मदङ्गाङ्कितो
मन्मन्त्रं जप शास्त्रसम्पदमथो दास्यामि भाग्यैः सह ।
तत्तत्त्वान्यपि बोधयामि तदनु प्राप्यो मदङ्घ्रिर्भवेत्
इत्याघोषयतीव यः करचयैः तं वाजिवक्त्रं भजे ॥३१॥

नरसिंहोऽखिलाज्ञानमतध्वान्तदिवाकरः ।

जयत्यमितसज्ज्ञानसुखशक्तिपयोनिधिः ॥३२॥

सिञ्जन्नूपुरशोभिपादकमलां मन्दस्मितोद्यन्मुखीम्
कञ्जार्क्षी कुचभारभीरुविलसन्मध्यां कणत्कङ्कणाम् ।
शम्भ्वाद्यैः परिसेवितां सुवसनां जाम्बूनदालङ्कृताम्
अम्बां तां प्रणतोऽस्मि कृष्णरमणीं लम्बालकां रुक्मिणीम् ॥

यद्वाग्बिस्तररश्मिभिर्जगदिदं सन्मार्गमालम्बितम्
सत्सिद्धान्तपदारविन्दनिवहा विस्तारमासादिताः ।
दुस्सिद्धान्तमहान्धकारनिकरा देशान्तमुल्लङ्घिताः
सोऽयं मध्वदिवाकरो भवतु सज्ज्ञानप्रकाशाय मे ॥३४॥

यो वेदेशमताब्धिवृद्धिकरणे पूर्णेन्दुवृन्दायितः
मिथ्यावादिकरीन्द्रदारणविधौ योऽसौ मृगेन्द्रायितः ।
रुद्रेन्द्रादिमनःकुशेशयमुदां दाने दिनेशायितः
तं कालीसुतपादपद्मनिरतं मध्वं तमीड्यं नुमः ॥३५॥

वाणि ते करवाण्यम्ब चरणौ हृदि सर्वदा ।
मद्वाक्यसरणिर्भूयात् श्रीमदाचार्यभावगा ॥३६॥

फणिगणवरभूषः पार्वतीश्लाघ्यवेषः
खलजनकृतरोषः खण्डितात्मीयदोषः ।
सदरुणगिरिवासः शक्रसूर्याद्यधीशः
परिहृतभवपाशः पातु मां पार्वतीशः ॥३७॥

सत्सूत्रान्वितमध्वभाष्यविलसद्गाण्डीवसंयोजितैः
सन्मानेषुभिरर्दयन् कुसमयप्रत्यर्थिदुस्स्यन्दनान् ।

श्रीकृष्णेरितवेदवाजिनियतश्रीमध्वशास्त्रोल्लसद्
दिव्यस्यन्दनसंस्थितो जयमुनीशाख्यार्जुनः स्यान्मुदे ॥३८॥

श्रीमन्मध्वकृतान्तसङ्गतकृतीः यन्निर्मितात्यद्भुताः
सर्वेऽधीत्य सतीर्हि तत्प्रवचनासत्तया रमन्तेऽनिशम् ।
सोऽसौ श्रीजयतीर्थपूज्यचरणः स्वग्रन्थसक्तिं परां
अस्मिन् जन्मनि यावदायुरखिलान् विघ्नान् निवार्यादिशेत्॥३९॥

सच्छास्त्रामलभावबोधकिरणैः संवर्धयन्मध्वसत्-
सिद्धान्ताब्धिमनन्तशिष्यकुमुदव्रातं विकासं नयन् ।
उद्भूतो रघुवर्यतीर्थजलधेस्तापत्रयं त्रासयन्
यस्तं नौमि रघूत्तमाख्यशशिनं श्रीविष्णुपादाश्रयम् ॥४०॥

श्रीमद्रामगिरीन्द्रपादनिरतं विद्रावयन्तं दिशो
दुर्वादीन्द्रमहामृगान्निगमसद्वाख्यालसन्नादतः ।
दुःशास्त्रेभकुतर्ककुम्भदलनप्रौढात्मविद्यानखं
वेदव्यासमृगेन्द्रराजमधिकं वन्देऽनिशं मद्गुरुम् ॥४१॥

ज्ञानवैराग्यभक्त्यादिकल्याणगुणशालिनः ।
लक्ष्मीनारायणमुनीन् वन्दे विद्यागुरून् मम ॥४२॥

वेदान्ताब्धिममन्दबोधगिरिणा सद्ब्रह्मसूत्राहिना
दुस्तर्केतरदानवामरगणैः सम्मथ्य यो लब्धवान् ।
सन्ध्यायामृतचन्द्रिके युधि तथा तर्केऽकरोत्ताण्डवं
सोऽयं व्यासयतीन्द्रपूज्यचरणो नित्यं भवेन्मे मुदे ॥४३॥

कामधेनुर्यथा पूर्वं सर्वाभीष्टफलप्रदा ।
तथा कलौ वादिराजश्रीपादोऽभीष्टदः सताम् ॥४४॥

श्रीमत्सुधाद्भुताम्बोधिविक्रीडनविचक्षणान् ।
वाक्यार्थचन्द्रिकाकारान् विद्याधीशगुरून् भजे ॥४५॥

सत्यनाथगुरुः पातु यो धीरो नवचन्द्रिकाम् ।
नवामृतगदातीर्थताण्डवानि व्यचीकृषत् ॥४६॥

श्रीमन्मध्वमतोदयाद्रिशिखरादुद्यन्नविद्यातमो-
नाशं सङ्कलयन् कुवादिविपिनं ज्ञानांशुभिः शोषयन् ।
संख्यावज्जनकञ्जकुङ्कुमलगणान् सन्तोषयन् सन्ततं
सोऽयं श्रीगुरुराघवेन्द्रतरणिः कुर्याज्जगन्मङ्गलम् ॥४७॥

यः क्षान्तौ भवति स्वयंभवति भूजाजानिसंसेवने
गाम्भीर्येऽम्बुधयत्यघौघहरणे गङ्गाति धीशोधने ।
शेषत्यर्थविवेचने गुरवति श्रीरामति प्राभवे
तं वन्दे मदभीष्टसन्ततिकरं सत्यप्रियाख्यं गुरुम् ॥४८॥

श्रीसत्यबोधो निजकामधेनुः मायातमःखण्डनचण्डभानुः ।
दुरन्तपापप्रदहे कृशानुः देयान्ममेष्टं गुरुराजसूनुः ॥४९॥

विष्णोः पदश्रिद्रोव्रातैः स्वान्तध्वान्तनिवारकः ।
श्रीसत्यसन्धसूर्योऽयं भासतां नो हृदम्बरे ॥५०॥

नाभूत्सौधरसं पिबन्नपि सदा मत्तो मनाङ्लोकवत्
श्रीशाराधनतत्परो सुविरतः संस्तूयमानो बुधैः ।
धत्ते दण्डमथापि शान्तिविभवा रक्तोऽपि शुभ्रो जने
सत्यज्ञानमुनीश्वरो विजयतां ज्ञानाय तान् प्रार्थये ॥५१॥

आरूढः सहसा यतीन्द्रपदवीं गत्वा च वाराणसीं
तत्रत्यान् कुमतप्रचारनिरतान् अद्वैतदिग्दन्तिनः ।

प्रौढार्थैर्वचनैः सुयुक्तिस्वचितैः सम्भीषयन् मोदयन्
 सत्यध्यानसुकेसरी विजयते पादाश्रितः श्रीपतेः ॥५२॥
 प्रावोचद्योऽधिकं न्यायसुधावाक्यार्थचन्द्रिकाम् ।
 सत्यप्रज्ञगुरुर्दद्यात् प्रज्ञां वैदान्तिकीं सदा ॥५३॥
 बन्धुस्त्वं गुरुरिष्टदैवतमिति त्वत्पादपङ्केरुहं
 प्राप्तं मां परिपालयेति सततं याचे निबद्धाञ्जलिः ।
 चित्तं मद्गुणदोषचिन्तनविधौ नूनं मनाङ् मा कृथाः
 सत्याभिज्ञगुरो त्वदङ्घ्रियुगलं हित्वा न मे सद्गतिः ॥५४॥
 (सत्याभिज्ञकराब्जोत्थान् पञ्चाशद्वर्षपूजकान् ।
 सत्यप्रमोदतीर्थार्यान् नौमि न्यायसुधारतान् ॥५५॥)
 वेदेशमुनिसत्पादसेवासम्प्राप्तवैभवान् ।
 यादवार्यान् वरसुधाटीकाकारान् वयं नुमः ॥५६॥
 पृथ्वीमण्डलमध्यस्थाः पूर्णबोधमतानुगाः ।
 वैष्णवा विष्णुहृदयास्तान् नमस्ये गुरून्मम ॥५७॥
 अयं सर्वेष्टदाता मे सर्वारिष्टनिवारकः ।
 सर्वोत्कृष्टोऽयमेवैकः तदीयोऽहं स मे पतिः ॥५८॥
 नमोऽस्तु तात्विका देवाः विष्णुभक्तिपरायणाः ।
 भवतश्च प्रपन्नोऽहं भवन्तश्च कृपालवः ।
 धर्ममार्गे प्रेरयन्तु भवन्तः सर्व एव हि ॥५९॥
 त्रैलोक्यचैतन्यमयादिदेव श्रीनाथविष्णो भवदाज्ञयैव ।
 प्रातः समुत्थाय तव प्रियार्थं संसारयात्रामनुवर्तयिष्ये ॥६०॥

स्वामी त्वं नृहरे तवानुचरणाः प्राणाः शरीरं गृहं
पूजा ते विषयोपभोगरचना निद्रा समाधिस्थितिः ।
सञ्चारः पदयोः प्रदक्षिणविधिः स्तोत्राणि सर्वा गिरः
यद्यत्कर्म करोमि तत्तदखिलं विष्णो तवाराधनम् ॥६१॥

संसारयात्रामनुवर्तमानः त्वदाज्ञया श्रीनृहरेऽन्तरात्मन् ।
स्पर्धातिरस्कारकलिप्रमादा ध्यायन्तु मा माभिर्भवेद्वि कृष्ण ॥६२॥

जानामि धर्मं न च मे प्रवृत्तिः
जानाम्यधर्मं न च मे निवृत्तिः ।
कृष्णेन देवेन हृदि स्थितेन
यथा नियुक्तोऽस्मि तथा वहामि ॥६३॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुध्यात्मना वानुसृतः स्वभावम् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥६४॥

अक्षयं कर्म यस्मिन् परे स्वर्पितं
प्रक्षयं यान्ति दुःखानि यन्नामतः ।
अक्षरो योऽजरः सर्वदैवामृतः
कुक्षिगं यस्य विश्वं सदाऽजादिकम् ॥६५॥

प्रीणयामो वासुदेवं देवतामण्डलाखण्डमण्डनम् ॥

॥ इति श्रीसत्यप्रमोदतीर्थैः सङ्गृहीतः प्रातःप्रार्थनाक्रमः समाप्तः ॥

अथ व्यासगद्यम्

शुद्धानन्दोरुसंविद्युतिबलबहुलौदार्यवीर्यसौन्दर्यप्रागल्भ्यस्वातन्त्र्या-
द्यनन्तपूर्णगुणात्मकविग्रहाय । तादृशानन्तरूपाय । पारतन्त्र्या-
द्यशेषदोषदूराय । अनन्तानन्तरूपेषु स्वगतानन्तगुणक्रिया-
रूपभेदविवर्जिताय । स्वनिर्वाहकस्वाभिन्नविशेषबलात् तद्वत्ता-
व्यवहारभागिने । अचिन्त्यशक्तिसम्पन्नाय । रमाब्रह्मरुद्रेन्द्रादि-
सकलजीवजडात्मकप्रपञ्चादत्यन्तभिन्नस्वरूपाय । पञ्चभेदभिन्न-
श्रीब्रह्मरुद्रप्रभृतिसकलसुरासुरनरात्मकस्य प्रपञ्चस्य, यथायोग्यं
सृष्टिस्थितिसंहारनियमनज्ञानाज्ञानबन्धमोक्षप्रदात्रे । ऋगादि-
चतुर्वेदमूलरामायणब्रह्मसूत्रमहाभारतभागवतपञ्चरात्राद्यशेषसदागम
प्रतिपादितस्वरूपाय । अनाद्यनन्तकालेऽपि, स्वरूपदेहान्तर्बाह्य-
देहान्तश्च स्थित्वा, सत्ताप्रतीतिप्रवृत्त्यादिप्रदात्रे । सर्वस्वामिने ।
गुरुषु स्थित्वा तद्वारा ज्ञानोपदेष्ट्रे । निरवधिकानन्तानवद्य-
कल्याणगुणगणत्वज्ञानपूर्वक स्वात्मात्मीयसमस्तवस्तुभ्यो
अनेकगुणाधिकान्तरायसहस्रेणाप्यप्रतिबद्धनिरन्तरप्रेम प्रवाहरूप-
भक्तिविषयाय । अनन्तवेदोक्ततदनुक्तभारतोक्तप्रकारेण, ब्रह्मो-
पासितानन्तगुणानन्तक्रियानन्तरूपाय । क्रियासामान्येन
सरस्वत्युपासितानन्तरूपाय । गुणक्रियासामान्येन रुद्रोपासि-
तानन्तरूपाय । गुणक्रियारूपसामान्येन इन्द्राद्युपासितबहुगुणाय ।
कर्मक्षयोत्क्रान्तिमार्गभोगरूपचतुर्विधमुक्तियोग्यमनुष्योत्तमोपासित-
सच्चिदानन्दात्माख्यचतुर्गुणाय । उत्क्रान्तिमार्गरूपमुक्तिद्वय-
शून्यावशिष्टद्विविधमुक्तियोग्याधिकारिविषोपासितआत्मत्व-

रूपैकगुणाय । ब्रह्मादिमानुषोत्तामान्तानाम्, उपासनानुसारेण,
यथायोग्यं सञ्जातविचित्रापरोक्षज्ञानविषयाय । अत्यर्थप्रसादकर्त्रे ।
अपरोक्षज्ञानमहिम्ना, अग्निना तूलराशिवद् भस्मीभूताप्रारब्ध पुण्य-
पापानिष्टकाम्यकर्मणां, ब्रह्मोपदेशानां, वातपुत्रीयत्वप्रसङ्ग-
परिहाराय, भगवतावशेषितभोगेन, निःशेषीकृत प्रारब्धकर्मणां,
सत्यलोके चतुर्मुखाख्यकार्यब्रह्मप्राप्तानां, प्रतीकालम्बनानां,
वैकुण्ठलोकस्थितभगवदाख्याकार्यब्रह्मप्राप्तानां, अप्रतीका-
लम्बनानां, महाप्रलये चतुर्मुखं प्राप्तानां, स्वोत्तमप्रवेशद्वारा
शेषमार्गरुडमार्गाभ्यां गतानां देवानां च, ब्रह्मणा सह
विरजानदीस्नानेन, लिङ्गभङ्गं प्रापयित्वा, आविर्भूतविचित्र-
स्वरूपानन्दानुभवदात्रे । ब्रह्माद्येकान्तभक्तानां निरुपाधिकेष्टाय ।
तदितरभक्तानां मोक्षोद्देशेन भजनीयाय । साकल्येन रमाब्रह्मा-
द्यचिन्त्यस्वरूपाय । व्याख्याश्रीसर्वविज्ञानकविताविजयादि-
सद्गुणप्रदात्रे । ब्रह्मसूत्रमहाभारतश्रीमद्भागवताद्यशेषसच्छास्त्रकर्त्रे ।
विष्णुनाम्नि संहितादेवतात्वेन ह्रस्वमाण्डूकेयोपासिताय ।
वासुदेवादिचतुरूपाय । अन्नमयादिपञ्चरूपाय । मत्स्यकूर्म-
वराहनारसिंहवामनभार्गवराघवकृष्णबुद्धकल्किस्वरूपाय ।
श्रीमद्भुवनमत्सेव्यदाशरथिरामात्मकाय । द्रौपदीप्रियभीमसेनाराध्य-
श्रीयादवकृष्णस्वरूपिणे । क्रन्ददश्वात्मकश्रीहयग्रीवस्वरूपाय ।
जाग्रदाद्यवस्थाप्रवर्तक विश्वादित्रितयरूपाय । षट्शतैक-
विंशत्सहस्रश्वासरूपहंसमन्त्रजपप्रेरकाय । द्वासप्ततिसहस्रनाडीषु
मध्ये, दक्षिणभागस्थितषट्त्रिंशत्सहस्रपुरुषरूपात्मकाय ।

वामभागस्थितषट्त्रिंशत्सहस्रस्त्रीरूपात्मकाय । परमहंसोपास्य-
 तुरीयरूपिणे । आत्मादिचतूरूपिणे । कृद्धोल्कादिपञ्चरूपिणे ।
 कपिलदत्तात्रेयऋषभनारायणहरिकृष्णतापसमनुमहिदासयज्ञ
 धन्वन्तरिनारायणीसनत्कुमारधवलपक्षविराजितहंसस्वरूपाय ।
 केशवादिचतुर्विंशतिव्यूहाय । नारायणनरशौर्यादिशतरूपिणे ।
 विश्वविष्णुवषट्कारादिसहस्ररूपिणे । परादिबहुरूपिणे ।
 अजिताद्यनन्तरूपिणे । कलिकालप्रवृत्तये, ऋषिभिः सहान्तर्धाय
 गन्धमादनपर्वतस्थितमहाबदरिकाश्रमनिवासिने । बादरायणाय ।
 बादरिजैमिनिमुमन्तुपैलवैशंपायनकाशकृत्स्नलोमशकाष्णार्जिन्धौडुलोम्या
 त्रेयपूर्वकशिष्यसङ्घपरिवृताय । कीरपदमुनिनु(ता)ताय । स्वाज्ञानु-
 सारेण, अवतीर्ण, कृतसमस्तकार्यपरित्यक्तभूमण्डलप्राप्त
 बदरिकाश्रममरुदवतारानन्दतीर्थपूर्णप्रज्ञापरपर्यायश्रीमन्मध्वाचार्य-
 संसेवितश्रीमच्चरणनलिनयुगलाय । सात्यवतेयाय । पाराशर्याय ।
 कृष्णद्वैपायनाय । जीवान्तःस्थित्वा सर्वकर्मकारयित्रे ।
 अशेषसत्कर्मफलदात्रे । तत्त्वदेवताप्रेरकाय । अस्मत्कुलदेवता-
 त्मकश्रीवेङ्कटेशात्मने । अनन्ताय । इन्दिरापतये । अस्मद्गुरु-
 वराचार्यकरवरपूजितचरणनलिनयुगलाय । अस्मद्गुरुवर्यान्तर्गत-
 श्रीमदानन्दतीर्थार्यहृत्कमलमध्यनिवासिने । विज्ञानरोचिः-
 परिपूरितान्तर्बाह्याण्डकोशाय । अकाराद्येकपञ्चाशद्वर्ण-
 देवताजादिभिः, स्वर्णघटपरिपूर्णपीयूषसिक्ताय । शुभमरकतवर्णाय ।
 रक्तपादाब्जनेत्राधरकरनखरसनाग्राय । शङ्खचक्रगदापद्मधराय ।
 परमसुन्दराय । रुचिरवरैणचर्मणा भासमानाय । तटिदमल-
 जटासन्दीप्तचूडंधानाय । नीलालकसहस्रशोभितमूर्ध्ने ।

सुव्यक्तश्मश्रुमण्डलाय । ललाटशोभिततिलकाय । अम्भोज-
भवभवादिभुवनानां, दम्भविभ्रमादेव विभवोद्भवादि-
पारमेष्ठ्यादिपदविमुक्तिदातृभूविलासाय । कमलायतलोचनाय ।
निखिलाघौघविनाशकपरसौख्यप्रददृष्टये । तुलसीभासितकर्णाय ।
समस्तवेदोद्गिरणहेतुभूतश्रीमुखाय । अवनताखिललोकशोकसागर-
विशोषकात्युदारमन्दहासाय । अरुणोष्ठरोचिषाऽरुणीकृत-
सितदन्तपङ्क्तये । कम्बुवद्रेखात्रयोपेतब्रह्माधिष्ठितकौस्तुभरत्नो-
द्भासितकण्ठाय । श्रीवत्साङ्कितश्रीदेव्यास्पदविस्तीर्णवक्षसे ।
तनुत्वेऽप्यन्तर्गत जगदण्डमण्डलबलित्रयाङ्कितोदराय । हरिन्मणि-
कान्तिमुड्विशदहारमयूखगौरस्तनद्वयोपेताय । आत्मयोनि-
धिषणचतुर्दशभुवनकारणदलोपेतपद्मजनकतनुनिम्नावर्तनाभिसरसे ।
त्रयीमययज्ञोपवीतधारिणे । दिव्यमौञ्जीधारिणे । अचलपरमाजिन-
योगपीठोपविष्टाय । परितःस्थितवरपट्टिकारूपकक्षायुताय ।
स्वभक्ताज्ञाननाशकतर्कापरपर्यायप्रबोधमुद्रायुतपृथुपीवरवृत्तदक्षिण-
हस्ताय । स्वभक्तभयभञ्जकसमस्तमङ्गलप्रदाभयमुद्रायुत
पृथुपीवरवृत्तसव्यहस्ताय । अतसिकाकुसुमावभासोरुद्वयाय ।
क्रमाल्पवृत्तजङ्घायुगलाय । निगूढगुल्फाय । बाह्यान्तस्तमो-
विनाशकपदनखमणये । वज्राङ्कुशध्वजपद्मेखाचिह्नितपादपद्माय ।
समस्तपीठावरणदेवतासेव्याय । अनन्तचन्द्राधिककान्तिमते ।
समस्तदुरितनिवारणाय । समस्तकामितफलदात्रे । मनुपास्याय ।
श्रीवेदव्यासाय नमो नमः ॥

॥ इति श्रीमद्वेदेशतीर्थपूज्यपादाराधक्यदुपत्याचार्यकृत श्रीवेदव्यासगद्यम् ॥

अथ प्रातस्संकल्पगद्यम्

लौकिकवैदिकभेदभिन्न वर्णात्मक ध्वन्यात्मक अशेषशब्दार्थ ऋगादिसर्ववेदार्थ विष्णुमन्त्रार्थ पुरुषसूक्तार्थ वासुदेवद्वादशाक्षर-मन्त्रान्तर्गतआद्यअष्टाक्षरार्थ श्रीमन्नारायणाष्टाक्षरमन्त्रार्थ वासुदेवद्वादशाक्षरमन्त्रान्तर्गत अन्त्यचतुरक्षरार्थ व्याहृत्यर्थ मातृकामन्त्रार्थ प्रणवोपासकानां, पापाविद्ध दैत्यपूगाविद्ध श्रीविष्णुभक्त्याद्यनन्तगुणपरिपूर्ण, रमाव्यतिरिक्त पूर्वप्रसिद्धव्यतिरिक्त अनन्तवेदप्रतिपाद्यमुख्यतम, अनन्तजीवनियामक, अनन्तरूपभगवत्कार्यसाधक परमदयालु क्षमासमुद्र भक्तवत्सल भक्तापराधसहिष्णु श्रीमुख्यप्राणावतारभूतानां, अज्ञ ज्ञानार्थि ज्ञानयोग्य भगवत्कृपापात्रभूत सल्लोककृपालु श्रीब्रह्मरुद्राद्यर्थितभगवदाज्ञां शिरसि परमादरेण अनर्घ्यशिरोरत्नवत् निधाय, तथा अशेषदेवताप्रार्थनां हारवत् हृदि निधाय सर्वस्वकीयसज्जनानुग्रहेच्छया कर्मभुवि अवतीर्णानां, तथा अवतीर्थ सकलसच्छास्त्रकर्तृणां, सर्वदुर्मतभञ्जकानां, अनादितः सत्सम्प्रदायपरम्पराप्राप्तश्रीमद्वैष्णव-सिद्धान्तप्रतिष्ठापकानां, अत एव भगवत्परमानुग्रहपात्रभूतानां, सर्वदा भगवदाज्ञया भगवत्सन्निधौ पूज्यानां, तथा भगवता दत्तवराणां, द्वात्रिंशलक्षणोपेतानां, तथा समग्रगुरुलक्षणोपेतानां, असंशयानां, प्रसादमात्रेण स्वभक्ताशेषसंशयच्छेतृणां, प्रणवाद्यशेषवैष्णव-मन्त्रोद्धारकाणां, सर्वदा सर्ववैष्णवमन्त्रजापकानां, संसिद्धसप्तकोटि-महामन्त्राणां, भगवति भक्त्यतिशयेन भगवदुपासनार्थं स्वेच्छया गृहीतरूपाणां, तत्र

तत्र पृथक् पृथक् भगवतः अनन्तरूपेषु पृथक् पृथक् वेदोक्त, तदनुक्त भारतोक्त, तदनुक्त सम्प्रदायागत स्वेतर स्वाभिन्नतयापि अशेषशक्तिविशेषाभ्यां पृथग्व्यवहारविषय, सर्वसामर्थ्योपेत, निरवधिकानन्तानवद्यकल्याणगुणपरिपूर्ण अनन्तगुणोपसंहर्तृणां, तथा वेदोक्तसर्वक्रियोपसंहर्तृणां, एवं अनन्तरूपावयवगुण-क्रियाजात्यवस्थाविशिष्टभगवदुपासकानां, परमदयालूनां, क्षमासमुद्राणां, भक्तवत्सलानां, भक्तापराधसहिष्णूनां, स्वभक्तान् दुर्मागात् उद्धृत्य सन्मार्गस्थापकानां, स्वभक्तं मां उद्दिश्य भगवतः पुरः परमदयालो क्षमासमुद्र भक्तवत्सल भक्तापराधसहिष्णो दीनं दूनं अनाथं शरणागतं एनं उद्धर इति विज्ञापनकर्तृणां, सर्वज्ञशिरोमणीनां, अशेषगुर्वन्तर्यामिणां, सदा भगवत्पराणां, भगवतः अन्यत्र सर्ववस्तुषु मनःसङ्गरहितानां, सर्वत्र सर्वदा सर्वाकार सर्वाधार सर्वाश्रय सर्वोत्पादक सर्वपालक सर्वसंहारक सर्वनियामक सर्वप्रेरक सर्वप्रवर्तक सर्वनिवर्तक यथायोग्य सर्वज्ञानाज्ञानबन्धमोक्षप्रद सर्वसत्ताप्रद सर्वशब्दवाच्य सर्वशब्दप्रवृत्तिनिमित्त सर्वगुणातिपरिपूर्णतम सर्वदोषातिदूर सर्वाचिन्त्य सर्वोत्तम सर्वेश्वर सर्वात्यन्तविलक्षण स्वगतभेदविवर्जितत्वादिना भगवद्द्रष्टृणां, अभिमानादिसर्वदोषदूराणां, असूयेर्ष्याद्यशेषमनोदोषनिवर्तकानां, नित्यापरोक्षीकृतरमायुक्ताशेष-भगवद्रूपाणां, अत एव विलीनाशेषप्रकृतिबन्धानां, अत एव दूरोत्सारित अशेषानिष्टानां, अत एव अशेषभक्ताशेष अनिष्ट-निवर्तकानां, प्रणवोपासकानां, अस्मदादिगुरूणां श्रीमदानन्दतीर्थ-श्रीमच्चरणानां अन्तर्यामिन् अनिरुद्ध-प्रद्युम्न-सङ्कर्षण-वासुदेवात्मक, श्रीमध्ववल्लभ श्रीलक्ष्मीवेदव्यासात्मक, अण्डस्थित अनन्तरूपावयव-

गुण-क्रिया-जात्यवस्थाविशिष्ट रमायुक्त क्षीराब्धिशेषशायि
 श्रीपद्मनाभात्मक, अण्डाद् बहिरभिव्यक्त शुद्धसृष्टित्वेन अभिमत
 श्रीचतुर्मुखमुख्यप्राणोपास्यत्वाद्यनेकप्रयोजनक अनन्तानन्तरूपमूलभूत
 तथा अशेषजगत्पालनप्रयोजनक शान्तिपति अनिरुद्धमूलभूत तथा
 अशेषजगत्सृष्टिप्रयोजनक कृतिपति प्रद्युम्नमूलभूत तथा अशेष-
 जगत्संहारप्रयोजनक जयापति सङ्कर्षणमूलभूत तथा स्वस्वसमग्र-
 योग्यताभिन्न परमानुग्रहशील भगवत्प्रेरितचतुर्मुखादिसद्गुरूपदिष्ट
 स्वस्वयोग्यभगवद्रूपगुणोपासनया सञ्जात स्वस्वयोग्यभगवद्रूपविशेष-
 दर्शनभोगाभ्यां विनष्टानिष्टसञ्चितप्रारब्धलक्षणाशेषकर्मणां,
 स्वस्वयोग्यतानुसारेण सम्पूर्णसाधनानां, पूर्वकल्पे ब्रह्मणा सह
 विरजानदीस्नानेन त्यक्तलिङ्गानां, तथा विनष्टावशिष्टेष्ट अशेषप्रारब्ध-
 कर्मणां, प्रलयकाले भगवदुदरे वसतां आनन्दमात्रवपुषां,
 तदनुभवरहितानां, स्वस्वयोग्यभगवद्रूपविशेषध्यानरतानां, सृष्टिकाले
 भगवदुदराद् बहिर्गतानां, श्रीश्वेतद्वीपदर्शनं निमित्तीकृत्य
 प्रधानावरणभूत स्वेच्छापसरणेन स्वस्वयोग्यानन्दाविर्भावलक्षण
 मुक्तिप्रदानप्रयोजनक मायापति श्रीवासुदेवात्मक लक्ष्म्यात्मक
 प्रलयाब्धिस्थ श्रीवटपत्रशायि अशेषजगदुदर अशेषमुक्त-
 नाभिदेशोर्ध्वभागकुक्ष्याख्यदेश त्रिविधाशेषसंसारिनाभिदेश
 अशेषतमःपतितनाभ्यधोभागदेश श्रीभूम्यालिङ्गित कालादिचेष्टक
 परमाण्वादि अशेषकालावयव सृष्ट्यादिकर्तृशेषनामक परमपुरुषनामक
 श्रीचतुर्मुखमुख्यप्राणोपासितचरण अनिरुद्धादिचतुरूपात्मक
 गायत्रीनामक सवितृनामक रूपविशेषात्मक व्याप्तरूप बृहच्छरीर

शून्याभिध कालाभिध केवलाभिध ब्रह्माभिध अनन्ताभिध
रूपविशेषात्मक निरुपचरित मूलरूप निरुपचरितव्याप्तप्रतिपाद्य
अनन्ततेजःपुञ्ज तादृशरमायुक्तरूपविशेषात्मक, गायत्री भूत वाक्
पृथिवी शरीर हृदय भेदेन षड्विध गायत्रीनामक लोक-वेद-समीर-
रमान्तर्गत प्रणवाख्य तुरीयपादोपेत गायत्रीपादचतुष्टयप्रतिपाद्य,
वैकुण्ठस्थित अनन्तासनस्थित श्वेतद्वीपस्थित सर्वजीवस्थितरूपभेदेन
चतुरूपात्मक, देहव्याप्त देहान्तर्यामि, जीवव्याप्त जीवन्तर्यामि
रूपभेदेन चतुरूपात्मक, निरुपचरितसर्ववागर्थप्रतिपादक, श्रीदेव्यादि-
रमारूपाष्टकाभिमन्यमान चक्रशङ्ख वराभययुक्तहस्तचतुष्टयोपेत,
प्रदीपवर्ण सर्वाभरणभूषित विश्वादिभगवद्रूपाष्टकप्रतिपादक
अकाराद्यष्टाक्षरात्मक श्रीमत्प्रणवाद्यष्टमहामन्त्रप्रतिपाद्य अष्टरूपात्मक
मन्त्राध्यायोक्तभूवराहाद्यशेषवैष्णवमन्त्रप्रतिपाद्य भूवराहाद्य-
शेषरूपविशेषात्मक रमादिमन्त्रप्रतिपाद्य रमादिनिष्ठ रमादिनामक
रूपविशेषात्मक श्रीलक्ष्मीनृसिंहात्मक परमदयालो क्षमासमुद्र
भक्तवत्सल भक्तापराधसहिष्णो देशकालाधिपते देहेन्द्रियाधिपते
सूर्यवंशध्वज रघुकुलतिलक लक्ष्मणभरतशत्रुघ्नाग्रज
श्रीहनुमदुपासितचरण सीतापते श्रीरामचन्द्र त्वदाज्ञया त्वत्प्रादात्
त्वत्प्रेरणया त्वत्प्रीत्यर्थं त्वां उद्दिश्य त्वां अनुस्मरन्नेव त्वदाज्ञया
नियतेन मन्त्रियामकेन सत्ताप्रद वायुनामक चेष्टप्रद प्राणनामक
धारणाप्रद धर्मनामक मुक्तिप्रद भक्तिनामकरूपविशेषैः मद्बुद्धि
स्थितेन, परमदयालुना, क्षमासमुद्रेण, भक्तवत्सलेन,
भक्तापराधसहिष्णुना, सर्वस्वामिना, सर्वप्रेरकेण,

सर्वतात्विकदेवतप्रेरकेण, सर्वतात्विक असुरभञ्जेन, तथा तत्प्रेरणा-
 प्रयुक्ताशेषदुर्मतभञ्जेन अत एव प्रभञ्जनशब्दवाच्येन, प्रतिदिनं प्रतिक्षणं
 बुद्धिशोधकेन सर्वकर्मकर्त्रा सर्वकर्मकारयित्रा सर्वकर्मस्वामिना
 सर्वकर्मसमर्पकेण सर्वकर्मफलभोक्त्रा सर्वकर्मफलभोजयित्रा
 सर्वकर्मप्रेरकेण सर्वकर्मोद्बोधकेन सर्वकर्मशुद्धिप्रदेन सर्वकर्मसिद्धिप्रदेन
 सर्वकर्मनिष्ठेन सर्वकर्मसाक्षिणा सर्वकर्मनिष्ठभगवद्रूपोपासकेन
 अशेषजीवनिःसङ्ख्य अनादिकालीनधर्माधर्मद्रष्टृ स्वेच्छया उद्बोधकेन
 तत्पाचक कपिलोपासकेन रमाव्यतिरिक्त पूर्वप्रसिद्धव्यतिरिक्त
 अनन्तवेदप्रतिपाद्यमुख्यतम अनन्तगुणपूर्णेन सर्वदोषदूरेण त्वचित्ता-
 भिज्ञेन त्वचित्तानुसारिचित्तेन त्वत्परमानुग्रहपात्रभूतेन मद्योग्यताभिज्ञेन
 श्रीभारतीरमणेन रुद्राद्यशेषदेवतोपासितचरणेन मम सर्वास्ववस्थासु
 चित्रधा विचित्रधा त्वदुपासकेन श्रीमुख्यप्राणेन प्रेरितः सन्

त्वत्संस्मृतिपूर्वकं शयनात् समुत्थाय अद्यतनं स्ववर्णाश्रमोचितं
 देशकालावस्थोचितं नित्यनैमित्तिककाम्यभेदेन त्रिविधं त्वत्पूजात्मकं
 कर्म यथाशक्ति यथाज्ञप्ति यथावैभवं करिष्ये ।

मदाज्ञाकारिभिः विद्यासम्बन्धिभिः देहसम्बन्धिभिश्च त्वदीयैः
 अशेषजनैः त्वत्सर्वकर्तृत्वकारयितृत्वाद्यनुसन्धानपूर्वकं कारयिष्ये च ।

इति श्रीराघवेन्द्राख्ययतिना कृतमञ्जसा ।

प्रातःसङ्कल्पगद्यं स्यात् प्रीत्यै माधवमध्वयोः ॥

गुरुपरम्पराचरमश्लोकाः

- १) ब्रह्मान्ता गुरवः साक्षादिष्टं दैवं श्रियःपतिः ।
आचार्याः श्रीमदाचार्याः सन्तु मे जन्मजन्मनि ॥
- २) श्रीहंसं परमात्मानं विरिञ्चिं सनाकादिकान् ।
दूर्वाससो ज्ञाननिधीन् वीन्द्रवाहनतीर्थकान् ॥
- ३) कैवल्यतीर्थान् ज्ञानेशान् परतीर्थान् नमाम्यहम् ।
सत्यप्रज्ञान् प्राज्ञतीर्थानन्यान् तद्वंशजानपि ॥
- ४) पुरैव कृष्णासिद्धान्नभुत्त्या शोधितमानसम् ।
अच्युतप्रेक्षतीर्थञ्च मध्वार्याणां गुरुं भजे ॥
- ५) लसतु श्रीमदानन्दतीर्थेन्दुर्नो हृदम्बरे ।
यद्वचश्चन्द्रिका स्वान्तसन्तापं विनिकृन्ततु ॥
- ६) पूर्णप्रज्ञकृतं भाष्यं आदौ तद्भावपूर्वकम् ।
यो व्याकरोन्नमस्तस्मै पद्मनाभाख्ययोगिने ॥
- ७) ससीता मूलरामार्चा कोशे गजपतेः स्थिता ।
येनानीता नमस्तस्मै श्रीमन्नृहरिभिक्षवे ॥
- ८) साधिताखिलसत्तत्त्वं बाधिताखिलदुर्मतम् ।
बोधिताखिलसन्मार्गं माधवाख्ययतिं भजे ॥
- ९) यो विद्यारण्यविपिनं तत्त्वमस्यसिनाऽच्छिनत् ।
श्रीमदक्षोभ्यतीर्थार्यहंसिनं तं नमाम्यहम् ॥
- १०) यस्य वाक् कामधेनुर्नः कामितार्थान् प्रयच्छति ।
सेवे तं जययोगीन्द्रं कामबाणच्छिदं सदा ॥
- ११) माद्यद्वैत्यन्धकारप्रद्योतनमहर्निशम् ।
विद्याधिराजं सुगुरुं ध्यायामि करुणाकरम् ॥

- १२) वीन्द्रारूढपदासक्तं राजेन्द्रमुनिसेवितम्
श्रीकवीन्द्रमुनिं वन्दे भजतां चन्द्रसन्निभम् ॥
- १३) वासुदेवपदद्वन्द्ववारिजासक्तमानसम् ।
पदव्याख्यानकुशलं वागीशयतिमाश्रये ॥
- १४) द्युमण्यभिजनाब्जेन्द्र रामव्यासपदार्चकः ।
रामचन्द्रगुरुर्भूयात् कामितार्थप्रदायकः ॥
- १५) यद्भक्त्या मूलरामस्य पेटिका त्यक्तभूमिका ।
विद्यानिधिर्धियं दद्यात् अष्टषष्ट्यब्दपूजकः ॥
- १६) रघुनाथगुरुं नौमि विद्यानिधिकरोद्भवम् ।
कूर्मो वरुणगङ्गे च यस्य प्रत्यक्षतां गताः ॥
- १७) महाप्रवाहिनी भीमा यस्य मार्गमदान्मुदा ।
रघुवर्यो मुदं दद्यात्कामितार्थप्रदायकः ॥
- १८) भावबोधकृतं सेवे रघूत्तममहागुरुम् ।
यच्छिष्यशिष्यशिष्याद्याः टिप्पण्याचार्यसंज्ञिताः ॥
- १९) न दग्धं यस्य कौपीनं अग्रौ दत्तमपि स्फुटम् ।
वेदव्यासगुरुं नौमि श्रीवेदेशनमस्कृतम् ॥
- २०) श्रीमत्सुधाद्भुताम्बोधिविक्रीडनविचक्षणान् ।
वाक्यार्थचन्द्रिकाकारान् विद्याधीशगुरून् भजे ॥
- २१) विद्याधीशाब्धिसम्भूतो विद्वत्कुमुदबान्धवः ।
वेदनिध्याख्यचन्द्रोऽयम् कामितार्थान् प्रयच्छतु ॥
- २२) वेदनिध्यालवालोत्थः विदुषां चिन्तितप्रदः ।
सत्यव्रताख्यकल्पद्रुः भूयादिष्टार्थसिद्धये ॥
- २३) अनधीत्य महाभाष्यं व्याख्यातं यदनुग्रहात् ।
वन्दे तं विधिना सत्यनिधिं सज्ज्ञानसिद्धये ॥

- २४) सत्यनाथगुरुः पातु यो धीरो नवचन्द्रिकाम् ।
नवामृतगदातीर्थताण्डवानि व्यचीकृष्टपत् ॥
- २५) सत्यनाथाब्धिसम्भूतः सद्गोणविजृम्भितः ।
सत्याभिनवतीर्थेन्दुः सन्तापान् हन्तु सन्ततम् ॥
- २६) सत्याभिनवदुग्धाब्धेः सञ्जातः सकलेष्टदः ।
श्रीसत्यपूर्णतीर्थेन्दुः सन्तापान् हन्तु सन्ततम् ॥
- २७) सत्यपूर्णाम्बुधेर्जातो विद्वज्जनविजृम्भितः ।
धनीध्वंसीतु नस्तापं श्रीसत्यविजयोडुपः ॥
- २८) श्रीसत्यविजयाम्बोधेः जातं सत्यप्रियामृतम् ।
जरामृती जङ्घनीतु विबुधानां मुदे सदा ॥
- २९) नैवेद्यगविषं रामे वीक्ष्य तद्भुक्तिभाक् गुरुः ।
योऽदर्शयद्रविं रात्रौ सत्यबोधोऽस्तु मे मुदे ॥
- ३०) विष्णोःपदश्रित् गोब्रातैः स्वान्तध्वान्तनिवारकः ।
श्रीसत्यसन्धसूर्योऽयं भासतां नो हृदम्बरे ॥
- ३१) श्रीसत्यसन्धसिन्धूत्थः श्रीसत्यवरचन्द्रमाः ।
प्रार्थितार्थप्रदो नित्यं भूयः स्यादिष्टसिद्धये ॥
- ३२) श्रीसत्यवरदुग्धाब्धेः उत्थिता जगतीतले ।
सुधा श्रीसत्यधर्माख्या पावयेत् स्मरतः सतः ॥
- ३३) सत्यधर्माब्धिसम्भूतः चिन्तामणिविजृम्भितः ।
सत्यसङ्कल्पकल्पद्रुः कल्पयेत् कामधुङ् मम ॥
- ३४) सत्यसङ्कल्पवार्धुत्थः सत्यसन्तुष्टचन्द्रमाः ।
प्रार्थिताशेषदाता च भक्तवृन्दस्य नित्यदा ॥
- ३५) सत्यसन्तुष्टदुग्धाब्धेर्जातः सत्यपरायणः ।
चिन्तामणिः सदा भूयात् सतां चिन्तितसिद्धये ॥

- ३६) सत्परायणदुग्धाब्धेः सञ्जाता कीर्तिकामदा ।
कामधेनुः सत्यकामनाम्नी भूयात् सतां मुदे ॥
- ३७) सत्यकामार्णवोद्भूतः श्रीमत्सत्येष्टसद्गुरुः ।
सतां चिन्तामणिरिव चिन्तितार्थप्रदो भुवि ॥
- ३८) सत्येष्टार्यसरिन्नाथादुद्भूतोऽद्भुतदर्शनः ।
नाशयेद् हृदयध्वान्तं सत्पराक्रमकौस्तुभः ॥
- ३९) सत्पराक्रमदुग्धाब्धेः सञ्जातः कीर्तिचन्द्रिकः ।
सन्तापं हरतु श्रीमान् सत्यवीरेन्दुरञ्जसा ॥
- ४०) सत्यवीरालवालोत्थः विदुषां चिन्तितप्रदः ।
सत्यधीराख्यकल्पद्रुः भूयादिष्टार्थसिद्धये ॥
- ४१) सत्यधीरकराब्जोत्थः ज्ञानवैराग्यसागरः ।
सत्यज्ञानाख्यतरणिः स्वान्तध्वान्तं निकृन्ततु ॥
- ४२) आसेतोरातुषाराद्रेः यो दिशो जितवान् मुहुः ।
सत्यध्यानगुरुः पातु यतीन्द्रैरपि पूजितः ॥
- ४३) प्रावोच्योऽधिकं न्यायसुधावाक्यार्थचन्द्रिकाम् ।
सत्यप्रज्ञगुरुर्दद्यात् प्रज्ञां वैदान्तिकीम् सदा ॥
- ४४) वेङ्कटेशाद्रिमारभ्य सेतुं तोताद्रिपूर्वकान् ।
गत्वा दिग्विजयी पातु सत्याभिज्ञगुरूत्तमः ॥
- ४५) सत्याभिज्ञकराब्जोत्थान् पञ्चाशद्वर्षपूजकान् ।
सत्यप्रमोदतीर्थार्यान् नौमि न्यायसुधारतान् ॥

॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥